

**ZASTUPNIČKI DOM
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE
BOSNE I HERCEGOVINE**

1441

Na temelju članka 18. stavka (3) Zakona o Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2026. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 53/26) u vezi s Poglavljem V. Instrukcije Ministarstva financija i trezora Bosne i Hercegovine o ostvarivanju prava korisnika iz tekuće pričuve za 2026. godinu, broj 05-02-2-4271-1/26 od 29.7.2026., i Odluke o načinu, postupku i kriterijima za dodjelu sredstava interventne tekuće pričuve za 2026. godinu, broj 01-02-4-1955/26 od 3.8.2026., član Kolegija Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Darko Babalj donosi

**ODLUKU
O DODJELI SREDSTAVA INTERVENTNE TEKUĆE
PRIČUVE**

Članak 1.

(Predmet Odluke)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2026. godinu u iznosu od 1.000,00 KM (slovima: tisuću konvertibilnih maraka) Željku Pržulju u obliku jednokratne finansijske pomoći za potporu financiranja troškova izdavanja knjige.

Članak 2.

(Nadležnost za realizaciju)

Za realizaciju ove odluke zaduženo je Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine, a sredstva iz članka 1. ove odluke bit će uplaćena na žiro račun broj 5557000011333439 koji se vodi kod Nove Banke.

Članak 3.

(Izvešće o utrošku finansijskih sredstava)

Obvezuje se Željko Pržulj da dostavi izvješće o utrošku finansijskih sredstava s pripadajućim računima u roku od 12 mjeseci od dana uplate sredstava.

Članak 4.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Број 02/е-02-3-2303-1/26
18. ружна 2026. године
Сарајево

Члан Колегија
Заступничког дома ПСБиХ
Darko Babalj, v. r.

На основу члана 18. став 3. Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2026. годину ("Службени гласник БиХ" број 53/26) у вези са поглављем V Инструкције Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине о остваривању права корисника из текуће резерве за 2026. годину, број 05-02-2-4271-1/26 од 29.07.2026. године, и Одлуке о начину, поступку и критеријумима додјеле средстава интервентне текуће резерве за 2026. годину број 01-02-4-1955/26 од 03.08.2026. године, члан Колегијума Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине Дарко Бабаљ доноси

**ОДЛУКУ
О ДОДЈЕЛИ СРЕДСТАВА ИНТЕРВЕНТНЕ ТЕКУЋЕ
РЕЗЕРВЕ**

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Одобравају се средства за интервентно коришћење текуће резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2026. годину у

износу од 1.000,00 KM (словима: хиљаду конвертибилних марака) Жељку Пржуљу у облику једнократне финансијске помоћи за подршку финансирања трошкова издавања књиге.

Члан 2.

(Надлежност за реализацију)

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а средства из члана 1. ове одлуке биће уплаћена на жиро рачун број 5557000011333439 који се води код Нове банке.

Члан 3.

(Извјештај о утрошку финансијских средстава)

Обавезује се Жељко Пржуљ да достави извјештај о утрошку финансијских средстава са припадајућим рачунима у року од 12 мјесеци од дана уплате средстава.

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02/е-02-3-2303-1/26	Члан Колегијума
18. септембра 2026. године	Представничког дома
Сарајево	ПСБиХ
	Дарко Бабаљ, с. р.

На основу члана 18. став (3) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2026. годину ("Службени гласник БиХ", број 53/26) у вези с Поглављем V. Инструкције Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине о остваривању права корисника из текуће резерве за 2026. годину, број 05-02-2-4271-1/26 од 29.7.2026., и Одлуке о начину, поступку и критеријима додјеле средстава интервентне текуће резерве за 2026. годину, број 01-02-4-1955/26 од 3.8.2026., члан Колегија Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине Дарко Бабаљ доноси

ОДЛУКУ

О ДОДЈЕЛИ СРЕДСТАВА ИНТЕРВЕНТНЕ ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Одобравају се средства за коришћење интервентне текуће резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2026. годину у износу од 1.000,00 KM (словима: хиљаду конвертибилних марака) Жељку Пржуљу у облику једнократне финансијске помоћи за подршку финансирања трошкова издавања књиге.

Члан 2.

(Надлежност за реализацију)

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а средства из члана 1. ове одлуке биће уплаћена на жиро рачун, број 5557000011333439, који се води код Нове банке.

Члан 3.

(Извјештај о утрошку финансијских средстава)

Обавезује се Жељко Пржуљ да достави извјештај о утрошку финансијских средстава с припадајућим рачунима у року од 12 мјесеци од дана уплате средстава.

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02/е-02-3-2303-1/26	Члан Колегија
18. септембра 2026. године	Представничког дома ПСБиХ
Сарајево	Дарко Бабаљ, с. р.

1442

На основу члана 18. ставка (3) Закона о Прорачуну институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2026. годину ("Службени гласник БиХ", број 53/26) у вези с Поглављем V. Инструкције Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине о остваривању права корисника из текуће причуве за 2026. годину, број 05-02-2-4271-1/26 од 29.7.2026., и Одлуке о начину, поступку и критеријима за додјелу средстава интервентне текуће причуве за 2026. годину, број 01-02-4-1955/26 од 3.8.2026., члан Колегија Заступничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине Дарко Бабаљ доноси

ОДЛУКУ

О ДОДЈЕЛИ СРЕДСТАВА ИНТЕРВЕНТНЕ ТЕКУЋЕ ПРИЧУВЕ

Чланак 1.

(Предмет Одлуке)

Одобравају се средства за интервентно коришћење текуће причуве Прорачуна институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2026. годину у износу од 2.000,00 KM (словима: двије тисуће конвертибилних марака) Владимиру Пандуревићу у облику једнократне финансијске помоћи за потпору финансирања трошкова одласка на спортска такмичења.

Чланак 2.

(Надлежност за реализацију)

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а средства из члана 1. ове одлуке биће уплаћена на жиро рачун број: 5620998153722233 који се води код NLB банке.

Чланак 3.

(Извјешће о утрошку финансијских средстава)

Обавезује се Владимир Пандуревић да достави извјешће о утрошку финансијских средстава с припадајућим рачунима у року од 12 мјесеци од дана уплате средстава.

Чланак 4.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02/е-02-3-2303-2/26	Члан Колегија
18. ружна 2026. године	Заступничког дома ПСБиХ
Сарајево	Дарко Бабаљ, в. р.

На основу члана 18. став 3. Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2026. годину ("Службени гласник БиХ", број 53/26) у вези са поглављем V Инструкције Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине о остваривању права корисника из текуће резерве за 2026. годину, број 05-02-2-4271-1/26 од 29.07.2026. године, и Одлуке о начину, поступку и критеријумима додјеле средстава интервентне текуће резерве за 2026. годину, број 01-02-4-1955/26 од 03.08.2026. године, члан Колегијума Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине Дарко Бабаљ доноси

ОДЛУКУ

О ДОДЈЕЛИ СРЕДСТАВА ИНТЕРВЕНТНЕ ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Одобравају се средства за интервентно коришћење текуће резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2026. годину у износу од 2.000,00 KM (словима: двије хиљаде

конвертибилних марака) Владимиру Пандуревићу у облику једнократне финансијске помоћи за подршку финансирања трошкова одласка на спортска такмичења.

Члан 2.

(Надлежност за реализацију)

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а средства из члана 1. ове одлуке биће уплаћена на жиро рачун број: 5620998153722233 који се води код НЛБ банке.

Члан 3.

(Извјештај о утрошку финансијских средстава)

Обавезује се Владимир Пандуревић да достави извјештај о утрошку финансијских средстава са припадајућим рачунима у року од 12 мјесеци од дана уплате средстава.

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02/е-02-3-2303-2/26	Члан Колегијума
18. септембра 2026. године	Представничког дома
Сарајево	ПСБиХ
	Дарко Бабаљ, с. р.

На основу члана 18. став (3) Закона о Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine за 2026. godinu ("Службени гласник БиХ", број 53/26) у вези с Поглављем V. Инструкције Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине о остваривању права корисника из текуће резерве за 2026. godinu, број 05-02-2-4271-1/26 од 29.7.2026., и Одлуке о начину, поступку и критеријима додјеле средстава интервентне текуће резерве за 2026. godinu, број 01-02-4-1955/26 од 3.8.2026., члан КOLEGIJA Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине Дарко Бабаљ доноси

ОДЛУКУ О ДОДЈЕЛИ СРЕДСТАВА ИНТЕРВЕНТНЕ ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Одобраву се средства за коришћење интервентне текуће резерве Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine за 2026. godinu у износу од 2.000,00 KM (словима: двије хиљаде конвертибилних марака) Владимиру Пандуревићу у облику једнократне финансијске помоћи за подршку финансирања трошкова одласка на спортска такмичења.

Члан 2.

(Надлежност за реализацију)

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а средства из члана 1. ове одлуке биће уплаћена на жиро рачун, број: 5620998153722233, који се води код НЛБ банке.

Члан 3.

(Извјештај о утрошку финансијских средстава)

Обавезује се Владимир Пандуревић да достави извјештај о утрошку финансијских средстава с припадајућим рачунима у року од 12 мјесеци од дана уплате средстава.

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 02/е-02-3-2303-2/26	Члан Колегија
18. септембра 2026. године	Представничког дома ПСБиХ
Сарајево	Дарко Бабаљ, с. р.

ВИЈЕЋЕ МИНИСТАРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

1443

На основу члана 17. Закона о Вијећу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), а у вези с Одлуком о утврђивању потребних финансијских средстава намијењених за финансирање међународног одвјетничког уреда за предмет Трговске горе ("Службени гласник БиХ", број 67/25), на приједлог Министарства ванjsке трговине и економских односа Босне и Херцеговине, Вијеће министара Босне и Херцеговине на 117. сједници, одржаној 30.7.2026. године, донијело је

ОДЛУКУ О УТВРЂИВАЊУ ПОТРЕБНИХ ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА НАМИЈЕЊЕНИХ ЗА ФИНАНСИРАЊЕ МЕЂУНАРОДНОГ ОДВЈЕТНИЧКОГ УРЕДА ЗА ПРЕДМЕТ ТРГОВСКЕ ГОРЕ

Чланак 1.

(Предмет Одлуке)

Овом одлуком одобраву се потребна финансијска средства за 2026. godinu за финансирање међународног одвјетничког уреда "Laborde Law" из Париза за предмет Трговске горе у износу од 150.000,00 еура.

Чланак 2.

(Извјешће)

Министарство ванjsке трговине и економских односа Босне и Херцеговине доставља извјешће о реализацији активности из члана 1. ове одлуке Вијећу министара Босне и Херцеговине на годишњој разини.

Чланак 3.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

VM број 159/26
30. септјача 2026. године
Сарајево

Предсједатељца
Вијећа министара БиХ
Борјана Кришто, в. р.

На основу члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), а у вези Одлуке о утврђивању потребних финансијских средстава намијењених за финансирање међународне адвокатске канцеларије за предмет Трговске горе ("Службени гласник БиХ", број 67/25), на приједлог Министарства спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине, Савјет министара Босне и Херцеговине на 117. сједници одржаној 30.7.2026. године, донио је

ОДЛУКУ О УТВРЂИВАЊУ ПОТРЕБНИХ ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА НАМИЈЕЊЕНИХ ЗА ФИНАНСИРАЊЕ МЕЂУНАРОДНЕ АДВОКАТСКЕ КАНЦЕЛАРИЈЕ ЗА ПРЕДМЕТ ТРГОВСКЕ ГОРЕ

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Овом одлуком одобраву се потребна финансијска средства за финансирање међународне адвокатске канцеларије "Laborde Law" из Париза за предмет Трговске горе у износу од 150.000,00 EUR.

Члан 2.
(Извјештавање)

Министарство спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине доставља извјештај о реализацији активности из члана 1. ове одлуке Савјету министара Босне и Херцеговине на годишњем нивоу.

Члан 3.
(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 159/26
30. јула 2026. године
Сарајево

Предсједavajuћа
Савјета министара БиХ
Борјана Кришто, с. р.

На основу члана 17. Закона о Вijeћу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), а у вези Одлуке о утврђивању потребних финансијских средстава намијених за финансирање међународног адвокатског уреда за предмет Трговске горе ("Службени гласник БиХ", број 67/25), на приједлог Министарства ванjsке трговине и економских односа Босне и Херцеговине, Вijeће министара Босне и Херцеговине на 117. сједници одржаној 30.7.2026. године, донijело је

ОДЛУКУ
О УТВРЂИВАЊУ ПОТРЕБНИХ ФИНАНСИЈСКИХ
СРЕДСТАВА НАМИЈЕНИХ ЗА ФИНАНСИРАЊЕ
МЕЂУНАРОДНОГ АДВОКАТСКОГ УРЕДА ЗА
ПРЕДМЕТ ТРГОВСКЕ ГОРЕ

Члан 1.
(Предмет Одлуке)

Овом одлуком одобравују се потребна финансијска средства за 2026. годину за финансирање међународног адвокатског уреда "Laborde Law" из Париза за предмет Трговске горе у износу од 150.000,00 EUR.

Члан 2.
(Извјештавање)

Министарство ванjsке трговине и економских односа Босне и Херцеговине доставља извјештај о реализацији активности из члана 1. ове одлуке Вijeћу министара Босне и Херцеговине на годишњем нивоу.

Члан 3.
(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

VM број 159/26
30. јула 2026. године
Сарајево

Предсједavajuћа
Вijeћа министара БиХ
Borjana Krišto, s. r.

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА И ТРЕЗОРА
BOSNE I HERCEGOVINE

1444

Темелјем чланка 18. Закона о прорачуну институција Босне и Херцеговине и међународних обвеза Босне и Херцеговине за 2026. годину ("Службени гласник БиХ", број 53/26) и чланка 3. ставак 3. тачка а. Одлуке о критеријима за додјелу средстава интервентне текуће причуве број 01-02-2-4562-1/26 од 11.08.2026. године, министар финансија и трезора Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ
О ДОДЈЕЛИ СРЕДСТАВА ИНТЕРВЕНТНЕ ТЕКУЋЕ
ПРИЧУВЕ

Чланак 1.
(Предмет одлуке)

Одобравују се средства за интервентно коришћење текуће причуве прорачуна институција Босне и Херцеговине у износу од 8.000,00 KM Удружи за развој културе и туризма "Мозаик" из Склана за промидџбу књиге према називу пројекта "Promidžba turističkih potencijala Srebrenice".

Чланак 2.
(Nadležnost за реализацију)

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а уплату ће извршити на рачун Удруге за развој културе и туризма "Мозаик" из Склана.

Чланак 3.
(Извјештај о намјенском утрошку средстава)
Обвезује се Удруга за развој културе и туризма "Мозаик" из Склана да достави извјештај о намјенском утрошку додijелjenih средстава најкасније до 31.01.2027. године.

Чланак 4.
(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-50-2-5151-2/26
18. јуна 2026. године
Сарајево

Министар финансија и трезора БиХ
Dr. Srđan Amidžić, v. r.

На основу члана 18. Закона о буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2026. годину ("Службени гласник БиХ", број 53/26) и члана 3. став 3. тачка а. Одлуке о критеријумима за додјелу средстава интервентне текуће резерве број 01-02-2-4562-1/26 од 11.08.2026. године, министар финансија и трезора Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ
О ДОДЈЕЛИ СРЕДСТАВА ИНТЕРВЕНТНЕ ТЕКУЋЕ
РЕЗЕРВЕ

Члан 1.
(Предмет одлуке)

Одобравују се средства за интервентно коришћење текуће резерве буџета институција Босне и Херцеговине у износу од 8.000,00 KM Удружењу за развој културе и туризма "Мозаик" из Склана за промоцију књиге према називу пројекта "Промоција туристичких потенцијала Сребренице".

Члан 2.
(Надлежност за реализацију)

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а уплату ће извршити на рачун Удружења за развој културе и туризма "Мозаик" из Склана.

Члан 3.
(Извјештај о намјенском утрошку средстава)
Обавезује се Удружења за развој културе и туризма "Мозаик" из Склана да достави извјештај о намјенском утрошку додијелjenih средстава најкасније до 31.01.2027. године.

Члан 4.
(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-50-2-5151-2/26
18. септембра 2026. године
Сарајево

Министар финансија и
трезора БиХ
Др **Срђан Амидџић**, с. р.

На основу члана 18. Закона о буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2026. годину ("Службени гласник БиХ", број 53/26) и члана 3. став 3. тачка а) Одлуке о критеријима за додјелу средстава интервентне текуће резерве број 01-02-2-4562-1/26 од 11.08.2026. године, министар финансија и трезора Босне и Херцеговине доноси

**ODLUKU
O DODJELI SREDSTAVA INTERVENTNE TEKUĆE
REZERVE**

Члан 1.
(Предмет одлуке)

Одобравају се средства за интервентно коришћење текуће резерве буџета институција Босне и Херцеговине у износу од 8.000,00 КМ Удружењу за развој културе и туризма "Мозаик" из Склана за промоцију књиге према називу пројекта "Промоција туристичких потенцијала Сребренице".

Члан 2.
(Надлежност за реализацију)

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине, а уплату ће извршити на рачун Удружења за развој културе и туризма "Мозаик" из Склана.

Члан 3.
(Извјештај о намјенском трошку средстава)
Обавезује се Удружење за развој културе и туризма "Мозаик" из Склана да достави извјештај о намјенском трошку додјелjenih средстава најкасније до 31.01.2027. године.

Члан 4.
(Ступање на снагу)
Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-50-2-5151-2/26
18. септембра 2026. године
Сарајево

Министар финансија и трезора БиХ
Др **Срђан Амидџић**, с. р.

**MINISTARSTVO VANJSKE TRGOVINE
I EKONOMSKIH ODNOSA
BOSNE I HERCEGOVINE**

1445

На основу члана 61. ставка (2) и члана 99. ставка (3) Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/07, 102/09 и 72/17), а у веzi са чланком 13. ставком (2) тачком j) и чланком 16. ставком (1) Правилника о систему обвезног означавања (маркирања) текућих нафтних горива ("Службени гласник БиХ", број 3/26), министар ванjsке трговине и економских односа Босне и Херцеговине доноси

**UPUTU
ZA MARKIRANJE TEKUĆIH NAFTNIH GORIVA U
BOSNI I HERCEGOVINI**

Чланак 1.
(Предмет)

- (1) Овом се упутом детаљније уређује начин provedбе поступка обвезног означавања (маркирања) текућих нафтних горива у

Босни и Херцеговини, укључујући поступке набаве, примитка, складиштења и дистрибуције маркера, подношења захтјева за маркирање, одређивања мјеста и провођења поступка маркирања, узorkовања, контроле и лабораторијског испитивања концентрације маркера, издавања потврда и извјешћа, вођења евиденција и извјешћивања, у складу са Правилником о систему обвезног означавања (маркирања) текућих нафтних горива (у даљњем тексту: Правилник).

- (2) Описи каринских, инспекцијских, транспортних, складишних и других поступака дани су искључиво ради одређивања оперативних увјета за извршавање активности у оквиру програма маркирања и не утичеју на овласти, одговорности и начин поступања других субјеката утврђених важећим прописима.

Чланак 2.

(Технички и оперативни дио Упуте)

- (1) Техничке и оперативне поступке за provedбу поступка обвезног означавања (маркирања) текућих нафтних горива у Босни и Херцеговини, садржане у Прилогу овој Упути припремила је организација која обавља услугу маркирања, у складу са чланком 13. ставком (2) тачком j) Правилника.
- (2) Технички и оперативни поступци који чине Прилог из ставка (1) овог чланка су саставни су дио ове Упуте.

Чланак 3.

(Подручје примјене)

Ова се упута примјењује на безоловне моторне бензине и дизелска горива која подлијежу обвезном маркирању у складу са чланком 4. Правилника.

Чланак 4.

(Технички и оперативни поступци)

- (1) Детаљни технички и оперативни поступци provedбе система маркирања садржани су у Прилогу - Технички и оперативни поступци маркирања текућих нафтних горива у Босни и Херцеговини.
- (2) Прилог из ставка (1) овог чланка особито уређује:
- svрhu и подручје примјене техничких и оперативних поступака;
 - значање израза који се користе у поступку маркирања;
 - опис и карактеристике маркера;
 - набаву, испоруку, примитак, складиштење и дистрибуцију маркера;
 - начин подношења захтјева за маркирање;
 - мјеста и начин provedбе поступка маркирања;
 - начин одређивања и дозирања потребне количине маркера;
 - издавање и садржај потврде о извршеном маркирању;
 - осигуравање слједивости маркираног горива;
 - узorkовање и контролу присутности и концентрације маркера;
 - теренско и лабораторијско испитивање;
 - извјешћивање и вођење евиденција;
 - разграничење одговорности и овласти судионика у поступку.
- (3) Прилог из ставка (1) овог чланка, заједно с припадajuћим Прилозима 1. до 5. садржанима у његову техничком дијелу, чини саставни дио ове упуте.

Чланак 5.

(Примјена техничких поступака)

- (1) Организација која пружа услугу маркирања дужна је осигурати да се послови маркирања, узorkовања, контроле концентрације маркера, лабораторијског испитивања, издавања документације и евидентирања података обављају у складу с Правилником, овом упутом, захтјевима одговарајућих норми и подручјем важећих акредитација.

- (2) Operativno markiranje, aktivnosti inspekcijskog tijela i laboratorijsko ispitivanje obavljaju se uz jasno razgraničenje odgovornosti i ovlasti, na način utvrđen Pravilnikom i Prilogom ove upute.
- (3) Tehnički i operativni postupci iz Priloga primjenjuju se na način kojim se osiguravaju sljedivost postupka markiranja, pouzdanost rezultata kontrole i evidentiranje podataka potrebnih za nadzor nad provedvom sustava markiranja.

Članak 6.

(Stupanje na snagu)

Ova uputa stupa na snagu danom objave u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-28-2438-31/26

21. rujna 2026. godine

Sarajevo

Ministar

Staša Košarac, v. r.

PRIOLOG**Sadržaj****PRIOLOG****TEHNIČKI I OPERATIVNI POSTUPCI MARKIRANJA
TEKUĆIH NAFTNIH GORIVA U BOSNI I
HERCEGOVINI**

1. SVRHA
2. PODRUČJE PRIMJENE
3. DEFINICIJE
4. OPIS MARKERA
- 4.1 Marker za markiranje tekućih naftnih goriva
5. NABAVA I ISPORUKA MARKERA U BOSNU I HERCEGOVINU
6. PRIMITAK I SKLADIŠTENJE MARKERA
7. DISTRIBUCIJA MARKERA
8. PODNOŠENJE ZAHTJEVA ZA MARKIRANJE
9. MJESTA MARKIRANJA TEKUĆIH NAFTNIH GORIVA
- 9.1 Goriva iz domaće proizvodnje
- 9.2 Uvezena goriva
- 9.2.1 Uvoz goriva cestovnim putem
- 9.2.2 Uvoz goriva željezničkim putem
- 9.2.3 Uvoz goriva vodenim putem
10. POSTUPAK MARKIRANJA TEKUĆIH NAFTNIH GORIVA
- 10.1 Razina doziranja markera
- 10.2 Markiranje goriva u auto-cisternama
- 10.3 Markiranje goriva u željezničkim cisternama/plovnim objektima
- 10.4 Markiranje goriva u skladišnim spremnicima
11. POTVRDA O IZVRŠENOM MARKIRANJU
- 11.1 Dokaz o izvršenom markiranju i sljedivost goriva prilikom isporuke na maloprodajne objekte
12. KONTROLA PRISUTNOSTI I KONCENTRACIJE MARKERA U TEKUĆIM NAFTNIM GORIVIMA
- 12.1 Uzorkovanje i mjerenje koncentracije markera radi izdavanja izvješća o provjeri koncentracije markera nakon markiranja
- 12.2 Uzorkovanje i mjerenje koncentracije markera na terenu
- 12.3 Mjerenje koncentracije markera u laboratoriju
13. IZVJEŠĆIVANJE
14. ODGOVORNOSTI I OVLASTI

Prilog 1 uz tehnički dio - PODACI SADRŽANI U ZAHTJEVU ZA MARKIRANJE TEKUĆIH NAFTNIH GORIVA

Prilog 2 uz tehnički dio - PODACI SADRŽANI U POTVRDI O IZVRŠENOM MARKIRANJU GORIVA U AUTOCISTERNAMA

Prilog 3 uz tehnički dio - PODACI SADRŽANI U POTVRDI O IZVRŠENOM MARKIRANJU GORIVA U ŽELJEZNIČKIM CISTERNAMA/PLOVNIM OBJEKTIMA

Prilog 4 uz tehnički dio - PODACI SADRŽANI U POTVRDI O IZVRŠENOM MARKIRANJU GORIVA U SKLADIŠNIM SPREMNICIMA

Prilog 5 uz tehnički dio - Autocisterna mjesta uzorkovanja prema BAS EN ISO 3170

**TEHNIČKI I OPERATIVNI POSTUPCI MARKIRANJA
TEKUĆIH NAFTNIH GORIVA U BOSNI I
HERCEGOVINI****1. SVRHA**

Ovom se uputom detaljno uređuju postupci primitka, skladištenja, distribucije, doziranja, markiranja, uzorkovanja, kontrole i laboratorijskog ispitivanja markiranih tekućih naftnih goriva u Bosni i Hercegovini, u cilju provedbe odredaba Pravilnika o sustavu obaveznog označavanja (markiranja) tekućih naftnih goriva (u daljnjem tekstu: Pravilnik).

2. PODRUČJE PRIMJENE

Uputa se primjenjuje na bezolovne motorne benzine i dizelska goriva, koja podliježu obaveznom markiranju u skladu sa člankom 4. Pravilnika.

3. DEFINICIJE

Za potrebe ove Upute pojedini izrazi imaju sljedeća značenja:

Obveznik markiranja je dobavljač tekućih naftnih goriva koji proizvodi, uvozi i/ili stavlja u promet tekuća naftna goriva u Bosni i Hercegovini.

Organizacija koja pruža uslugu markiranja je pravna osoba ili više udruženih pravnih osoba, koje je izabralo Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine za obavljanje usluga markiranja.

Inspekcijsko tijelo u sastavu organizacije koja pruža uslugu markiranja je tijelo za ocjenjivanje sukladnosti koje je izabrao ministar vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine u skladu s Pravilnikom i važećim propisima o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju sukladnosti.

Laboratorij u sastavu organizacije koja pruža uslugu markiranja je tijelo za ocjenjivanje sukladnosti koje provodi postupak laboratorijskog mjerenja propisane koncentracije markera i koje ima ugovor sa inspekcijskim tijelom u sastavu organizacije koja pruža uslugu markiranja ili predstavlja organizacijsku jedinicu u sastavu organizacije koja pruža uslugu markiranja.

Mobilni uređaj je instrument za određivanje koncentracije markera u uzorku tekućeg naftnog goriva.

Marker je jedinstveni tekući identifikator koji se dodaje tekućem naftnom gorivu i ispunjava kriterije definirane Pravilnikom.

Lot je količina proizvoda koja se odjednom dobiva određenom tehnološkom operacijom.

Markiranje je radnja dodavanja markera tekućim naftnim gorivima radi kontrole trgovanja tekućim naftnim gorivima.

Koncentracija markera je količina markera u tekućem naftnom gorivu, iskazana u postotku u odnosu na količinu markera definiranu kao ciljna koncentracija od 100%.

Razina doziranja markera je količina markera potrebna za postizanje ciljne koncentracije markera u svakih 1.000 litara tekućeg naftnog goriva.

Propisana koncentracija markera je koncentracija markera koja rezultira očitanjem od 100% utvrđenim laboratorijskim uređajem.

Izrazi koji nisu posebno definirani ovim Uputstvom imaju značenje utvrđeno Pravilnikom.

4. OPIS MARKERA

Marker koji se koristi za markiranje tekućih naftnih goriva u Bosni i Hercegovini ima sljedeće karakteristike:

- temelji se na naprednoj tehnologiji jedinstvenog kemijskog identifikatora;
- lako se homogenizira sa tekućim naftnim gorivima;
- ne utječe na boju, miris i druga fizikalno-kemijska svojstva goriva;
- stabilan je u gorivu tijekom skladištenja i distribucije;
- predstavlja jedinstveni i zaštićeni kemijsko spoj namijenjen isključivo za potrebe sustava markiranja tekućih naftnih goriva;
- otporan je na uobičajene pokušaje uklanjanja ili prikrivanja prisustva markera;
- ne utječe na kvalitetu bezolovnih motornih benzina i dizelskih goriva propisanu važećim normama i tehničkim propisima u Bosni i Hercegovini;
- omogućuje pouzdanu detekciju i određivanje koncentracije markera uporabom mobilnih uređaja i laboratorijske opreme.

4.1 Marker za markiranje tekućih naftnih goriva

Marker koji se koristi za markiranje bezolovnih motornih benzina i dizelskih goriva sastoji se od dviju međusobno neovisnih komponenti, pri čemu se prisutnost i koncentracija jedne komponente utvrđuju uporabom mobilnih uređaja na terenu, a prisutnost i koncentracija druge komponente laboratorijskim metodama ispitivanja, pri čemu se svaka komponenta utvrđuje zasebno i međusobno neovisnom metodom detekcije.

Marker je projektiran tako da:

- osigura jednoznačnu identifikaciju legalno markiranog goriva;
- omogućiti brzu terensku indikativnu provjeru prisutnosti markera;
- omogućiti laboratorijsku (forenzičku) potvrdu i određivanje koncentracije markera;
- zadrži stabilnost tijekom skladištenja, prijevoza i distribucije goriva;
- ne utječe na uporabljivost, performanse niti sukladnost goriva sa propisanim zahtjevima kvalitete.

5. NABAVA I ISPORUKA MARKERA U BOSNI I HERCEGOVINI

Program markiranja tekućih naftnih goriva započinje postupkom nabave i isporuke markera, kao koncentrata spremnog za uporabu, odnosno za dodavanje u tekuća naftna goriva bez potrebe za dodatnom pripremom. U svakom trenutku, u skladištima markera u Bosni i Hercegovini mora biti najmanje 25% procijenjene godišnje količine markera. Postupak nabave započinje slanjem e-mail poruke proizvođaču o potrebnoj količini markera koju treba uvesti, kao i krajnjem roku za takav uvoz. Krajnji rok uvoza određuje se na temelju postojećeg trenda korištenja markera na tržištu. Nova nabava markera planira se prije nego što raspoloživa količina markera padne ispod 30% procijenjene godišnje potrošnje.

U svrhu osiguranja sigurnosti, markeri se prevoze od proizvođača do skladišta u kojem se carinjenje obavlja u skladu sa zakonima Bosne i Hercegovine. Markeri se uvoze u odgovarajućim UN metalnim kanisterima (tipični kapacitet kanistera koji se koristi je 25 l). Za marker koji uveze, Organizacija koja pruža uslugu markiranja dužna je, u skladu sa člankom 16. Pravilnika, Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine dostaviti dokument o uvezenoj količini markera sa sljedećim podacima:

- Naziv markera

- Vrstu goriva koji će se markirati uporabom ove vrste markera
- Količinu (l) i broj kanistera (kom)
- Datum uvoza
- Broj lota
- Datum proizvodnje
- Ime proizvođača, odnosno društva koje je proizvelo marker
- Rok uporabe

6. PRIMITAK I SKLADIŠTENJE MARKERA

Skladištenje markera se obavlja u objektima koji su za to predviđeni u skladu sa najvišim standardima sigurnosti i zaštite okoliša. Takvi objekti moraju biti opremljeni odgovarajućom ventilacijom i odgovarajućim sustavom zaštite od krađe i zloporabe. Prostor u kome se skladišti marker koristi se samo u isključivo za tu namjenu (ne dolazi u dodir sa robom druge vrste).

Svaka isporuka markera koja stigne u skladište prati otpremnica, a primitak se evidentira na odgovarajućem dokumentu koji mora sadržavati najmanje sljedeće:

- Otpremljena količina (kg)
- Datum primitka
- Primljena količina (kg)
- Broj primljenih kanistera

Svaki kanister markera koji stigne u skladište označen je jedinstvenom etiketom sa QR kodom koja sadržava najmanje: jedinstveni identifikacijski broj kanistera, naziv markera, broj lota, datum proizvodnje, rok uporabe, taru, bruto i neto masu (kg) i zapreminu (l).

Primitak markera evidentira se elektronički, u informacijskom sustavu, na sljedeći način:

1. Ovlašteni predstavnik skladišta u informacijskom sustavu otvara najavljenju isporuku (otpremnice) i za svaki kanister;
2. Skenira QR kod s etikete kanistera, čime se kanister jednoznačno identificira i povezuje sa najavljenom isporukom;
3. Provjerava cjelovitost i broj plombe kanistera i potvrđuje ga u sustavu (odstupanje broja ili oštećenje plombe evidentira se kao iznimka);
4. Mjeri kanister na kalibriranoj elektroničkoj vagi s razlučivošću očitavanja od 1 g; izmjerena masa automatski se preuzima u informacijski sustav i uspoređuje s masom deklariranom prilikom otpreme;
5. Sustav potvrđuje primitak kanistera u zalihe skladišta i trajno evidentira: datum i vrijeme primitka, mjesto primitka, izmjerenu masu, broj plombe i identitet osobe koja je izvršila primitak.

Ako izmjerena masa odstupa od deklarirane mase izvan dopuštenog odstupanja utvrđenog konfiguracijom sustava, ili ako je kanister fizički oštećen, kanister se izdvaja u karantenu, o čemu se u informacijskom sustavu evidentira iznimka sa obrazloženjem, a daljnji postupak utvrđuje se posebnom procedurom.

Svi podaci o primitku dostupni su nadležnim tijelima na uvid putem izvješća iz informacijskog sustava.

Prazni kanisteri, kao i kanisteri koji nisu prikladni za daljnju uporabu, tretiraju se kao otpad te se njihovo prikupljanje, skladištenje, prijevoz i zbrinjavanje obavljaju u skladu sa važećim propisima o gospodarenju otpadom koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini prema mjestu nastanka otpada.

7. DISTRIBUCIJA MARKERA

Prilikom svakog prijenosa markera između središnjeg skladišta, regionalnog skladišta i mjesta markiranja, u odgovarajućem dokumentu evidentiraju se najmanje sljedeći podaci:

- naziv markera;

- jedinstveni identifikacijski broj kanistera;
- lokacija s koje se marker izdaje;
- lokacija na koju se marker dostavlja;
- masa markera po kanisteru prilikom izdavanja (kg);
- masa markera po kanisteru prilikom primitka (kg);
- datum izdavanja markera;
- datum primitka markera;
- ime, prezime i potpis osobe koja je izdala marker;
- ime, prezime i potpis osobe koja je primila marker.

8. PODNOŠENJE ZAHTJEVA ZA MARKIRANJE

U skladu s člankom 9. Pravilnika, obveznik markiranja podnosi Organizaciji koja pruža uslugu markiranja zahtjev za markiranje tekućih naftnih goriva koja podliježu obveznom markiranju.

Zahtjev za markiranje podnosi se putem informacijskog sustava Organizacije koja pruža uslugu markiranja, pri čemu sustav automatski evidentira datum i vrijeme njegova primitka.

Iznimno, u slučaju nedostupnosti informacijskog sustava usljed više sile, tehničkih poteškoća ili drugih okolnosti koje onemogućavaju njegov rad, zahtjev za markiranje podnosi se na drugi način koji odredi Organizaciji koja pruža uslugu markiranja, uz obvezu naknadnog evidentiranja zahtjeva u informacijskom sustavu nakon uspostave njegova redovitog rada. U tom slučaju, datumom i vremenom podnošenja zahtjeva smatraju se datum i vrijeme njegova primitka od strane Organizacije koja pruža uslugu markiranja.

Zahtjev za markiranje sadržava podatke iz Priloga 1 ovog Uputi. Obveznik markiranja dužan je dostaviti potpune i točne podatke. Nepotpuni ili netočni podaci mogu uzrokovati kašnjenje u izvršenju markiranja.

Organizacija koja pruža uslugu markiranja potvrđuje primitak uredno podnesenog zahtjeva te je dužna izvršiti markiranje najkasnije u roku od 24 sata, pod uvjetom da je gorivo u tom razdoblju dostupno za markiranje. U slučaju više sile, markiranje se obavlja u razumnom roku nakon prestanka okolnosti koje su onemogućavale njegovo izvršenje.

9. MJESTA MARKIRANJA TEČNIH NAFTNIH GORIVA

9.1 Goriva iz domaće proizvodnje

U skladu sa člankom 8. Pravilnika, tečna naftna goriva proizvedena u Bosni i Hercegovini markiraju se u spremnicima u kojima se proizvedeno gorivo skladišti prije njegovog otpremanja na tržište Bosne i Hercegovine.

9.2 Uvezena goriva

U skladu sa člankom 8. Pravilnika, tekuća naftna goriva koja se uvoze u Bosnu i Hercegovinu markiraju se na graničnim prijelazima na kojima je omogućen uvoz goriva, tijekom provedbe carinskog postupka i prije podnošenja dokumentacije za puštanje goriva u slobodan promet na carinskom području Bosne i Hercegovine.

9.2.1 Uvoz goriva cestovnim putem

Kada se gorivo uvozi auto-cisternama, mjesto markiranja ovisi o carinskom postupku koji se primjenjuje na pošiljku.

Tablica 1. Mjesta markiranja goriva dopremljenih cestovnim putem, podjela prema vrsti carinskog postupka

Carinski postupak	Mjesto markiranja
a) Posebni postupak (carinjenje na carinskom terminalu koji je na ili u neposrednoj blizini graničnog prijelaza)	Carinski terminal
b) Tranzitni postupak do unutarnjeg carinskog terminala	Granični prijelaz prilikom ulaska goriva u Bosnu i Hercegovinu
c) Postupak carinskog skladištenja	Carinsko skladište u kojem se gorivo skladišti, prilikom provedbe carinskog postupka kojim se gorivo stavlja na tržište

Bosne i Hercegovine.

a) Posebni postupak

Kada se gorivo doprema auto-cisternom i carinjenje se obavlja na carinskom terminalu smještenom na graničnom prijelazu ili u njegovoj neposrednoj blizini, markiranje se obavlja na tom carinskom terminalu prije puštanja goriva u promet.

b) Tranzitni postupak

Kada se gorivo doprema auto-cisternom u tranzitnom postupku do carinskog terminala u unutrašnjosti Bosne i Hercegovine, markiranje se obavlja na graničnom prijelazu prilikom ulaska goriva u Bosnu i Hercegovinu.

c) Postupak carinskog skladištenja

Kada se gorivo smješta u carinsko skladište, markiranje se obavlja u carinskom skladištu prilikom otpreme goriva na tržište Bosne i Hercegovine i tijekom provedbe odgovarajućeg carinskog postupka.

Mjesta ulaska goriva dopremljenih drumskim putem u Bosnu i Hercegovinu, odnosno lokacije na kojima se mogu provoditi carinski postupci iz Tablice 1, obuhvaćaju sljedeće granične prijelaze:

- GP Bijača
- GP Bratunac
- GP Brod
- GP Gorica
- GP Gradiška
- GP Izačić
- GP Kamensko
- GP Karakaj
- GP Klobuk
- GP Orašje
- GP Rača

Za pošiljke tekućih naftnih goriva koje se u Bosnu i Hercegovinu dopremaju preko Luke Ploče primjenjuje se poseban operativni model usaglašen između Organizacije koja pruža uslugu markiranja, Lučke uprave Ploče i Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, u skladu s dopisom nosioca Konzorcija Inspekt RGH d.o.o. Sarajevo broj IN-I-1707/26 od 23.07.2026. godine, aktom Lučke uprave Ploče KLASA: 342-01/26-06/003, URBROJ: 130/02-26-001 od 23.07.2026. godine i aktom Ministarstva broj 01-28-2438-16/26 od 23.07.2026. godine.

U skladu s navedenim operativnim modelom, dodavanje markera može se izvršiti u Luci Ploče prije otpremanja pošiljke prema Bosni i Hercegovini, uz osiguranje sljedivosti pošiljke, identiteta robe i ispunjenosti svih drugih tehničkih, sigurnosnih i evidencijskih uslova. Postupak markiranja smatra se završenim tek nakon provedbe svih propisanih kontrolnih i evidencijskih radnji te izdavanja Potvrde o izvršenom markiranju u skladu s Pravilnikom.

Lokacija za markiranje u Luci Ploče određena je tako da omogućiti izvršenje markiranja svih pošiljki tekućih naftnih goriva namijenjenih tržištu Bosne i Hercegovine prije njihova napuštanja lučkog područja (bescarinske zone). Prije dolaska auto-cisterne na lokaciju za markiranje, vozač je dužan Organizaciji koja pruža uslugu markiranja dostaviti podatke o stvarno utovarenim količinama i vrstama goriva po pojedinačnim komorama auto-cisterne.

Podaci iz prethodnog stavka dostavljaju se radi provjere usklađenosti sa zahtjevom za markiranje i pravodobne pripreme potrebne količine markera za markiranje goriva.

9.2.2 Uvoz goriva željezničkim putem

Kada se tekuća naftna goriva uvoze željezničkim putem, markiranje se obavlja na kolosijeku bez napona na lokaciji na kojoj se provodi carinjenje goriva, odnosno na skladištu u

unutrašnjosti Bosne i Hercegovine gdje se gorivo prijavljuje za puštanje u promet.

9.2.3 Uvoz goriva vodenim putem

Kada se tekuća naftna goriva uvoze vodenim putem, markiranje se obavlja na lokaciji na kojoj se provodi carinjenje goriva, odnosno na skladištu u Bosni i Hercegovini gdje se gorivo prijavljuje za puštanje u promet.

10. POSTUPAK MARKIRANJA TEKUĆIH NAFTNIH GORIVA

10.1 Nivo doziranja markera

Marker za markiranje tekućih naftnih goriva dodaje se u gorivo u omjeru od 10 g markera na 1.000 litara goriva.

Količina markera potrebna za markiranje određuje se na temelju količine goriva navedene u zahtjevu za markiranje.

Iznimno, kada se markiranje obavlja u Luci Ploče, količina markera može se odrediti na temelju podataka o stvarno utovarenim količinama goriva po pojedinačnim komorama auto-cisterne koje vozač dostavlja Organizaciji koja pruža uslugu markiranja pri dolasku na lokaciju za markiranje.

Organizacija koja pruža uslugu markiranja odgovorna je za određivanje, mjerenje i dodavanje odgovarajuće količine markera, kao i za ispravnost opreme koja se koristi za mjerenje markera.

Gorivo se markira do propisane razine markiranja utvrđene ovim poglavljem.

Izračun količine markera za markiranje pojedinačne pošiljke obavlja se proporcionalno količini goriva koja se markira.

10.2 Markiranje goriva u auto-cisternama

Po dolasku auto-cisterne na granični prijelaz, lokaciju markiranja u Luci Ploče ili na carinski terminal, kada se markiranje provodi u okviru carinskog postupka stavljanja goriva u slobodan promet u Bosni i Hercegovini, ovlašteni predstavnik Organizacije koja pruža uslugu markiranja obavlja uvid u zahtjev za markiranje i prateću dokumentaciju, uključujući teretni list ili drugi odgovarajući prijevozni dokument iz kojeg su vidljivi podaci o vrsti goriva i stvarno utovarenim količinama goriva po pojedinačnim komorama auto-cisterne, te utvrđuje da li predmetna pošiljka odgovara podacima navedenim u zahtjevu za markiranje.

U informacijski sustav prilikom markiranja goriva u auto cisterni unose se najmanje sljedeći podaci:

- Naziv obveznika markiranja
- Naziv prijevoznika
- Ime i prezime vozača
- Registarska oznaka teretnog/vučnog vozila
- Registarska oznaka priključnog vozila
- Krajnje odredište istovara/kupac
- Ime markera
- Jedinstveni identifikacijski broj kanistera s markerom
- Broj komore
- Vrsta goriva po komori
- Količina goriva po komori (l)
- Ukupna količina goriva u cisterni (l)

Nakon unosa podataka u informacijski sustav, sustav automatski izračunava potrebne količine markera za svaku komoru u skladu sa poglavljem 10.1 ove Upute. Izračunate količine markera potom se razmjeravaju u odgovarajuće boce namijenjene za postupak markiranja.

Mjerenje količine markera, kao i dodavanje markera u tekuća naftna goriva vrše predstavnici Organizacije koja pruža uslugu markiranja, a verifikaciju dodavanja markera u gorivo obavlja vozači auto cisterne. Vozač svojim potpisom verifikira da je usluga izvršena.

Prilikom markiranja, potrebno je provesti sljedeći postupak za određivanje točne količine markera za ulijevanje u boce:

- Staviti praznu bocu bez poklopca na kalibriranu elektroničku vagu s rezličivošću očitavanja a od 0.1 g
- Tarirati vagu
- Pomoću pumpe za istakanje, pretočiti približno potrebnu količinu markera iz kanistera u praznu bocu
- Pipetom dodati ili oduzeti potrebnu količinu markera do ciljne mase markera
- Zatvoriti bocu poklopcem i staviti je u numerirano prijenosno postolje za boce*

Ponoviti postupak sve dok se za svaku komoru autocisterne ne odmjeri potrebna količina markera u zasebnu bocu.

*Broj označen na odgovarajućem položaju prijenosnog postolja odgovara broju komore auto-cisterne, pri čemu se numeracija komora obavlja počevši od prednjeg dijela vozila. Na primjer, komora broj 1 na auto-cisterni odgovara položaju broj 1 na prijenosnom postolju.

Prijenosno postolje prenosi se do mjesta markiranja. Alternativno, bočice iz prijenosnog postolja mogu se rasporediti u pojas s numeriranim držačima, pri čemu broj svakog držača odgovara broju komore auto-cisterne.

Prijenosno postolje, odnosno pojas, nosi se na mjesto markiranja.

Predstavnik Organizacije koja pruža uslugu markiranja dodaje marker u odgovarajuću komoru cisterne kroz sredinu otvora na vrhu svake komore.

Nakon što se marker iz svih boca ulije u komore autocisterne, prazne boce u prijenosnom postolju, odnosno pojasu, vraćaju se na mjesto mjerenja markera.

10.3 Markiranje goriva u željezničkim cisternama/plovnim objektima

Predstavnik Organizacije koja pruža uslugu markiranja, na temelju prethodno zaprimljenog zahtjeva za markiranje i uvida u dokumentaciju obveznika markiranja o količinama goriva po pojedinačnim željezničkim cisternama, odnosno komorama plovnog objekta, utvrđuje da li predmetna pošiljka odgovara podacima navedenima u zahtjevu za markiranje.

Na temelju navedene dokumentacije identificiraju se željezničke cisterne, odnosno komore plovnog objekta u kojima se nalazi gorivo koje podliježe obvezi markiranja, kao i to jesu li predmetna goriva namijenjeni stavljanju u promet na području Bosne i Hercegovine ili izvozu.

Također, na temelju podataka iz zahtjeva za markiranje i prateće dokumentacije unesenih u informacijski sustav, sustav automatski izračunava ciljnu masu markera potrebnu za markiranje, u skladu s poglavljem 10.1 ove Upute.

Postupak markiranja goriva u željezničkim cisternama odnosno komorama plovnih objekta, podrazumijeva korištenje posebno označenih aluminijskih boca. Prilikom pripreme i provedbe postupka markiranja, u informacijski sustav unose se najmanje sljedeći podaci:

- Naziv obveznika markiranja
- Registarstva oznaka vagona/plovnog vozila
- Naziv skladišta na kome se markira željeznica/plovni objekt
- Oznaka skladišnog spremnika u koji se roba istovaruje
- Jedinstveni identifikacijski broj kanistera s markerom
- Vrsta goriva po vagonu/komori plovnog objekta
- Količina goriva po vagonu/komori plovnog objekta (l)
- Naziv markera
- Jedinstveni broj aluminijske boce s markerom

Mjerenje količine markera kao i dodavanje markera u gorivo, obavlja predstavnici Organizacije koja pruža uslugu markiranja, a verifikaciju dodavanja markera u gorivo, obavlja predstavnici obveznika markiranja. Predstavnici obveznika markiranja svojim potpisom verifikiraju da je usluga izvršena.

Prilikom markiranja, prati se sljedeći postupak dodavanja markera u prazne boce, kako bi se ulila točna masa markera u svaku bocu:

- Postaviti praznu aluminijsku bocu bez poklopca na kalibriranu elektroničku vagu sa razlučivošću očitavanja od 0.1 g
- Tarirati vagu
- Pomoću pumpe za istakanje pretočiti približno potrebnu količinu markera iz kanistera u praznu aluminijsku bocu
- Pipetom dodati ili oduzeti potrebnu količinu markera do ciljane mase markera (g)
- Staviti poklopac

Ponoviti proceduru sa ostalim aluminijskim bocama za svaki željeznički vagon, odnosno komoru plovnog objekta.

Predstavnik Organizacije koja pruža uslugu markiranja ulijeva marker iz aluminijske boce sa jedinstvenim identifikacijskim brojem u odgovarajuću željezničku cisternu, odnosno komoru plovnog objekta. Marker se dodaje kroz sredinu otvora na vagonu, odnosno komori plovnog objekta.

Nakon ulivanja markera, aluminijska boca ispire se gorivom kako bi se osiguralo da nema preostalih ostataka markera u boci. Sadržaj nastao ispiranjem dodaje se u istu željezničku cisternu, odnosno komoru plovnog objekta.

Prazne boce vraćaju se na mjesto mjerenja markera.

10.4 Markiranje goriva u skladišnim spremnicima

Tekuća naftna goriva u spremniku mogu se markirati u slučaju da postoji odgovarajući sustav miješanja koji će osigurati odgovarajuću homogenizaciju markera s gorivom.

Predstavnik Organizacije koja pruža uslugu markiranja, na temelju prethodno zaprimljenog zahtjeva za markiranje i nakon uvida u dokumentaciju obveznika markiranja, identificira spremnik s gorivom koje treba markirati.

Nakon uvida u dokumentaciju obveznika markiranja o količinama goriva, predstavnik Organizacije koja pruža uslugu markiranja unosi relevantne podatke u informacijski sustav, nakon čega sustav automatski određuje ciljnu masu markera potrebnu za markiranje u skladu s poglavljem 10.1 ove Upute.

Postupak markiranja goriva u spremniku podrazumijeva korištenje plastičnih kanistera. Prilikom pripreme i provedbe postupka markiranja, u informacijski sustav unose se najmanje sljedeći podaci:

- Naziv obveznika markiranja
- Oznaka skladišnog spremnika
- Vrsta goriva
- Količina goriva koja se prima u skladišni spremnik (l)
- Naziv markera
- Jedinstveni identifikacijski broj kanistera s markerom

Mjerenje količine markera, kao i dodavanje markera u gorivo, obavljaju predstavnici Organizacije koja pruža uslugu markiranja, a verifikaciju dodavanja markera u gorivo vrše predstavnici obveznika markiranja.

Prilikom markiranja, prati se sljedeći postupak, kako bi se ulila točna masa markera u kanister:

- Postaviti prazan kanister bez poklopca na kalibriranu elektroničku vagu s razlučivošću očitavanja mase u koracima od 1 g. Iznimno, ako je za markiranje predmetne količine goriva potrebno manje od 3 kg markera, koristi se vaga s razlučivošću očitavanja od 0.1 g
- Tarirati vagu
- Pomoću pumpe za istakanje, pretočiti približno potrebnu količinu markera u prazan kanister
- Pipetom dodati ili oduzeti potrebnu količinu markera do ciljane mase markera (g)

- Staviti poklopac

Markiranje se može obavljati direktno u spremniku, na prijemnim cjevovodima, pumpnim stanicama na za to definiranim dijelovima armature. Dodavanje markera obavlja se isključivo tijekom prijema goriva, budući da postupak markiranja zahtijeva protok proizvoda i ne može se provoditi na gorivu koje miruje.

Nakon ulijevanja markera, plastični kanister ispire se gorivom kako bi se osiguralo da nema preostalih ostataka markera u njemu. Sadržaj nastao ispiranjem također se dodaje u spremnik.

Prazni kanister se vraća na mjesto mjerenja markera.

11. POTVRDA O IZVRŠENOM MARKIRANJU

Neposredno nakon dodavanja markera u gorivo, predstavnik Organizacije koja obavlja uslugu markiranja izdaje dokument pod nazivom "**Potvrda o izvršenom markiranju**", kojim potvrđuje da je predmetna pošiljka goriva markirana propisanom koncentracijom markera.

Potvrda o izvršenom markiranju izdaje se za svaku pošiljku goriva koja je predmet markiranja i sadržava podatke propisane člankom 9. stavkom (11) Pravilnika. Obrasci Potvrde o izvršenom markiranju iz Priloga 2., 3. i 4. ove Upute izrađeni su u skladu s navedenim odredbama Pravilnika i sadržavaju najmanje propisane podatke.

Prilog 2 - Potvrda o izvršenom markiranju goriva u auto-cisterni;

Prilog 3 - Potvrda o izvršenom markiranju goriva u željezničkim cisternama i plovnim objektima

Prilog 4 - Potvrda o izvršenom markiranju goriva u skladišnom spremniku.

U slučaju markiranja goriva u auto-cisternama, Potvrda o izvršenom markiranju uručuje se vozaču auto-cisterne u onom broju primjeraka koji odgovara broju mjesta istovara (lokacija istovara).

U slučaju markiranja goriva u željezničkim cisternama, plovnim objektima i spremnicima, Potvrda o izvršenom markiranju uručuje se obvezniku markiranja.

Iznimno, kada se markiranje goriva obavlja u Luci Ploče, Potvrda o izvršenom markiranju goriva u auto cisternama sastavlja se odmah nakon dodavanja markera u auto-cisternu, a validira se pečatom i potpisom po dolasku auto-cisterne na granični prijelaz Bijača, nakon provjere da pošiljka odgovara podacima iz zahtjeva za markiranje i podacima o izvršenom markiranju.

Potvrda o izvršenom markiranju predstavlja obvezni dokument koji se prilaže uz carinsku dokumentaciju u postupku stavljanja goriva u slobodan promet na carinskom području Bosne i Hercegovine.

11.1 Dokaz o izvršenom markiranju i sljedivost goriva prilikom isporuke na maloprodajne objekte

Prilikom isporuke goriva na maloprodajni objekt mora postojati dokumentacija kojom se potvrđuje da je gorivo markirano u skladu s Pravilnikom i ovim Uputama.

Kada se markirano gorivo nakon provođenja carinskog postupka izravno isporučuje na maloprodajni objekt, dokaz o izvršenom markiranju predstavlja Potvrda o izvršenom markiranju izdana za predmetnu pošiljku.

Kada se markirano gorivo nakon markiranja istovari u skladišni spremnik, a potom otprema prema maloprodajnim objektima, dokaz o izvršenom markiranju predstavlja izjava odgovorne osobe vlasnika skladišta kojom se potvrđuje da gorivo potječe iz zaliha markiranog goriva za koje postoji odgovarajuća dokumentacija o izvršenom markiranju.

Prilikom svake otpreme markiranog goriva iz skladišnog spremnika prema maloprodajnom objektu, obveznik markiranja dužan je blagovremeno obavijestiti Organizaciju koja obavlja uslugu markiranja o planiranoj otpremi. Organizacija koja obavlja uslugu markiranja prisustvuje otpremi i u informacijski sustav

evidentira odgovarajuće podatke iz prateće dokumentacije, čime se potvrđuju kupac i krajnja lokacija isporuke te osigurava sljedivost markiranog goriva.

12. KONTROLA PRISUTNOSTI I KONCENTRACIJE MARKERA U TEKUĆIM NAFTNIM GORIVIMA

Inspeksijski nadzor nad provedbom Pravilnika o markiranju tekućih naftnih goriva provode nadležni inspektorati za energiju Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, u skladu sa svojim nadležnostima.

Inspeksijsko tijelo u sastavu organizacije koja obavlja uslugu markiranja ovlašteno je da u bilo koje vrijeme i na svakom mjestu u lancu opskrbe Bosne i Hercegovine obavlja provjeru prisutnosti i koncentracije markera u tekućim naftnim gorivima.

Provjere koje obavlja Inspeksijsko tijelo u sastavu organizacije koja obavlja uslugu markiranja predstavljaju stručne aktivnosti uzorkovanja, ocjenjivanja sukladnosti i kontrole koncentracije markera propisane Pravilnikom. Aktivnosti inspeksijskog tijela u sastavu Organizacije ne predstavljaju izvršavanje javnih inspeksijskih ovlasti. Kada nalaz zahtijeva postupanje nadležnog inspektorata, Organizacija koja obavlja uslugu markiranja dostavlja nalaz i raspoloživu dokumentaciju nadležnom inspektoratu radi postupanja. (Članak 10. Pravilnika.)

Inspeksijsko tijelo u sastavu organizacije koja obavlja uslugu markiranja dužno je obavljati uzorkovanje goriva u skladu sa standardima BAS EN ISO 3170 i BAS EN 14275.

Provjera prisutstva i koncentracije markera provodi se:

- **Terenskom** kontrolom, korištenjem mobilnog uređaja za mjerenje koncentracije markera. Terenska kontrola uzoraka, odnosno mjerenje koncentracije markera u tekućim naftnim gorivima, obavlja se na LSX mobilnim uređajima za mjerenje koncentracije markera, čija je temeljna namjena indikacija prisutnosti i koncentracije markera u gorivu.
- **Laboratorijskom** analizom uzoraka goriva. Laboratorijsko (forenzičko) ispitivanje koncentracije markera obavlja se na forenzičkom MSX uređaju koji je akreditiran u skladu s BAS EN ISO 17025.

Opis i rukovanje uređajima za detekciju navedeni su u Uputama za uporabu, podešavanje i održavanje opreme za određivanje koncentracije markera u tekućim naftnim gorivima.

Tekuća naftna goriva markiraju se na ciljnu razinu markiranja od 100%, što se postiže dodavanjem određene količine markera u gorivo koja je propisana u poglavlju 10.1 ove Upute.

Rezultati mjerenja dobiveni korištenjem LSX mobilnih uređaja na terenu tumače se na sljedeći način:

1. Rezultat - Zadovoljava

$90\% \leq \text{Koncentracija markera u gorivu} \leq 110\%$

Na ekranu: zeleno, odnosno "Zadovoljava"

2. Rezultat - Ne zadovoljava

Koncentracija markera u gorivu $< 90\%$

Na ekranu: crveno, odnosno "Ne zadovoljava"

3. Rezultat - Potrebna MSX analiza zelenom bojom

Koncentracija markera u gorivu $> 110\%$

Na ekranu: "Potrebna analiza na MSX uređaju" zelenom bojom

4. Rezultat - Potrebna MSX analiza žutom bojom

Koncentracija markera u gorivu nije određena jer je uzorak izvan softverskog modela uređaja

Na ekranu: "Potrebna analiza na MSX uređaju" žutom bojom

Za potrebe laboratorijske (forenzičke) analize provedene MSX uređajem, rezultat se smatra sukladnim (zadovoljavajućim) ako je izmjerena koncentracija markera između 90% i 110%

propisane koncentracije markera, uključujući granične vrijednosti. Rezultati izvan navedenog raspona smatraju se nesukladnim (nezadovoljavajućim).

U cilju zaštite sigurnosti programa markiranja tekućih naftnih goriva, rezultati mjerenja koncentracije markera na laboratorijskom (forenzičkom) uređaju koji su sukladni, odnosno zadovoljavajući, ne dostavljaju se iskazani brojčanim vrijednostima, osim na zahtjev nadležnih državnih i sudskih tijela.

12.1 Uzorkovanje i mjerenje koncentracije markera radi izdavanja izvještaja o provjeri koncentracije markera nakon markiranja

Nakon postupka dodavanja markera u gorivo, Inspeksijsko tijelo u sastavu organizacije koja obavlja uslugu markiranja dužno je izvršiti provjeru koncentracije markera u markiranom gorivu, u skladu sa člankom 9. Pravilnika o markiranju tekućih naftnih goriva i opsegom provjere utvrđenim Pravilnikom i ovom Uputom.

Provjera koncentracije markera obavezno se obavlja nakon svakog markiranja skladišnih spremnika, željezničkih cisterni i plovniha objekta. Kod markiranja goriva u auto-cisternama provjera koncentracije markera obavlja se selektivno. Ukupan broj izvršenih provjera koncentracije markera u promatranom razdoblju mora iznositi najmanje 5% od ukupnog broja izvršenih postupaka markiranja tekućih naftnih goriva.

Provjera koncentracije markera radi izdavanja izvještaja o provjeri koncentracije markera nakon markiranja, obavlja se korištenjem LSX mobilnih uređaja za testiranje na terenu, u skladu s postupcima propisanim ovom Uputom i Uputom za uporabu, podešavanje i održavanje opreme.

Izvještaj o provjeri koncentracije markera nakon markiranja predstavlja evidenciju o koncentraciji markera utvrđenoj u trenutku uzorkovanja i ispitivanja goriva te se odnosi isključivo na stanje goriva utvrđeno u trenutku izvršene provjere.

U skladu s člankom 9. stavkom (9) Pravilnika, Organizacija koja obavlja uslugu markiranja čuva izvještaje koji sadrže detaljne informacije i rezultate izvršene provjere koncentracije markera najmanje tri kalendarska mjeseca, a najduže do okončanja zakonom propisanog postupka u vezi s predmetnim postupkom.

Izvještaj o provjeri koncentracije markera nakon markiranja u skladu sa člankom 9. stavkom (12) Pravilnika, mora sadržavati najmanje sljedeće podatke:

- podatke o vlasniku goriva;
- lokaciju na kojoj je izvršeno markiranje i provjera koncentracije markera;
- vrstu goriva;
- datum i vrijeme uzorkovanja;
- identifikaciju sredstva prijevoza odnosno skladištenja goriva (auto-cisterna, željeznička cisterna, plovni objekt ili skladišni spremnik);
- rezultat provjere koncentracije markera (da li je rezultat provjere zadovoljavajući ili nezadovoljavajući)
- ime i prezime ovlaštenog predstavnika Inspeksijskog tijela koji je izvršio provjeru;
- datum i vrijeme kontrole.

U slučaju markiranja goriva u željezničkim cisternama, plovnim objektima, ili skladišnim spremnicima, Inspeksijsko tijelo u sastavu Organizacije koja obavlja uslugu markiranja obavlja uzorkovanje goriva u skladišnom spremniku prije početka istovara radi provjere prisutnosti i koncentracije markera. Uzorkovanje se obavlja u skladu sa standardom BAS EN ISO 3170.

Po završetku istovara markiranog goriva u skladišni spremnik ponovno se obavlja uzorkovanje goriva iz skladišnog spremnika radi provjere homogenosti i koncentracije markera. Uzorkovanje se obavlja u skladu s standardom BAS EN ISO 3170, a najranije tri (3) sata nakon završetka istovara.

Uzorci se uzimaju s tri razine spremnika (gornja, srednja i donja razina), pri čemu se formira i kompozitni uzorak. Provjera koncentracije markera mobilnim uređajem radi izdavanja "Izvještaja o provjeri koncentracije markera nakon markiranja" obavlja se na pojedinačnim uzorcima uzetim sa sve tri razine, kao i na kompozitnom uzorku.

Kod autocisterni odabranih za provjeru koncentracije markera nakon izvršenog markiranja iz članka 9. stavaka (9) i (10) Pravilnika, mora biti osiguran nesmetan pristup mjestima potrebnim za uzorkovanje sve do završetka kontrolnih radnji Inspeksijskog tijela u sastavu organizacije. Uzorkovanje se obavlja u skladu sa standardom BAS EN ISO 3170 nakon što je postignuta homogenizacija goriva i markera, koja se ostvaruje kretanjem auto-cisterne nakon izvršenog markiranja. Uzorci se uzimaju iz svake komore auto-cisterne s tri razine spremnika (gornja, srednja i donja), nakon čega se formira kompozitni uzorak. Provjera koncentracije markera radi izdavanja "Izvještaja o provjeri koncentracije markera nakon markiranja" obavlja se na kompozitnom uzorku.

Postupak u slučaju zadovoljavajućeg rezultata

U slučaju zadovoljavajućeg rezultata provjere koncentracije markera, "Izvjestaj o provjeri koncentracije markera nakon markiranja" uručuje se obvezniku markiranja, odnosno vozaču za autocisterne.

Postupak u slučaju rezultata koji nije zadovoljavajući

U slučaju da rezultat provjere koncentracije markera na mobilnom uređaju nije zadovoljavajući, obavlja se ponovno uzorkovanje iz istog izvora i ponovna provjera koncentracije markera na mobilnom analizatoru na terenu.

Ako ponovljena provjera utvrdi da je rezultat zadovoljavajući, izdaje se "Izvjestaj o provjeri koncentracije markera nakon markiranja" i uručuje obvezniku markiranja, odnosno vozaču za autocisterne.

Ako ponovljena provjera potvrdi da je rezultat nezadovoljavajući, uzorak goriva dostavlja se laboratoriju u sastavu Organizacije koja obavlja uslugu markiranja radi daljnjeg ispitivanja i utvrđivanja referentne koncentracije markera u roku koji nije dulji od 48 sati od trenutka uzorkovanja.

U tom slučaju uzimaju se tri (3) uzorka zapremine po 250 ml, od kojih jedan ostaje obvezniku markiranja, drugi se dostavlja laboratoriju u sastavu Organizacije koja obavlja uslugu markiranja, a treći se čuva u skladištu tekućih naftnih uzoraka Inspeksijskog tijela koje je izvršilo uzorkovanje za slučaj ponovljenog laboratorijskog ispitivanja.

O rezultatima laboratorijskog ispitivanja obveznik markiranja obavještava se bez odlaganja. Uzorci uzeti na ovaj način čuvaju se 60 dana od dana uzorkovanja i mogu se koristiti kao arbitražni uzorci u slučaju spora ili na zahtjev nadležnog tijela.

Rezultat laboratorijskog ispitivanja smatra se referentnim rezultatom za utvrđivanje koncentracije markera u gorivu.

Svi uzorci moraju biti označeni na način da oznaka sadržava najmanje sljedeće podatke:

- vrstu uzorkovanog goriva;
- količinu goriva;
- identifikaciju spremnika, komore ili drugog sredstva skladištenja odnosno prijevoza iz kojeg je izvršeno uzorkovanje;
- mjesto uzorkovanja;
- datum i vrijeme uzorkovanja;
- broj plombe, ako je primjenjivo;
- ime i potpis osobe koja je izvršila uzorkovanje.

12.2 Uzorkovanje i mjerenje koncentracije markera na terenu

Uzorkovanje tekućih naftnih goriva radi provjere koncentracije markera na terenu obavlja se u skladu sa standardima BAS EN ISO 3170 i BAS EN 14275.

Provjera koncentracije markera na terenu obavlja se korištenjem LSX mobilnih uređaja za testiranje na terenu, u skladu s postupcima propisanim ovom Uputom i Uputom za uporabu, podešavanje i održavanje opreme.

Postupak u slučaju zadovoljavajućeg rezultata

U slučaju zadovoljavajućeg rezultata provjere koncentracije markera na LSX mobilnom uređaju, sastavlja se i izdaje "Izvjestaj o provjeri koncentracije markera na terenu". Izvjestaj potpisuje predstavnik Inspeksijskog tijela u sastavu Organizacije koji je izvršio uzorkovanje i mjerenje koncentracije markera, a verificira ga odgovorna osoba objekta u kojem je izvršena kontrola ili njezin ovlašteni predstavnik.

Ako odgovorna osoba ili njezin ovlašteni predstavnik odbije verificirati izvještaj, ta činjenica evidentira se u izvještaju. Odbijanje potpisa ne utječe na valjanost izvršene provjere, rezultata mjerenja niti izdatog stručnog nalaza.

Postupak u slučaju rezultata koji nije zadovoljavajući

U slučaju rezultata koji nije zadovoljavajući, obavlja se ponovno uzorkovanje iz istog izvora i ponovna provjera koncentracije markera na mobilnom uređaju na terenu.

Ako ponovljena provjera utvrdi zadovoljavajući rezultat, sačinjava se i izdaje "Izvjestaj o provjeri koncentracije markera na terenu". Izvjestaj potpisuje predstavnik Inspeksijskog tijela u sastavu Organizacije koji je izvršio uzorkovanje i mjerenje koncentracije markera, a verificira ga odgovorna osoba objekta u kojem je izvršena kontrola ili njegov ovlašteni predstavnik.

Ako odgovorna osoba ili njezin ovlašteni predstavnik odbije verificirati izvještaj, ta činjenica evidentira se u izvještaju. Odbijanje potpisa ne utječe na valjanost izvršene provjere, rezultata mjerenja niti izdatog stručnog nalaza.

Ako ponovljena provjera potvrdi da je rezultat nezadovoljavajući, uzorak goriva dostavlja se laboratoriju u sastavu Organizacije koja obavlja uslugu markiranja radi daljnjeg ispitivanja i utvrđivanja referentne koncentracije markera u roku koji nije dulji od 48 sati od trenutka uzorkovanja.

U tom slučaju uzimaju se tri (3) uzorka zapremine od po 250 ml, od kojih jedan ostaje obvezniku markiranja, drugi se dostavlja laboratoriju u sastavu Organizacije koja obavlja uslugu markiranja, a treći se čuva u skladištu tekućih naftnih uzoraka Inspeksijskog tijela koje je izvršilo uzorkovanje, za slučaj ponovljenog laboratorijskog testiranja.

O rezultatima laboratorijskog ispitivanja obveznik markiranja obavještava se bez odlaganja. Uzorci uzeti na ovaj način čuvaju se 60 dana od dana uzorkovanja i mogu se koristiti kao arbitražni uzorci u slučaju spora ili na zahtjev nadležnog tijela.

Rezultat laboratorijskog ispitivanja smatra se referentnim rezultatom za utvrđivanje koncentracije markera u gorivu.

Svi uzorci moraju biti označeni na način da oznaka sadržava najmanje sljedeće podatke:

- vrstu uzorkovanog goriva;
- količinu goriva;
- identifikaciju spremnika, komore ili drugog sredstva skladištenja odnosno prijevoza iz kojeg je izvršeno uzorkovanje;
- mjesto uzorkovanja;
- datum i vrijeme uzorkovanja;
- broj plombe, ako je primjenjivo;
- ime i potpis osobe koja je izvršila uzorkovanje.

12.3 Mjerenje koncentracije markera u laboratoriju

Laboratorijska provjera koncentracije markera obavlja se u akreditovanim ispitnim laboratorijama Organizacije koja pruža uslugu markiranja, korištenjem MSX laboratorijskih uređaja. U okviru Programa markiranja tekućih naftnih goriva u Bosni i Hercegovini koriste se dva akreditovana ispitna laboratorija.

Laboratorij u sastavu Organizacije dužan je da u roku od najviše 24 sata od primitka uzorka izvrši laboratorijsku provjeru koncentracije markera radi utvrđivanja prisutnosti markera, njegove koncentracije i sukladnosti s propisanom koncentracijom markera.

Rezultat laboratorijske provjere koncentracije markera smatra se referentnim rezultatom za utvrđivanje koncentracije markera u gorivu.

O izvršenoj laboratorijskoj provjeri sastavlja se dokument pod nazivom **"Izveštaj o provjeri koncentracije markera u laboratoriju"**.

"Izveštaj o provjeri koncentracije markera u laboratoriju" izdaje laboratorij u sastavu Organizacije i potpisuje ga ovlaštena osoba laboratorija u sastavu Organizacije.

Rezultat laboratorijske provjere koncentracije markera prijavljuje se putem Inspekcijanskog tijela u sastavu Organizacije nadležnom Inspektoratu i obvezniku markiranja.

Izveštaj se dostavlja elektroničkim putem obvezniku markiranja i nadležnom Inspektoratu.

Ako laboratorijska provjera potvrdi da je izmjerena koncentracija markera između 90% i 110% propisane koncentracije markera, uključujući granične vrijednosti, rezultat se smatra zadovoljavajućim. Rezultati izvan navedenog raspona smatraju se nesukladnima (nezadovoljavajućima).

U cilju zaštite sigurnosti programa markiranja tekućih naftnih goriva, rezultati mjerenja koncentracije markera na laboratorijskom (forenzičkom) uređaju koji su sukladni, odnosno zadovoljavajući, ne dostavljaju se iskazani brojevanim vrednostima, osim na zahtjev nadležnih državnih i sudskih tijela.

Rezultat laboratorijske provjere smatra se preliminarnim sve dok se obveznik markiranja i/ili nadležni Inspektorat ne izjasne hoće li zahtijevati ponovljeno laboratorijsko ispitivanje u skladu sa Pravilnikom i ovim Uputama.

Ako obveznik markiranja i/ili nadležni Inspektorat ne zatraže ponovljeno laboratorijsko ispitivanje ili se ne izjasne u roku od 24 sata od primitka rezultata laboratorijskog ispitivanja, preliminarni rezultat postaje konačan.

13. IZVJEŠĆIVANJE

Informacioni sustav mora omogućiti generiranje tjednih izvješća koja sadržavaju najmanje podatke o ukupnoj količini utrošenog markera i ukupnoj količini markiranog goriva. Sustav mora omogućiti generiranje dodatnih izvješća na zahtjev Ministarstva i Nadzornog povjerenstva, kao i elektronički prijenos podataka informacijskim sustavima Ministarstva i Nadzornog povjerenstva.

14. ODGOVORNOSTI I OVLASTI

Radi jasnog razgraničenja odgovornosti, funkcije operativnog markiranja, inspekcijske kontrole i laboratorijskog ispitivanja međusobno su razdvojene.

Operativno osoblje Organizacije koja obavlja uslugu markiranja odgovorno je za pripremu i provedbu postupka markiranja, uključujući određivanje i mjerenje potrebne količine markera, njegovo dodavanje u gorivo, vođenje pripadajućih evidencija i izdavanje dokumentacije o izvršenom markiranju. Operativno osoblje ne obavlja poslove iz nadležnosti Inspekcijanskog tijela niti laboratorijska ispitivanja uzoraka.

Inspekcijско tijelo provodi aktivnosti u okviru utvrđenih ovlasti prema Pravilniku i području akreditacije. Obavlja

uzorkovanje, terensku provjeru prisutnosti i koncentracije markera te izdaje odgovarajuće dokumente iz svoje nadležnosti. Osoblje Inspekcijanskog tijela koje provodi kontrolu ne sudjeluje u postupku mjerenja niti dodavanju markera u gorivo.

Ispitni laboratorij provodi laboratorijsko ispitivanje dostavljenih uzoraka primjenom utvrđenih metoda i opreme te izdaje rezultate laboratorijskog ispitivanja u okviru svog područja rada.

Organizacija osigurava jasno razgraničenje odgovornosti i ovlasti navedenih funkcija te njihovo provođenje u skladu sa zahtjevima primjenjivih propisa i akreditacije.

Prilog 1 uz tehnički dio - PODACI SADRŽANI U ZAHTJEVU ZA MARKIRANJE TEKUĆIH NAFTNIH GORIVA

Zahtjev za markiranje tekućih naftnih goriva najmanje mora sadržavati:

- Naziv obveznika markiranja
- Naziv prijevoznika
- Ime i prezime vozača (samo za auto cisterne)
- Registarska oznaka teretnog/vučnog vozila (samo za auto cisterne)
- Registarska oznaka priključnog vozila (samo za auto cisterne)
- Registarstka oznaka vagona/plovnog vozila (samo za željeznicu i plovne objekte)
- Granični prijelaz
- Procijenjeni datum i vrijeme dolaska na granični prijelaz
- Carinski terminal za carinjenje (osim u slučaju postupka carinskog skladištenja)

Broj komore/vagona	Vrsta goriva	Količina (L)	Krajnja destinacija istovara/kupac	Broj fakture obveznika markiranja
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				

Napomene:

1. Uzorkovanje se obavlja u skladu sa standardom BAS EN ISO 3170 i mora omogućiti uzimanje reprezentativnog uzorka sa tri razine tekućine u spremniku, kako bi se osiguralo pouzdano određivanje prisutnosti i koncentracije markera u gorivu (vidjeti sliku u Prilogu 5). U slučaju da nije moguće uzeti reprezentativan uzorak, markiranje goriva neće se izvršiti, o čemu će biti obaviješteno nadležno carinsko tijelo.
2. U slučaju promjene krajnjeg odredišta istovara nakon podnošenja zahtjeva za markiranje, obveznik markiranja dužan je prije izvršenja markiranja o tome obavijestiti Organizaciju koja obavlja uslugu markiranja putem elektroničke pošte. Prijavljena promjena evidentira se u informacijskom sustavu. Nakon izvršenog markiranja, podaci evidentirani u informacijskom sustavu smatraju se konačnima i naknadne izmjene nisu dopuštene.

**Prilog 2 uz tehnički dio - PODACI SADRŽANI U POTVRDI
O IZVRŠENOM MARKIRANJU GORIVA U
AUTOCISTERNAMA**

Potvrda o izvršenom markiranju goriva u autocisternama najmanje mora sadržavati:

- Naziv obveznika markiranja
- Vrsta goriva
- Registarska oznaka teretnog/vučnog vozila
- Registarska oznaka priključnog vozila
- Naziv dodanog markera
- Krajnje odredište istovara/kupac
- Jedinstveni identifikacijski broj kanistra sa markerom
- Broj komore
- Količina goriva po komori (l)
- Količina dodanog markera po komori (g)
- Ukupna količina goriva u cisterni (l)
- Ukupna količina markera dodanu u cisternu (g)
- Datum i vrijeme početka markiranja*
- Datum i vrijeme izdavanja potvrde
- Broj dokumenta
- Potpis osobe koja je izvršila mjerenje količine markera
- Potpis osobe koja je izvršila dodavanje markera
- Potpis osobe koja verificira dodavanje markera (vozač)

*Datum i vrijeme početka markiranja definiraju se na sljedeći način:

Markiranje na graničnom prijelazu i carinskom terminalu: trenutak skidanja plombe od strane predstavnika carine radi ulijevanja markera u prijevozno sredstvo sa gorivom

Markiranje na mjestu utovara za Luku Ploče: trenutak dolaska cisterne na mjesto, odnosno lokaciju markiranja

Markiranje na mjestu utovara za carinska skladišta: trenutak završetka utovara u auto cisternu

**Prilog 3 uz tehnički dio - PODACI SADRŽANI U POTVRDI
O IZVRŠENOM MARKIRANJU GORIVA U
ŽELJEZNIČKIM CISTERNAMA/PLOVNIM OBJEKTIMA**

Potvrda o izvršenom markiranju goriva u željezničkim cisternama/plovnim objektima najmanje mora sadržavati:

- Naziv obveznika markiranja
- Registarski broj željezničke cisterne, odnosno plovnog objekta
- Vrsta goriva
- Jedinstveni identifikacijski broj kanistera sa markerom
- Količina goriva po vagonu/komori (l)
- Količina dodanog markera po vagonu/komori (g)
- Naziv markera
- Datum i vrijeme izdavanja potvrde
- Jedinstveni broj aluminijske boce za dodavanje markera
- Potpis osobe koja je izvršila mjerenje količine markera
- Potpis osobe koja je izvršila dodavanje markera
- Potpis osobe koja verificira dodavanje markera

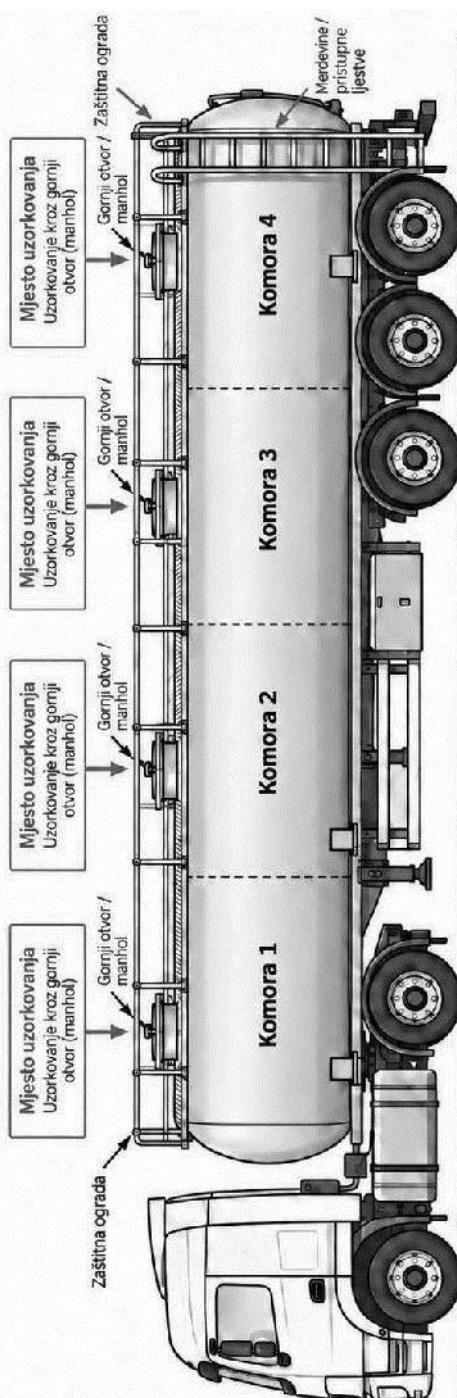
**Prilog 4 uz tehnički dio - PODACI SADRŽANI U POTVRDI
O IZVRŠENOM MARKIRANJU GORIVA U
SKLADIŠNIM SPREMNICIMA**

Potvrda o izvršenom markiranju goriva u skladišnim spremnicima najmanje mora sadržavati:

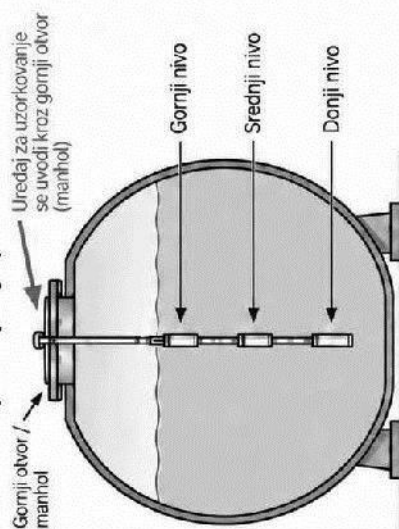
- Naziv obveznika markiranja
- Oznaka skladišnog spremnika
- Vrsta goriva
- Količina goriva koja se prima u spremnik (l)
- Količina dodanog markera (g)
- Naziv markera
- Jedinstveni identifikacijski broj kanistera s markerom
- Datum i vrijeme izdavanja potvrde
- Potpis osobe koja je izvršila mjerenje količine markera
- Potpis osobe koja je izvršila dodavanje markera
- Potpis osobe koja verificira dodavanje markera

Prilog 5 uz tehnički dio – Autocisterna mjesta uzorkovanja prema BAS EN ISO 3170

Autocisterna – mjesta uzorkovanja prema BAS EN ISO 3170

Detalj komore – primjer uzorkovanja (kružni presjek)

Postupak uzorkovanja (prema BAS EN ISO 3170)

- 1 Mjesto uzorkovanja: Gornji otvor (manhol) svake komore.
- 2 Uzorkovanje kroz gornji otvor (manhol) pomoću odgovarajućeg uređaja za uzorkovanje.
- 3 Uzeti uzorke sa propisanih nivoa (gornji, srednji i donji), prema zahtjevima BAS EN ISO 3170.

Legenda:

Granica između komora

Mjesto uzorkovanja

Gornji otvor / manhol

Uređaj za uzorkovanje (primjer)

Napomena:

Prikaz je ilustrativan. Stvarna konfiguracija autocisterne može odstupati.

На основу члана 61. став (2) и члана 99. став (3) Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/07, 102/09 и 72/17), а у вези са чланом 13. став (2) тачка ј) и чланом 16. став (1) Правилника о систему обавезног означавања (маркирања) течних нафтних горива ("Службени гласник БиХ", број 3/26), министар спољње трговине и економских односа Босне и Херцеговине доноси

УПУТСТВО ЗА МАРКИРАЊЕ ТЕЧНИХ НАФТНИХ ГОРИВА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

Члан 1. (Предмет)

- (1) Овим упутством детаљније се уређује начин спровођења поступка обавезног означавања (маркирања) течних нафтних горива у Босни и Херцеговини, укључујући поступке набавке, пријема, складиштења и дистрибуције маркера, подношења захтјева за маркирање, одређивања мјеста и спровођења поступка маркирања, узорковања, контроле и лабораторијског испитивања концентрације маркера, издавања потврда и извјештаја, вођења евиденција и извјештавања, у складу са Правилником о систему обавезног означавања (маркирања) течних нафтних горива (у даљем тексту: Правилник).
- (2) Описи царинских, инспекцијских, транспортних, складишних и других поступака дати су искључиво ради одређивања оперативних услова за извршавање активности у оквиру програма маркирања и не утичу на овлашћења, одговорности и начин поступања других субјеката утврђених важећим прописима.

Члан 2.

(Технички и оперативни дио Упутства)

- (1) Техничке и оперативне поступке за спровођење поступка обавезног означавања (маркирања) течних нафтних горива у Босни и Херцеговини, садржане у Прилогу овог Упутства припремила је организација која врши услугу маркирања, у складу са чланом 13. став (2) тачка ј) Правилника.
- (2) Технички и оперативни поступци који чине Прилог из става (1) овог члана су саставни дио овог Упутства.

Члан 3.

(Подручје примјене)

Ово упутство примјењује се на безоловне моторне бензине и дизел горива која подлијежу обавезном маркирању у складу са чланом 4. Правилника.

Члан 4.

(Технички и оперативни поступци)

- (1) Детаљни технички и оперативни поступци спровођења система маркирања садржани су у Прилогу - Технички и оперативни поступци маркирања течних нафтних горива у Босни и Херцеговини.
- (2) Прилог из става (1) овог члана нарочито уређује:
 - а) сврху и подручје примјене техничких и оперативних поступака;
 - б) значење израза који се користе у поступку маркирања;
 - с) опис и карактеристике маркера;
 - д) набавку, испоруку, пријем, складиштење и дистрибуцију маркера;
 - е) начин подношења захтјева за маркирање;
 - ф) мјеста и начин спровођења поступка маркирања;
 - г) начин одређивања и дозирања потребне количине маркера;

- h) издавање и садржај потврде о извршеном маркирању;
- и) осигуравање сљедивости маркираног горива;
- ј) узорковање и контролу присуства и концентрације маркера;
- к) теренско и лабораторијско испитивање;
- л) извјештавање и вођење евиденција; и
- м) разграничење одговорности и овлашћења учесника у поступку.

- (3) Прилог из става (1) овог члана, заједно са припадајућим Прилозима 1 до 5 садржаним у његовом техничком дијелу, чини саставни дио овог упутства.

Члан 5.

(Примјена техничких поступака)

- (1) Организација која врши услугу маркирања дужна је осигурати да се послови маркирања, узорковања, контроле концентрације маркера, лабораторијског испитивања, издавања документације и евидентирања података обављају у складу са Правилником, овим упутством, захтјевима одговарајућих стандарда и подручјем важећих акредитација.
- (2) Оперативно маркирање, активности инспекцијског тијела и лабораторијско испитивање обављају се уз јасно разграничење одговорности и овлашћења, на начин утврђен Правилником и Прилогом овог упутства.
- (3) Технички и оперативни поступци из Прилога примјењују се на начин којим се осигуравају сљедивост поступка маркирања, поузданост резултата контроле и евидентирање података потребних за надзор над спровођењем система маркирања.

Члан 6.

(Ступање на снагу)

Ово упутство ступа на снагу даном објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-28-2438-31/26

21. септембра 2026. године
Сарајево

Министар
Сташа Кошарац, с. р.

ПРИЛОГ

Садржај

ПРИЛОГ

ТЕХНИЧКИ И ОПЕРАТИВНИ ПОСТУПЦИ МАРКИРАЊА ТЕЧНИХ НАФТНИХ ГОРИВА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

1. СВРХА
2. ПОДРУЧЈЕ ПРИМЈЕНЕ
3. ДЕФИНИЦИЈЕ
4. ОПИС МАРКЕРА
- 4.1 Маркер за маркирање течних нафтних горива
5. НАБАВКА И ИСПОРУКА МАРКЕРА У БОСНУ И ХЕРЦЕГОВИНУ
6. ПРИЈЕМ И СКЛАДИШТЕЊЕ МАРКЕРА
7. ДИСТРИБУЦИЈА МАРКЕРА
8. ПОДНОШЕЊЕ ЗАХТЈЕВА ЗА МАРКИРАЊЕ
9. МЈЕСТА МАРКИРАЊА ТЕЧНИХ НАФТНИХ ГОРИВА
- 9.1 Горива из домаће производње
- 9.2 Увезена горива
- 9.2.1 Увоз горива друмским путем
- 9.2.2 Увоз горива жељезничким путем
- 9.2.3 Увоз горива воденим путем
10. ПОСТУПАК МАРКИРАЊА ТЕЧНИХ НАФТНИХ ГОРИВА
- 10.1 Ниво дозирања маркера

- 10.2 Маркирање горива у ауто-цистернама
- 10.3 Маркирање горива у железничким цистернама/пловним објектима
- 10.4 Маркирање горива у складишним резервоарима
- 11. ПОТВРДА О ИЗВРШЕНОМ МАРКИРАЊУ
- 11.1 Доказ о извршеном маркирању и сљедљивост горива приликом испоруке на малопродајне објекте
- 12. КОНТРОЛА ПРИСУСТВА И КОНЦЕНТРАЦИЈЕ МАРКЕРА У ТЕЧНИМ НАФТНИМ ГОРИВИМА
- 12.1 Узорковање и мјерење концентрације маркера ради издавања извјештаја о провјери концентрације маркера након маркирања
- 12.2 Узорковање и мјерење концентрације маркера на терену
- 12.3 Мјерење концентрације маркера у лабораторији
- 13. ИЗВЈЕШТАВАЊЕ
- 14. ОДГОВОРНОСТИ И ОВЛАШЋЕЊА

Прилог 1 уз технички дио - ПОДАЦИ САДРЖАНИ У ЗАХТЈЕВУ ЗА МАРКИРАЊЕ ТЕЧНИХ НАФТНИХ ГОРИВА

Прилог 2 уз технички дио - ПОДАЦИ САДРЖАНИ У ПОТВРДИ О ИЗВРШЕНОМ МАРКИРАЊУ ГОРИВА У АУТОЦИСТЕРНАМА

Прилог 3 уз технички дио - ПОДАЦИ САДРЖАНИ У ПОТВРДИ О ИЗВРШЕНОМ МАРКИРАЊУ ГОРИВА У ЖЕЛЕЗНИЧКИМ ЦИСТЕРНАМА/ПЛОВНИМ ОБЈЕКТИМА

Прилог 4 уз технички дио - ПОДАЦИ САДРЖАНИ У ПОТВРДИ О ИЗВРШЕНОМ МАРКИРАЊУ ГОРИВА У СКЛАДИШНИМ РЕЗЕРВОАРИМА

Прилог 5 уз технички дио - Аутоцистерна мјеста узорковања према BAS EN ISO 3170

ТЕХНИЧКИ И ОПЕРАТИВНИ ПОСТУПЦИ МАРКИРАЊА ТЕЧНИХ НАФТНИХ ГОРИВА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

1. СВРХА

Овим Упутством детаљно се уређују поступци пријема, складиштења, дистрибуције, дозирања, маркирања, узорковања, контроле и лабораторијског испитивања маркираних течних нафтних горива у Босни и Херцеговини, у циљу спровођења одредаба Правилника о систему обавезног означавања (маркирања) течних нафтних горива (у даљем тексту: Правилник).

2. ПОДРУЧЈЕ ПРИМЈЕНЕ

Упутство се примјењује на безоловне моторне бензине и дизел горива, која подлијежу обавезном маркирању у складу са чланом 4. Правилника.

3. ДЕФИНИЦИЈЕ

За потребе овог Упутства поједини изрази имају сљедећа значења:

Обвезник маркирања је добављач течних нафтних горива који производи, увози и/или ставља у промет течна нафтна горива у Босни и Херцеговини.

Организација која врши услугу маркирања је правно лице или више удружених правних лица, које је изабрано од стране Министарства спољње трговине и економских односа Босне и Херцеговине за обављање услуга маркирања.

Инспекцијско тијело у саставу организације која врши услугу маркирања је тијело за оцјењивање усклађености изабрано од стране министра спољње трговине и економских односа Босне и Херцеговине у складу са Правилником и важећим прописима о техничким захтјевима за производе и оцјењивању усклађености.

Лабораторија у саставу организације која врши услугу маркирања је тијело за оцјењивање усклађености

које спроводи поступак лабораторијског мјерења прописане концентрације маркера и које има уговор са инспекцијским тијелом у саставу организације која врши услугу маркирања или представља организациону јединицу у саставу организације која врши услугу маркирања.

Мобилни уређај је инструмент за одређивање концентрације маркера у узорку течног нафтног горива.

Маркер је јединствени течни идентификатор који се додаје течном нафтном гориву и испуњава критерије дефинисане Правилником.

Лот је количина производа која се одједном добија неком технолошком операцијом.

Маркирање је радња додавања маркера течним нафтним горивима ради контроле трговања течним нафтним горивима.

Концентрација маркера је количина маркера у течном нафтном гориву, приказана у процентима у односу на количину маркера дефинисану као циљана концентрација од 100%.

Ниво дозирања маркера је количина маркера потребна за постизање циљане концентрације маркера у сваких 1.000 литара течног нафтног горива.

Прописана концентрација маркера је концентрација маркера која резултира читањем од 100% утврђеним лабораторијским уређајем.

Изрази који нису посебно дефинисани овим Упутством имају значење утврђено Правилником.

4. ОПИС МАРКЕРА

Маркер који се користи за маркирање течних нафтних горива у Босни и Херцеговини има сљедеће карактеристике:

- заснован је на напредној технологији јединственог хемијског идентификатора;
- лако се хомогенизује са течним нафтним горивима;
- не утиче на боју, мирис и друга физичко-хемијска својства горива;
- стабилан је у гориву током складиштења и дистрибуције;
- представља јединствено и заштићено хемијско једињење намијењено искључиво за потребе система маркирања течних нафтних горива;
- отпоран је на уобичајене покушаје уклањања или прикривања присуства маркера;
- не утиче на квалитет безоловних моторних бензина и дизел горива прописан важећим стандардима и техничким прописима у Босни и Херцеговини;
- омогућава поуздану детекцију и одређивање концентрације маркера коришћењем мобилних уређаја и лабораторијске опреме.

4.1 Маркер за маркирање течних нафтних горива

Маркер који се користи за маркирање безоловних моторних бензина и дизел горива састоји се од двије међусобно независне компоненте, при чему се присуство и концентрација једне компоненте утврђују коришћењем мобилних уређаја на терену, а присуство и концентрација друге компоненте лабораторијским методама испитивања, при чему се свака компонента утврђује засебно и међусобно независном методом детекције.

Маркер је пројектован тако да:

- осигура једнозначну идентификацију легално маркираног горива;
- омогући брзу теренску индикативну провјеру присуства маркера;
- омогући лабораторијску (форензичку) потврду и одређивање концентрације маркера;

- задржи стабилност током складиштења, транспорта и дистрибуције горива;
- не утиче на употребљивост, перформансе нити усклађеност горива са прописаним захтјевима квалитета

5. НАБАВКА И ИСПОРУКА МАРКЕРА У БОСНУ И ХЕРЦЕГОВИНУ

Програм маркирања течних нафтних горива започиње процесом набавке и испоруке маркера, као концентрата спремног за употребу тј. за додавање у течна нафтна горива без потребе за додатном припремом. У сваком тренутку, у складиштима маркера у Босни и Херцеговини мора бити најмање 25% процијењене годишње количине маркера. Процес набавке започиње слањем е-маил дописа произвођачу о потребној количини маркера коју треба увести као и крајњем року за такав увоз. Крајњи рок увоза одређује се на основу постојећег тренда коришћења маркера на тржишту. Нова набавка маркера планира се прије него што расположива количина маркера падне испод 30% процијењене годишње потрошње.

У сврху обезбјеђења сигурности, маркери се транспортују од произвођача до складишта гдје се царинење обавља у складу са законима Босне и Херцеговине. Маркери се увозе у одговарајућим UN металним канистерима (типична запремина канистера који се користи је 25 л). За маркер који увезе, Организација која врши услугу маркирања дужна је, у складу са Чланом 16 Правилника, Министарству спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине доставити документ о увезеној количини маркера са сљедећим подацима:

- Име маркера
- Врсту горива који ће се маркирати помоћу овог типа маркера
- Количину (л) и број канистера (ком)
- Датум увоза
- Број лота
- Датум производње
- Име произвођача тј. компаније која је произвела маркер
- Рок трајања

6. ПРИЈЕМ И СКЛАДИШТЕЊЕ МАРКЕРА

Складиштење маркера се обавља у објектима који су за то предвиђени у складу са највишим стандардима безбједности и очувања животне средине. Такви објекти морају бити опремљени адекватном вентилацијом и одговарајућим системом заштите од крађе и злоупотребе. Простор у коме се складишти маркер користи се само и искључиво за ту потребу (не долази у додир са робом друге врсте).

Свака испорука маркера која стигне у складиште је праћена отпремницом, а пријем се биљежи на одговарајућем документу који мора да садржи најмање сљедеће:

- Отпремљена количина (кг)
- Датум пријема
- Примљена количина (кг)
- Број примљених канистера

Сваки канистер маркера који стигне у складиште је означен јединственом етикетом са QR кодом, која садржи најмање: јединствени идентификациони број канистера, име маркера, број лота, датум производње, рок трајања, тару, бруто и нето масу (кг) и запремину (л).

Пријем маркера евидентира се електронски, у информационом систему, на сљедећи начин:

1. Овлашћени представник складишта у информационом систему отвара најављену испоруку (отпремницу) и за сваки канистер:
2. Скенира QR код са етикете канистера, чиме се канистер једнозначно идентификује и повезује са најављеном испоруком;
3. Провјерава цјеловитост и број пломбе канистера и потврђује га у систему (одступање броја или оштећење пломбе евидентира се као изузетак);
4. Мјери канистер на калибрисаној електронској ваги са резолуцијом читавања 1 г; измјерена маса се аутоматски преузима у информациони систем и упоређује са масом декларисаном приликом отпреме;
5. Систем потврђује пријем канистера у залихе складишта и трајно евидентира: датум и вријеме пријема, мјесто пријема, измјерену масу, број пломбе и идентитет лица које је извршило пријем.

Уколико измјерена маса одступа од декларисане масе изван дозвољеног одступања утврђеног конфигурацијом система, или уколико је канистер физички оштећен, канистер се издваја у карантин, о чему се у информационом систему евидентира изузетак са образложењем, а даљи поступак се утврђује посебном процедуром.

Сви подаци о пријему доступни су надлежним органима на увид путем извјештаја из информационог система.

Празни канистери, као и канистери који нису погодни за даљу употребу, третирају се као отпад те се њихово сакупљање, складиштење, транспорт и збрињавање врши у складу са важећим прописима о управљању отпадом који се примјењују у Босни и Херцеговини према мјесту настанка отпада.

7. ДИСТРИБУЦИЈА МАРКЕРА

Приликом сваког преноса маркера између централног складишта, регионалног складишта и мјеста маркирања, у одговарајућем документу евидентирају се најмање сљедећи подаци:

- име маркера;
- јединствени идентификациони број канистера;
- локација са које се маркер издаје;
- локација на коју се маркер доставља;
- маса маркера по канистеру приликом издавања (кг);
- маса маркера по канистеру приликом пријема (кг);
- датум издавања маркера;
- датум пријема маркера;
- име, презиме и потпис особе која је издала маркер;
- име, презиме и потпис особе која је примила маркер.

8. ПОДНОШЕЊЕ ЗАХТЈЕВА ЗА МАРКИРАЊЕ

У складу са чланом 9. Правилника, обвезник маркирања подноси Организацији која врши услугу маркирања захтјев за маркирање течних нафтних горива која подлијежу обавезном маркирању.

Захтјев за маркирање подноси се путем информационог система Организације која врши услугу маркирања, при чему систем аутоматски евидентира датум и вријеме његовог пријема.

Изузетно, у случају недоступности информационог система услед више силе, техничких потешкоћа или других околности које онемогућавају његов рад, захтјев за маркирање подноси се на други начин који одреди Организација која врши услугу маркирања, уз обавезу накнадног евидентирања захтјева у информационом систему по успостављању његовог редовног рада. У том случају,

датумом и временом подношења захтјева сматрају се датум и вријеме његовог пријема од стране Организацији која врши услугу маркирања.

Захтјев за маркирање садржи податке из Прилога 1 овог Упутства. Обвезник маркирања дужан је доставити потпуне и тачне податке. Непотпуни или нетачни подаци могу узроковати кашњење у извршењу маркирања.

Организација која врши услугу маркирања потврђује пријем уредно поднесеног захтјева те је дужна извршити маркирање најкасније у року од 24 сата, под условом да је гориво у том периоду доступно за маркирање. У случају више силе, маркирање се врши у разумном року након престанка околности које су онемогућавале његово извршење.

9. МЈЕСТА МАРКИРАЊА ТЕЧНИХ НАФТНИХ ГОРИВА

9.1 Горива из домаће производње

У складу са чланом 8. Правилника, течна нафтна горива произведена у Босни и Херцеговини маркирају се у резервоарима у којима се произведено гориво складишти прије његовог отпремања на тржиште Босне и Херцеговине.

9.2 Увезена горива

У складу са чланом 8. Правилника, течна нафтна горива која се увозе у Босну и Херцеговину маркирају се на граничним прелазима на којима је омогућен увоз горива, током спровођења царинског поступка и прије подношења документације за пуштање горива у слободан промет на царинском подручју Босне и Херцеговине.

9.2.1 Увоз горива друмским путем

Када се гориво увози ауто-цистернама, мјесто маркирања зависи од царинског поступка који се примјењује на пошиљку.

Табела 1. Мјеста маркирања горива допремљених друмским путем, подјела према врсти царинског поступка

Царински поступак	Мјесто маркирања
а) Специјални поступак (царињење на царинском терминалу који је на или у непосредној близини граничног прелаза)	Царински терминал
б) Транзитни поступак до унутрашњег царинског терминала	Гранични прелаз приликом уласка горива у Босну и Херцеговину
в) Поступак царинског складиштења	Царинско складиште у којем се гориво складишти, приликом спровођења царинског поступка којим се гориво ставља на тржиште Босне и Херцеговине.

а) Специјални поступак

Када се гориво допрема ауто-цистерном и царињење се обавља на царинском терминалу смјештеном на граничном прелазу или у његовој непосредној близини, маркирање се врши на том царинском терминалу прије пуштања горива у промет.

б) Транзитни поступак

Када се гориво допрема ауто-цистерном у транзитном поступку до царинског терминала у унутрашњости Босне и Херцеговине, маркирање се врши на граничном прелазу приликом уласка горива у Босну и Херцеговину.

в) Поступак царинског складиштења

Када се гориво смјешта у царинско складиште, маркирање се врши у царинском складишту приликом отпреме горива на тржиште Босне и Херцеговине и током спровођења одговарајућег царинског поступка.

Мјеста уласка горива допремљених друмским путем у Босну и Херцеговину, односно локације на којима се могу спроводити царински поступци из Табеле 1, обухватају следеће граничне прелазе:

- ГП Бијача
- ГП Братунац
- ГП Брод
- ГП Горица
- ГП Градишка
- ГП Изачић
- ГП Каменско
- ГП Каракај
- ГП Клобук
- ГП Орашје
- ГП Рача

За пошиљке течних нафтних горива које се у Босну и Херцеговину допремају преко Луке Плоче примјењује се посебан оперативни модел усаглашен између Организације која врши услугу маркирања, Лучке управе Плоче и Министарства спољње трговине и економских односа Босне и Херцеговине, у складу са дописом носиоца Конзорција Инспект RGH d.o.o. Сарајево број IN-I-1707/26 од 23.07.2026. године, актом Лучке управе Плоче КЛАСА: 342-01/26-06/003, UR БРОЈ: 130/02-26-001 од 23.07.2026. године и актом Министарства број 01-28-2438-16/26 од 23.07.2026. године.

У складу са наведеним оперативним моделом, додавање маркера може се извршити у Луци Плоче прије отпремања пошиљке према Босни и Херцеговини, уз обезбјеђење слединости пошиљке, идентитета робе и испуњености свих других техничких, сигурносних и евиденцијских услова. Поступак маркирања сматра се завршеним тек након спровођења свих прописаних контролних и евиденцијских радњи те издавања Потврде о извршеном маркирању у складу са Правилником.

Локација за маркирање у Луци Плоче одређена је тако да омогући извршење маркирања свих пошиљки течних нафтних горива намијењених тржишту Босне и Херцеговине прије њиховог напуштања лучког подручја (бесцаринске зоне). Прије доласка ауто-цистерне на локацију за маркирање, возач је дужан Организацији која врши услугу маркирања доставити податке о стварно утовареним количинама и врстама горива по појединачним коморама ауто-цистерне.

Подаци из претходног става достављају се ради провере усклађености са захтјевом за маркирање и правовремене припреме потребне количине маркера за маркирање горива.

9.2.2 Увоз горива жељезничким путем

Када се течна нафтна горива увозе жељезничким путем, маркирање се врши на безнапонском колосијеку на локацији на којој се спроводи царињење горива, односно на складишту у унутрашњости Босне и Херцеговине гдје се гориво пријављује за пуштање у промет.

9.2.3 Увоз горива воденим путем

Када се течна нафтна горива увозе воденим путем, маркирање се врши на локацији на којој се спроводи царињење горива, односно на складишту у Босни и Херцеговини гдје се гориво пријављује за пуштање у промет.

10. ПОСТУПАК МАРКИРАЊА ТЕЧНИХ НАФТНИХ ГОРИВА

10.1 Ниво дозирања маркера

Маркер за маркирање течних нафтних горива додаје се у гориво у омјеру од 10 г маркера на 1.000 литара горива.

Количина маркера потребна за маркирање одређује се на основу количине горива наведене у захтјеву за маркирање.

Изузетно, када се маркирање врши у Луци Плоче, количина маркера може се одредити на основу података о стварно утовареним количинама горива по појединачним коморама ауто-цистерне које возач доставља Организацији која врши услугу маркирања при доласку на локацију за маркирање.

Организација која врши услугу маркирања одговорна је за одређивање, мјерење и додавање одговарајуће количине маркера, као и за исправност опреме која се користи за мјерење маркера.

Гориво се маркира до прописаног нивоа маркирања утврђеног овим поглављем.

Прорачун количине маркера за маркирање појединачне пошиљке врши се пропорционално количини горива која се маркира.

10.2 Маркирање горива у ауто-цистернама

По доласку ауто-цистерне на гранични прелаз, локацију маркирања у Луци Плоче или на царински терминал, када се маркирање спроводи у оквиру царинског поступка стављања горива у слободан промет у Босни и Херцеговини, овлашћени представник Организације која врши услугу маркирања врши увид у захтјев за маркирање и пратећу документацију, укључујући товарни лист или други одговарајући транспортни документ из којег су видљиви подаци о врсти горива и стварно утовареним количинама горива по појединачним коморама ауто-цистерне, те утврђује да ли предметна пошиљка одговара подацима наведеним у захтјеву за маркирање.

У информациони систем се приликом маркирања горива у ауто цистерни уносе најмање сљедећи подаци:

- Назив Обвезника маркирања
- Назив превозника
- Име и презиме возача
- Регистарска ознака теретног/вучног возила
- Регистарска ознака прикључног возила
- Крајња дестинација истовара/купаца
- Име маркера
- Јединствени идентификациони број канистера са маркером
- Број коморе
- Врста горива по комори
- Количина горива по комори (л)
- Укупна количина горива у цистерни (л)

Након уноса података у информациони систем, систем аутоматски израчунава потребне количине маркера за сваку комору у складу са поглављем 10.1 овог Упутства. Израчунате количине маркера се потом размјеравају у одговарајуће боце намијењене за поступак маркирања.

Мјерење количине маркера као и додавање маркера у течна нафтна горива врше представници Организације која врши услугу маркирања, а верификацију додавања маркера у гориво врше возачи ауто цистерне. Возач својим потписом верификује да је услуга извршена.

Приликом маркирања, треба испратити сљедећу процедуру за одређивање тачне количине маркера за сипање у боце:

- Ставити празну боцу без поклопца на калибрисану електронску вагу са резолуцијом читавања од 0.1 г
- Тарирати вагу
- Помоћу пумпе за истакање, преточити приближно потребну количину маркера из канистера у празну боцу
- Пипетом додати или одузети потребну количину маркера до циљане масе маркера

- Затворити боцу поклопцем и ставити је у нумерисани преносиви сталак за боце*

Поновити процедуру све док се за сваку комору аутоцистерне не одмјери потребна количина маркера у засебну боцу.

*Број означен на одговарајућој позицији преносивог сталка одговара броју коморе ауто-цистерне, при чему се нумерација комора врши почев од предњег дијела возила. На примјер, комора број 1 на ауто-цистерни одговара позицији број 1 на преносивом сталку.

Преносиви сталак преноси се до мјеста маркирања. Алтернативно, боцице из преносивог сталка могу се распоредити у појас са нумерисаним држачима, при чему број сваког држача одговара броју коморе ауто-цистерне.

Преносиви сталак односно појас, носи се на мјесто маркирања.

Представник Организације која врши услугу маркирања додаје маркер у одговарајућу комору цистерне кроз средину отвора на врху сваке коморе.

Након што је маркер из свих боца сипан у коморе аутоцистерне, празне боце у преносивом сталку односно појасу, враћају се на мјесто мјерења маркера.

10.3 Маркирање горива у жељезничким цистернама/пловним објектима

Представник Организације која врши услугу маркирања, на основу претходно запримљеног захтјева за маркирање и увида у документацију обвезника маркирања о количинама горива по појединачним жељезничким цистернама тј. коморама пловног објекта, утврђује да ли предметна пошиљка одговара подацима наведеним у захтјеву за маркирање.

На основу наведене документације идентификују се жељезничке цистерне тј. коморе пловног објекта у којима се налази гориво које подлијеже обавези маркирања, као и да ли су предметна горива намијењени стављању у промет на територији Босне и Херцеговине или извозу.

Такође, на основу података из захтјева за маркирање и пратеће документације унесених у информациони систем, систем аутоматски израчунава циљану масу маркера потребну за маркирање, у складу са поглављем 10.1 овог Упутства.

Поступак маркирања горива у жељезничким цистернама односно коморама пловних објеката подразумијева коришћење посебно означених алуминијских боца. Приликом припреме и спровођења поступка маркирања, у информациони систем уносе се најмање сљедећи подаци:

- Назив Обвезника маркирања
- Регистарска ознака вагона/пловног возила
- Назив складишта на коме се маркира жељезница/пловни објекат
- Ознака складишног резервоара у који се роба истовара
- Јединствени идентификациони број канистера са маркером
- Врста горива по вагону/комори пловног објекта
- Количина горива по вагону/комори пловног објекта (л)
- Име маркера
- Јединствени број алуминијумске боце са маркером

Мјерење количине маркера као и додавање маркера у гориво врше представници Организације која врши услугу маркирања а верификацију додавања маркера у гориво, врше представници обвезника маркирања. Представници обвезника маркирања својим потписом верификују да је услуга извршена.

Приликом маркирања, прати се сљедећи процес додавања маркера у празне боце, како би се сипала тачна маса маркера у сваку боцу:

- Поставити празну алуминијску боцу без поклопаца на калибрисану електронску вагу са резолуцијом читавања од 0.1 г
- Тарирати вагу
- Помоћу пумпе за истакање, преточити приближно потребну количину маркера из канистера у празну алуминијску боцу
- Пипетом додати или одузети потребну количину маркера до циљане масе маркера (г)
- Ставити поклопац

Поновити процедуру са осталим алуминијским боцама за сваки жељезнички вагон тј. комору пловног објекта.

Представник Организације која врши услугу маркирања сипа маркер из алуминијумске боце са јединственим идентификационим бројем у одговарајућу жељезничку цистерну, односно комору пловног објекта. Маркер се додаје кроз средину отвора на вагону, односно комори пловног објекта.

Након сипања маркера, алуминијумска боца испире се горивом како би се осигурало да нема заосталих остатака маркера у боци. Садржај настао испирањем додаје се у исту жељезничку цистерну тј. комору пловног објекта.

Празне боце се враћају на мјесто мјерења маркера.

10.4 Маркирање горива у складишним резервоарима

Течна нафтна горива у резервоару могу бити маркирана у случају да постоји адекватан систем мјешања који ће обезбиједити одговарајућу хомогенизацију маркера са горивом.

Представник Организације која врши услугу маркирања на основу претходно запримљеног захтјева за маркирање и по увиду у документацију обвезника маркирања идентификује резервоар са горивом које треба маркирати.

По увиду у документацију обвезника маркирања о количинама горива, представник Организације која врши услугу маркирања уноси релевантне податке у информациони систем, након чега систем аутоматски одређује циљану масу маркера потребну за маркирање у складу са поглављем 10.1 овог Упутства.

Операција маркирања горива у резервоару подразумијева коришћење пластичних канистера. Приликом припреме и спровођења поступка маркирања, у информациони систем уносе се најмање сљедећи подаци:

- Назив Обвезника маркирања
- Ознака складишног резервоара
- Врста горива
- Количина горива која се прима у складишни резервоар (л)
- Име маркера
- Јединствени идентификациони број канистера са маркером

Мјерење количине маркера као и додавање маркера у гориво врше представници Организације која врши услугу маркирања а верификацију додавања маркера у гориво, врше представници обвезника маркирања.

Приликом маркирања, прати се сљедећи процес, како би се сипала тачна маса маркера у канистер:

- Поставити празан канистер без поклопаца на калибрисану електронску вагу са резолуцијом читавања масе у корацима од 1 г. Изузетно, уколико је за маркирање предметне количине горива потребно мање од 3 кг маркера, користи се вага са резолуцијом читавања од 0.1 г

- Тарирати вагу
- Помоћу пумпе за истакање, преточити приближно потребну количину маркера у празан канистер
- Пипетом додати или одузети потребну количину маркера до циљане масе маркера (г)
- Ставити поклопац

Маркирање се може вршити директно у резервоару, на пријемним цјевоводима, пумпним станицама на за то дефинисаним дјеловима арматуре. Додавање маркера врши се искључиво током пријема горива, будући да поступак маркирања захтијева проток производа и не може се вршити над горивом у мировању.

Након сипања маркера, пластични канистер испире се горивом како би се осигурало да нема заосталих остатака маркера у њему. Садржај настао испирањем такођер се додаје у резервоар.

Празни канистер се враћа на мјесто мјерења маркера.

11. ПОТВРДА О ИЗВРШЕНОМ МАРКИРАЊУ

Непосредно након додавања маркера у гориво, представник Организације која врши услугу маркирања издаје документ под именом **"Потврда о извршеном маркирању"**, којом потврђује да је предметна пошиљка горива маркирана прописаном концентрацијом маркера.

Потврда о извршеном маркирању издаје се за сваку пошиљку горива која је предмет маркирања и садржи податке прописане чланом 9. став (11) Правилника. Обрасци Потврде о извршеном маркирању из Прилога 2, 3 и 4 овог Упутства израђени су у складу са наведеним одредбама Правилника и садрже најмање прописане податке.

Прилог 2 - Потврда о извршеном маркирању горива у ауто-цистерни;

Прилог 3 - Потврда о извршеном маркирању горива у жељезничким цистернама и пловним објектима

Прилог 4 - Потврда о извршеном маркирању горива у складишном резервоару.

У случају маркирања горива у ауто-цистернама, Потврда о извршеном маркирању уручује се возачу ауто-цистерне у оном броју примјерака који одговара броју мјеста истовара (локација истовара).

У случају маркирања горива у жељезничким цистернама, пловним објектима и резервоарима, Потврда о извршеном маркирању уручује се обвезнику маркирања.

Изузетно, када се маркирање горива врши у Луци Плоче, Потврда о извршеном маркирању горива у ауто цистернама саставља се одмах након додавања маркера у ауто-цистерну, а валидира се печатом и потписом по доласку ауто-цистерне на гранични прелаз Бијача, након провјере да пошиљка одговара подацима из захтјева за маркирање и подацима о извршеном маркирању.

Потврда о извршеном маркирању представља обавезан документ који се прилаже уз царинску документацију у поступку стављања горива у слободан промет на царинском подручју Босне и Херцеговине.

11.1 Доказ о извршеном маркирању и сљедивост горива приликом испоруке на малопродајне објекте

Приликом испоруке горива на малопродајни објекат мора постојати документација којом се потврђује да је гориво маркирано у складу са Правилником и овим Упутством.

Када се маркирано гориво након спровођења царинског поступка директно испоручује на малопродајни објекат, доказ о извршеном маркирању представља Потврда о извршеном маркирању издата за предметну пошиљку.

Када се маркирано гориво након маркирања истовари у складишни резервоар, а потом отпрема према малопродајним објектима, доказ о извршеном маркирању представља изјава

одговорне особе власника складишта којом се потврђује да гориво потиче из залиха маркираног горива за које постоји одговарајућа документација о извршеном маркирању.

Приликом сваке отпреме маркираног горива из складишног резервоара према малопродајном објекту, обвезник маркирања дужан је благовремено обавијестити Организацију која врши услугу маркирања о планираној отпреми. Организација која врши услугу маркирања присуствује отпреми и у информациони систем евидентира одговарајуће податке из пратеће документације, чиме се потврђују купац и крајња локација испоруке те обезбјеђује сљедивост маркираног горива.

12. КОНТРОЛА ПРИСУСТВА И КОНЦЕНТРАЦИЈЕ МАРКЕРА У ТЕЧНИМ НАФТНИМ ГОРИВИМА

Инспекцијски надзор над спровођењем Правилника о маркирању течних нафтних горива врше надлежни инспекторати за енергију Федерације Босне и Херцеговине, Републике Српске и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, у складу са својим надлежностима.

Инспекцијско тијело у саставу организације која врши услугу маркирања овлашћено је да у било које вријеме и на сваком мјесту у ланцу снабдијевања Босне и Херцеговине врши провјеру присуства и концентрације маркера у течним нафтним горивима.

Провјере које врши Инспекцијско тијело у саставу организације која врши услугу маркирања представљају стручне активности узорковања, оцјењивања усклађености и контроле концентрације маркера прописане Правилником. Активности инспекцијског тијела у саставу Организације не представљају вршење јавних инспекцијских овлашћења. Када налаз захтијева поступање надлежног инспектората, Организација која врши услугу маркирања доставља налаз и расположиву документацију надлежном инспекторату ради поступања (Члан 10. Правилника).

Инспекцијско тијело у саставу организације која врши услугу маркирања је дужно да врши узорковање горива у складу са стандардима BAS EN ISO 3170 и BAS EN 14275.

Провјера присуства и концентрације маркера спроводи се:

- **Теренском** контролом, коришћењем мобилног уређаја за мјерење концентрације маркера. Теренска контрола узорака, односно мјерење концентрације маркера у течним нафтним горивима, врши се на LSH мобилним уређајима за мјерење концентрације маркера, чија је основна намјена индикација присуства и концентрације маркера у гориву.
- **Лабораторијском** анализом узорака горива. Лабораторијско (форензичко) тестирање концентрације маркера врши се на форензичком MSH уређају који је акредитован у складу са BAS EN ISO 17025.

Опис и руковање уређајима за детекцију дати су у Упутству за коришћење, подешавање и одржавање опреме за одређивање концентрације маркера у течним нафтним горивима.

Течна нафтна горива се маркирају на циљни ниво маркирања од 100%, што се постиже додавањем одређене количине маркера у гориво која је прописана у поглављу 10.1 овог Упутства.

Резултати мјерења добијени коришћењем LSH мобилних уређаја на терену тумаче се на сљедећи начин:

1. Резултат - Задовољава

$90\% \leq$ Концентрација маркера у гориву $\leq 110\%$

На екрану: зелено тј. "Задовољава"

2. Резултат - Не задовољава

Концентрација маркера у гориву $< 90\%$

На екрану: црвено тј. "Не задовољава"

3. Резултат - Потребна MSH анализа зеленом бојом

Концентрација маркера у гориву $> 110\%$

На екрану: "Потребна анализа на MSH уређају" зеленом бојом

4. Резултат - Потребна MSH анализа жутом бојом

Концентрација маркера у гориву није одређена јер је узорак изван софтверског модела уређаја

На екрану: "Потребна анализа на MSH уређају" жутом бојом

За потребе лабораторијске (форензичке) анализе извршене MSH уређајем, резултат се сматра усаглашеним (задовољавајућим) уколико је измјерена концентрација маркера између 90% и 110% прописане концентрације маркера, укључујући граничне вриједности. Резултати изван наведеног распона сматрају се неусаглашеним (незадовољавајућим).

У циљу заштите безбједности програма маркирања течних нафтних горива, резултати мјерења концентрације маркера на лабораторијском (форензичком) уређају који су усаглашени тј. задовољавајући, не достављају се исказани бројчаним вриједностима осим на захтјев надлежних државних и судских органа.

12.1 Узорковање и мјерење концентрације маркера ради издавања извјештаја о провјери концентрације маркера након маркирања

Након процеса додавања маркера у гориво, Инспекцијско тијело у саставу организације која врши услугу маркирања дужно је извршити провјеру концентрације маркера у маркираном гориву, у складу са чланом 9. Правилника о маркирању течних нафтних горива и обимом провјере утврђеним Правилником и овим Упутством.

Провјера концентрације маркера обавезно се врши након сваког маркирања складишних резервоара, жељезничких цистерни и пловних објеката. Код маркирања горива у ауто-цистернама провјера концентрације маркера врши се селективно. Укупан број извршених провјера концентрације маркера у посматраном периоду мора износити најмање 5% од укупног броја извршених поступака маркирања течних нафтних горива.

Провјера концентрације маркера ради издавања извјештаја о провјери концентрације маркера након маркирања, врши се коришћењем LSH мобилних уређаја за тестирање на терену, у складу са поступцима прописаним овим Упутством и Упутством за коришћење, подешавање и одржавање опреме.

Извјештај о провјери концентрације маркера након маркирања представља евиденцију о концентрацији маркера утврђеној у тренутку узорковања и испитивања горива те се односи искључиво на стање горива утврђено у тренутку извршене провјере.

У складу са чланом 9. став (9) Правилника, Организација која врши услугу маркирања чува извјештаје који садрже детаљне информације и резултате извршене провјере концентрације маркера најмање три календарска мјесеца, а најдуже до окончања законом прописане процедуре у вези са предметним поступком.

Извјештај о провјери концентрације маркера након маркирања у складу са чланом 9. став (12) Правилника, мора садржавати најмање сљедеће податке:

- податке о власнику горива;

- локацију на којој је извршено маркирање и провјера концентрације маркера;
- врсту горива;
- датум и вријеме узорковања;
- идентификацију средства превоза односно складиштења горива (ауто-цистерна, железничка цистерна, пловни објекат или складишни резервоар);
- резултат провјере концентрације маркера (да ли је резултат провјере задовољавајући или незадовољавајући)
- име и презиме овлашћеног представника Инспекцијског тијела који је извршио провјеру;
- датум и вријеме контроле.

У случају маркирања горива у железничким цистернама, пловним објектима, или складишним резервоарима, Инспекцијско тијело у саставу Организације која врши услугу маркирања врши узорковање горива у складишном резервоару прије почетка истовара ради провјере присуства и концентрације маркера. Узорковање се врши у складу са стандардом BAS EN ISO 3170.

По завршетку истовара маркираног горива у складишном резервоару, врши се поновно узорковање горива из складишног резервоара ради провјере хомогености и концентрације маркера. Узорковање се врши у складу са стандардом BAS EN ISO 3170, а најраније три (3) сата након завршетка истовара.

Узорци се узимају са три нивоа резервоара (горњи, средњи и доњи ниво), при чему се формира и композитни узорак. Провјера концентрације маркера мобилним уређајем ради издавања "Извјештаја о провјери концентрације маркера након маркирања" врши се на појединачним узорцима узетим са сва три нивоа, као и на композитном узорку.

Код аутоцистерни одабраних за провјеру концентрације маркера након извршеног маркирања из члана 9. став (9) и (10) Правилника, мора бити осигуран несметан приступ мјестима потребним за узорковање све до завршетка контролних радњи Инспекцијског тијела у саставу организације. Узорковање се врши у складу са стандардом BAS EN ISO 3170 након што је постигнута хомогенизација горива и маркера, која се остварује кретањем ауто-цистерне након извршеног маркирања. Узорци се узимају из сваке коморе ауто-цистерне са три нивоа резервоара (горњи, средњи и доњи), након чега се формира композитни узорак. Провјера концентрације маркера ради издавања "Извјештаја о провјери концентрације маркера након маркирања" врши се на композитном узорку.

Поступак у случају задовољавајућег резултата

У случају задовољавајућег резултата провјере концентрације маркера, "Извјештај о провјери концентрације маркера након маркирања" уручује се обвезнику маркирања, односно возачу за аутоцистерне.

Поступак у случају резултата који није задовољавајући

У случају да резултат провјере концентрације маркера на мобилном уређају није задовољавајући, врши се поновно узорковање из истог извора и поновна провјера концентрације маркера на мобилном анализатору на терену.

Уколико поновљена провјера утврди да је резултат задовољавајући, издаје се "Извјештај о провјери концентрације маркера након маркирања" и уручује обвезнику маркирања, односно возачу за аутоцистерне.

Уколико поновљена провјера потврди да је резултат незадовољавајући, узорак горива доставља се лабораторији у саставу Организације која врши услугу маркирања ради

даљњег испитивања и утврђивања референтне концентрације маркера у року не дужем од 48 сати од тренутка узорковања.

У том случају узимају се три (3) узорка запремине од по 250 мл, од којих један остаје обвезнику маркирања, други се доставља лабораторији у саставу Организације која врши услугу маркирања, а трећи се чува у складишту течних нафтних узорака Инспекцијског тијела које је извршило узорковање за случај поновљеног лабораторијског тестирања.

О резултатима лабораторијског испитивања обвезник маркирања се обавјештава без одлагања. Узорци узети на овај начин чувају се 60 дана од дана узорковања и могу се користити као арбитражни узорци у случају спора или по захтјеву надлежног органа.

Резултат лабораторијског испитивања сматра се референтним резултатом за утврђивање концентрације маркера у гориву.

Сви узорци морају бити означени на начин да ознака садржи најмање следеће податке:

- врсту узоркованог горива;
- количину горива;
- идентификацију резервоара, коморе или другог средства складиштења односно транспорта из којег је извршено узорковање;
- мјесто узорковања;
- датум и вријеме узорковања;
- број пломбе, уколико је примјењиво;
- име и потпис лица које је извршило узорковање.

12.2 Узорковање и мјерење концентрације маркера на терену

Узорковање течних нафтних горива ради провјере концентрације маркера на терену врши се у складу са стандардима BAS EN ISO 3170 и BAS EN 14275.

Провјера концентрације маркера на терену врши се коришћењем LSH мобилних уређаја за тестирање на терену, у складу са поступцима прописаним овим Упутством и Упутством за коришћење, подешавање и одржавање опреме.

Поступак у случају задовољавајућег резултата

У случају задовољавајућег резултата провјере концентрације маркера на LSH мобилном уређају, сачињава се и издаје "Извјештај о провјери концентрације маркера на терену". Извјештај потписују представник Инспекцијског тијела у саставу Организације који је извршио узорковање и мјерење концентрације маркера, а верификује одговорно лице објекта у којем је извршена контрола или његов овлашћени представник.

Уколико одговорно лице или његов овлашћени представник одбије верификовати извјештај, та чињеница се евидентира у извјештају. Одбијање потписа не утиче на ваљаност извршене провјере, резултата мјерења нити издатог стручног налаза.

Поступак у случају резултата који није задовољавајући

У случају резултата који није задовољавајући, врши се поновно узорковање из истог извора и поновна провјера концентрације маркера на мобилном уређају на терену.

Уколико поновљена провјера утврди задовољавајући резултат, сачињава се и издаје "Извјештај о провјери концентрације маркера на терену". Извјештај потписују представник Инспекцијског тијела у саставу Организације који је извршио узорковање и мјерење концентрације маркера, а верификује одговорно лице објекта у којем је извршена контрола или његов овлашћени представник.

Уколико одговорно лице или његов овлашћени представник одбије верификовати извјештај, та чињеница се евидентира у извјештају. Одбијање потписа не утиче на

ваљаност извршене провјере, резултата мјерења нити издатог стручног налаза.

Уколико поновљена провјера потврди да је резултат незадовољавајући, узорак горива доставља се лабораторији у саставу Организације која врши услугу маркирања ради даљњег испитивања и утврђивања референтне концентрације маркера у року не дужем од 48 сати од тренутка узорковања.

У том случају узимају се три (3) узорка запремине од по 250 мл, од којих један остаје обвезнику маркирања, други се доставља лабораторији у саставу Организације која врши услугу маркирања а трећи се чува у складишту течних нафтних узорака Инспекцијског тијела које је извршило узорковање за случај поновљеног лабораторијског тестирања.

О резултатима лабораторијског испитивања обвезник маркирања се обавјештава без одлагања. Узорци узети на овај начин чувају се 60 дана од дана узорковања и могу се користити као арбитражни узорци у случају спора или по захтјеву надлежног органа.

Резултат лабораторијског испитивања сматра се референтним резултатом за утврђивање концентрације маркера у гориву.

Сви узорци морају бити означени на начин да ознака садржи најмање сљедеће податке:

- врсту узоркованог горива;
- количину горива;
- идентификацију резервоара, коморе или другог средства складиштења односно транспорта из којег је извршено узорковање;
- мјесто узорковања;
- датум и вријеме узорковања;
- број пломбе, уколико је примјењиво;
- име и потпис лица које је извршило узорковање.

12.3 Мјерење концентрације маркера у лабораторији

Лабораторијска провјера концентрације маркера врши се у акредитованим испитним лабораторијама Организације која пружа услугу маркирања, коришћењем MSH лабораторијских уређаја. У оквиру Програма маркирања течних нафтних горива у Босни и Херцеговини користе се двије акредитоване испитне лабораторије.

Лабораторија у саставу Организације дужна је да у року од највише 24 сата од пријема узорка изврши лабораторијску провјеру концентрације маркера ради утврђивања присуства маркера, његове концентрације и усаглашености са прописаном концентрацијом маркера.

Резултат лабораторијске провјере концентрације маркера сматра се референтним резултатом за утврђивање концентрације маркера у гориву.

О извршеној лабораторијској провјери сачињава се документ под називом **"Извјештај о провјери концентрације маркера у лабораторији"**.

"Извјештај о провјери концентрације маркера у лабораторији" издаје лабораторија у саставу Организације и потписује га овлашћено лице лабораторије у саставу организације.

Резултат лабораторијске провјере концентрације маркера пријављује се путем Инспекцијског тијела у саставу Организације надлежном Инспекторату и обвезнику маркирања.

Извјештај се доставља електронским путем обвезнику маркирања и надлежном Инспекторату.

Уколико лабораторијска провјера потврди да је измјерена концентрација маркера између 90% и 110% прописане концентрације маркера, укључујући граничне вриједности, резултат се сматра задовољавајућим. Резултати

изван наведеног распона сматрају се неусаглашеним (незадовољавајућим).

У циљу заштите безбједности програма макирања течних нафтних горива, резултати мјерења концентрације маркера на лабораторијском (форензичком) уређају који су усаглашени тј. задовољавајући, не достављају се исказани бројчаним вредностима осим на захтјев надлежних државних и судских органа.

Резултат лабораторијске провјере сматра се прелиминарним све док се обвезник маркирања и/или надлежни Инспекторат не изјасне да ли ће захтијевати поновљено лабораторијско тестирање у складу са Правилником и овим Упутством.

Уколико обвезник маркирања и/или надлежни Инспекторат не затраже поновљено лабораторијско тестирање или се не изјасне у року од 24 сата од пријема резултата лабораторијске провјере, прелиминарни резултат постаје коначан.

13. ИЗВЈЕШТАВАЊЕ

Информациони систем мора омогућити генерисање седмичних извјештаја који садрже најмање податке о укупној количини утрошеног маркера и укупној количини маркираног горива. Систем мора омогућити генерисање додатних извјештаја на захтјев Министарства и Надзорне комисије, као и електронски пренос података информацијским системима Министарства и Надзорне комисије.

14. ОДГОВОРНОСТИ И ОВЛАШЋЕЊА

Ради јасног разграничења одговорности, функције оперативног маркирања, инспекцијске контроле и лабораторијског испитивања међусобно су раздвојене.

Оперативно особље Организације која врши услугу маркирања одговорно је за припрему и спровођење поступка маркирања, укључујући одређивање и мјерење потребне количине маркера, његово додавање у гориво, вођење припадајућих евиденција и издавање документације о извршеном маркирању. Оперативно особље не обавља послове из надлежности Инспекцијског тијела нити лабораторијска испитивања узорака.

Инспекцијско тијело спроводи активности у оквиру утврђених овлашћења према Правилнику и подручју акредитације. Врши узорковање, теренску провјеру присуства и концентрације маркера те издаје одговарајуће документе из своје надлежности. Особље Инспекцијског тијела које спроводи контролу не учествује у процесу мјерења нити додавања маркера у гориво.

Испитна лабораторија спроводи лабораторијско испитивање достављених узорака примјеном утврђених метода и опреме те издаје резултате лабораторијског испитивања у оквиру свог подручја рада.

Организација осигурава јасно разграничење одговорности и овлашћења наведених функција те њихово спровођење у складу са захтјевима примјењивих прописа и акредитације.

Прилог 1 уз технички дно - ПОДАЦИ САДРЖАНИ У ЗАХТЈЕВУ ЗА МАРКИРАЊЕ ТЕЧНИХ НАФТНИХ ГОРИВА

Захтјев за маркирање течних нафтних горива најмање мора да садржи:

- Назив обвезника маркирања
- Назив превозника
- Име и презиме возача (само за ауто цистерне)
- Регистарска ознака теретног/вучног возила (само за ауто цистерне)

- Регистарска ознака прикључног возила (само за ауто цистерне)
- Регистарска ознака вагона/пловног возила (само за железницу и пловне објекте)
- Гранични прелаз
- Процијењени датум и вријеме стицања на гранични прелаз
- Царински терминал за царињење (осим у случају поступка царинског складиштења)

Број коморе/вагона	Врста горива	Количина (Л)	Крајња дестинација истовара/купац	Број фактуре обвезника маркирања
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				

Напомене:

1. Узорковање се врши у складу са стандардом BAS EN ISO 3170 и мора омогућити узимање репрезентативног узорка са три нивоа течности у резервоару, како би се обезбиједило поуздано одређивање присуства и концентрације маркера у гориву (видјети слику у Прилогу 5). У случају да није могуће узети репрезентативан узорак, маркирање горива неће бити извршено о чему ће се обавјестити надлежни царински орган.
2. У случају промјене крајње дестинације истовара након подношења захтјева за маркирање, обвезник маркирања дужан је прије извршења маркирања о томе обавјестити Организацију која врши услугу маркирања путем електронске поште. Пријављена промјена евидентира се у информационом систему. Након извршеног маркирања, подаци евидентирани у информационом систему сматрају се коначним и накнадне измјене нису дозвољене.

Прилог 2 уз технички дио - ПОДАЦИ САДРЖАНИ У ПОТВРДИ О ИЗВРШЕНОМ МАРКИРАЊУ ГОРИВА У АУТОЦИСТЕРНАМА

Потврда о извршеном маркирању горива у аутоцистернама најмање мора да садржи:

- Назив обвезника маркирања
- Врста горива
- Регистарска ознака теретног/вучног возила
- Регистарска ознака прикључног возила
- Име додатог маркера
- Крајња дестинација истовара/купац
- Јединствени идентификациони број канистера са маркером
- Број коморе
- Количина горива по комори (л)
- Количина додатог маркера по комори (г)
- Укупна количина горива у цистерни (л)
- Укупна количина маркера додата у цистерну (г)

- Датум и вријеме почетка маркирања*
- Датум и вријеме издавања потврде
- Број документа
- Потпис лица које је извршило мјерење количине маркера
- Потпис лица које је извршило додавање маркера
- Потпис лица које верификује додавање маркера (возач)

*Датум и вријеме почетка маркирања се дефинишу на следећи начин:

Маркирање на граничном прелазу и царинском терминалу: тренутак скидања пломбе од стране представника царине због сипања маркера у превозно средство са горивом

Маркирање на мјесту утовара за Луку Плоче: тренутак доласка цистерне на мјесто тј. локацију маркирања

Маркирање на мјесту утовара за царинска складишта: тренутак завршетка утовара у ауто цистерну

Прилог 3 уз технички дио - ПОДАЦИ САДРЖАНИ У ПОТВРДИ О ИЗВРШЕНОМ МАРКИРАЊУ ГОРИВА У ЖЕЉЕЗНИЧКИМ ЦИСТЕРНАМА/ПЛОВНИМ ОБЈЕКТИМА

Потврда о извршеном маркирању горива у жељезничким цистернама/пловним објектима најмање мора да садржи:

- Назив обвезника маркирања
- Регистарски број жељезничке цистерне тј. пловног објекта
- Врста горива
- Јединствени идентификациони број канистера са маркером
- Количина горива по вагону/комори (л)
- Количина додатог маркера по вагону/комори (г)
- Име маркера
- Датум и вријеме издавања потврде
- Јединствени број алуминијумске боце за додавање маркера
- Потпис лица које је извршило мјерење количине маркера
- Потпис лица које је извршило додавање маркера
- Потпис лица које верификује додавање маркера

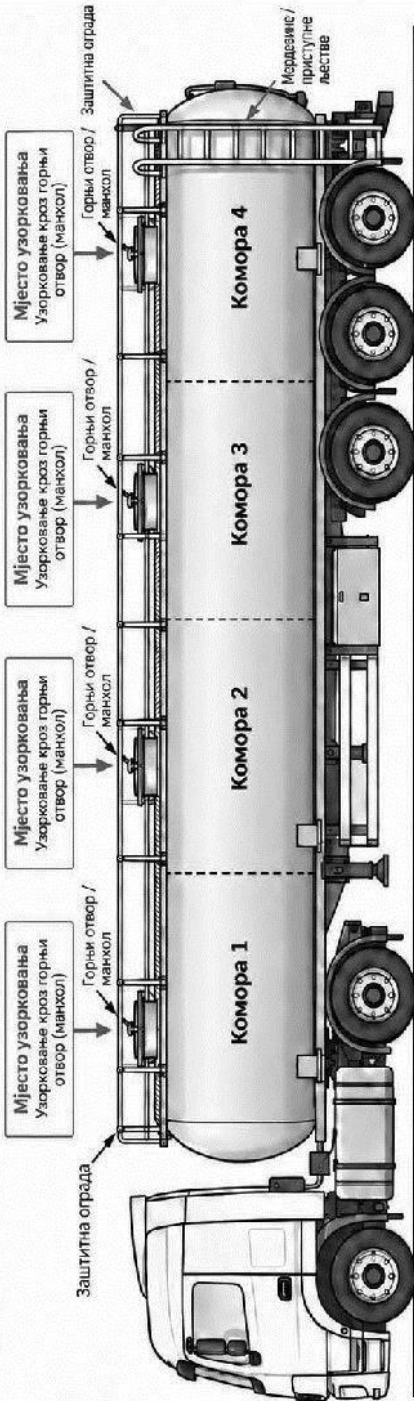
Прилог 4 уз технички дио - ПОДАЦИ САДРЖАНИ У ПОТВРДИ О ИЗВРШЕНОМ МАРКИРАЊУ ГОРИВА У СКЛАДИШНИМ РЕЗЕРВОАРИМА

Потврда о извршеном маркирању горива у складишним резервоарима најмање мора да садржи:

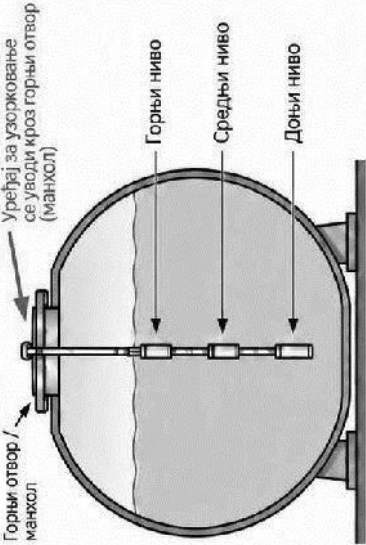
- Назив обвезника маркирања
- Ознака складишног резервоара
- Врста горива
- Количина горива која се прима у резервоар (л)
- Количина додатог маркера (г)
- Име маркера
- Јединствени идентификациони број канистера са маркером
- Датум и вријеме издавања потврде
- Потпис лица које је извршило мјерење количине маркера
- Потпис лица које је извршило додавање маркера
- Потпис лица које верификује додавање маркера

Прилог 5 уз технички дио – Аутоцистерна мјеста узорковања према BAS EN ISO 3170

Аутоцистерна – мјеста узорковања према BAS EN ISO 3170

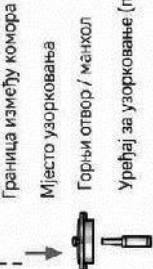
Детаљ коморе – примјер узорковања (кружни пресјек)

Поступак узорковања (према BAS EN ISO 3170)

- 1 Мјесто узорковања: Горњи отвор (манхол) сваке коморе.
- 2 Узорковање кроз горњи отвор (манхол) помоћу одговарајућег уређаја за узорковање.
- 3 Узети узорке са прописаних нивоа (горњи, средњи и доњи), према захтјевима BAS EN ISO 3170.

Легенда:

Напомена:

Приказ је илустративан. Стварна конфигурација аутоцистерне може одступати.

Na osnovu člana 61. stav (2) i člana 99. stav (3) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/07, 102/09 i 72/17), a u vezi sa članom 13. stav (2) tačka j) i članom 16. stav (1) Pravilnika o sistemu obaveznog označavanja (markiranja) tečnih naftnih goriva ("Službeni glasnik BiH", broj 3/26), ministar vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine donosi

UPUTSTVO ZA MARKIRANJE TEČNIH NAFTNIH GORIVA U BOSNI I HERCEGOVINI

Član 1. (Predmet)

- (1) Ovim uputstvom detaljnije se uređuje način provođenja postupka obaveznog označavanja (markiranja) tečnih naftnih goriva u Bosni i Hercegovini, uključujući postupke nabavke, prijema, skladištenja i distribucije markera, podnošenja zahtjeva za markiranje, određivanja mjesta i provođenja postupka markiranja, uzorkovanja, kontrole i laboratorijskog ispitivanja koncentracije markera, izdavanja potvrda i izvještaja, vođenja evidencija i izvještavanja, u skladu sa Pravilnikom o sistemu obaveznog označavanja (markiranja) tečnih naftnih goriva (u daljem tekstu: Pravilnik).
- (2) Opisi carinskih, inspeksijskih, transportnih, skladišnih i drugih postupaka dati su isključivo radi određivanja operativnih uslova za izvršavanje aktivnosti u okviru programa markiranja i ne utiču na ovlaštenja, odgovornosti i način postupanja drugih subjekata utvrđenih važećim propisima.

Član 2.

(Tehnički i operativni dio Uputstva)

- (1) Tehničke i operativne postupke za provođenje postupka obaveznog označavanja (markiranja) tečnih naftnih goriva u Bosni i Hercegovini, sadržane u Prilogu ovog Uputstva pripremila je organizacija koja vrši uslugu markiranja, u skladu sa članom 13. stav (2) tačka j) Pravilnika.
- (2) Tehnički i operativni postupci koji čine Prilog iz stava (1) ovog člana su sastavni dio ovog Uputstva.

Član 3.

(Područje primjene)

Ovo uputstvo primjenjuje se na bezolovne motore benzine i dizel goriva koja podliježu obaveznom markiranju u skladu sa članom 4. Pravilnika.

Član 4.

(Tehnički i operativni postupci)

- (1) Detaljni tehnički i operativni postupci provođenja sistema markiranja sadržani su u Prilogu - Tehnički i operativni postupci markiranja tečnih naftnih goriva u Bosni i Hercegovini.
- (2) Prilog iz stava (1) ovog člana naročito uređuje:
 - a) svrhu i područje primjene tehničkih i operativnih postupaka;
 - b) značenje izraza koji se koriste u postupku markiranja;
 - c) opis i karakteristike markera;
 - d) nabavku, isporuku, prijem, skladištenje i distribuciju markera;
 - e) način podnošenja zahtjeva za markiranje;
 - f) mjesta i način provođenja postupka markiranja;
 - g) način određivanja i doziranja potrebne količine markera;
 - h) izdavanje i sadržaj potvrde o izvršenom markiranju;
 - i) osiguravanje sljedivosti markiranog goriva;
 - j) uzorkovanje i kontrolu prisustva i koncentracije markera;
 - k) terensko i laboratorijsko ispitivanje;

- l) izvještavanje i vođenje evidencija; i
- m) razgraničenje odgovornosti i ovlaštenja učesnika u postupku.

- (3) Prilog iz stava (1) ovog člana, zajedno sa pripadajućim Prilozima 1 do 5 sadržanim u njegovom tehničkom dijelu, čini sastavni dio ovog uputstva.

Član 5.

(Primjena tehničkih postupaka)

- (1) Organizacija koja vrši uslugu markiranja dužna je osigurati da se poslovi markiranja, uzorkovanja, kontrole koncentracije markera, laboratorijskog ispitivanja, izdavanja dokumentacije i evidentiranja podataka obavljaju u skladu sa Pravilnikom, ovim uputstvom, zahtjevima odgovarajućih standarda i područjem važećih akreditacija.
- (2) Operativno markiranje, aktivnosti inspeksijskog tijela i laboratorijsko ispitivanje obavljaju se uz jasno razgraničenje odgovornosti i ovlaštenja, na način utvrđen Pravilnikom i Prilogom ovog uputstva.
- (3) Tehnički i operativni postupci iz Priloga primjenjuju se na način kojim se osiguravaju sljedivost postupka markiranja, pouzdanost rezultata kontrole i evidentiranje podataka potrebnih za nadzor nad provođenjem sistema markiranja.

Član 6.

(Stupanje na snagu)

Ovo uputstvo stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-28-2438-31/26

21. septembra 2026. godine
Sarajevo

Ministar
Staša Košarac, s. r.

PRILOG

Sadržaj

PRILOG

TEHNIČKI I OPERATIVNI POSTUPCI MARKIRANJA TEČNIH NAFTNIH GORIVA U BOSNI I HERCEGOVINI

1. SVRHA
2. PODRUČJE PRIMJENE
3. DEFINICIJE
4. OPIS MARKERA
- 4.1 Marker za markiranje tečnih naftnih goriva
5. NABAVKA I ISPORUKA MARKERA U BOSNU I HERCEGOVINU
6. PRIJEM I SKLADIŠTENJE MARKERA
7. DISTRIBUCIJA MARKERA
8. PODNOŠENJE ZAHTJEVA ZA MARKIRANJE
9. MJESTA MARKIRANJA TEČNIH NAFTNIH GORIVA
- 9.1 Goriva iz domaće proizvodnje
- 9.2 Uvezena goriva
- 9.2.1 Uvoz goriva drumskim putem
- 9.2.2 Uvoz goriva željezničkim putem
- 9.2.3 Uvoz goriva vodenim putem
10. POSTUPAK MARKIRANJA TEČNIH NAFTNIH GORIVA
- 10.1 Nivo doziranja markera
- 10.2 Markiranje goriva u auto-cisternama
- 10.3 Markiranje goriva u željezničkim cisternama/plovnim objektima
- 10.4 Markiranje goriva u skladišnim rezervoarima
11. POTVRDA O IZVRŠENOM MARKIRANJU
- 11.1 Dokaz o izvršenom markiranju i sljedivost goriva prilikom isporuke na maloprodajne objekte
12. KONTROLA PRISUSTVA I KONCENTRACIJE MARKERA U TEČNIM NAFTNIM GORIVIMA

12.1 Uzorkovanje i mjerenje koncentracije markera radi izdavanja izvještaja o provjeri koncentracije markera nakon markiranja

12.2 Uzorkovanje i mjerenje koncentracije markera na terenu

12.3 Mjerenje koncentracije markera u laboratoriji

13. IZVJEŠTAVANJE

14. ODGOVORNOST I OVLAŠTENJA

Prilog 1 uz tehnički dio - PODACI SADRŽANI U ZAHTEJUV ZA MARKIRANJE TEČNIH NAFTNIH GORIVA

Prilog 2 uz tehnički dio - PODACI SADRŽANI U POTVRDI O IZVRŠENOM MARKIRANJU GORIVA U AUTOCISTERNAMA

Prilog 3 uz tehnički dio - PODACI SADRŽANI U POTVRDI O IZVRŠENOM MARKIRANJU GORIVA U ŽELJEZNIČKIM CISTERNAMA/PLOVNIM OBJEKTIMA

Prilog 4 uz tehnički dio - PODACI SADRŽANI U POTVRDI O IZVRŠENOM MARKIRANJU GORIVA U SKLADIŠNIM REZERVOARIMA

Prilog 5 uz tehnički dio - Autocisterna mjesta uzorkovanja prema BAS EN ISO 3170

TEHNIČKI I OPERATIVNI POSTUPCI MARKIRANJA TEČNIH NAFTNIH GORIVA U BOSNI I HERCEGOVINI

1. SVRHA

Ovim Uputstvom detaljno se uređuju postupci prijema, skladištenja, distribucije, doziranja, markiranja, uzorkovanja, kontrole i laboratorijskog ispitivanja markiranih tečnih naftnih goriva u Bosni i Hercegovini, u cilju provođenja odredaba Pravilnika o sistemu obaveznog označavanja (markiranja) tečnih naftnih goriva (u daljem tekstu: Pravilnik).

2. PODRUČJE PRIMJENE

Uputstvo se primjenjuje na bezolovne motorne benzine i dizel goriva, koja podliježu obaveznom markiranju u skladu sa članom 4. Pravilnika.

3. DEFINICIJE

Za namjenu ovog Uputstva pojedini izrazi imaju sljedeća značenja:

Obveznik markiranja je dobavljač tečnih naftnih goriva koji proizvodi, uvozi i/ili stavlja u promet tečna naftna goriva u Bosni i Hercegovini.

Organizacija koja vrši uslugu markiranja je pravno lice ili više udruženih pravnih lica, koje je izabrano od strane Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine za obavljanje usluga markiranja.

Inspeksijsko tijelo u sastavu organizacije koja vrši uslugu markiranja je tijelo za ocjenjivanje usklađenosti izabrano od strane ministra vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine u skladu sa Pravilnikom i važećim propisima o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usklađenosti.

Laboratorija u sastavu organizacije koja vrši uslugu markiranja je tijelo za ocjenjivanje usklađenosti koje provodi postupak laboratorijskog mjerenja propisane koncentracije markera i koje ima ugovor sa inspeksijskim tijelom u sastavu organizacije koja vrši uslugu markiranja ili predstavlja organizacionu jedinicu u sastavu organizacije koja vrši uslugu markiranja.

Mobilni uređaj je instrument za određivanje koncentracije markera u uzorku tečnog naftnog goriva.

Marker je jedinstveni tečni identifikator koji se dodaje tečnom naftnom gorivu i ispunjava kriterije definirane Pravilnikom.

Lot je količina proizvoda koja se odjednom dobija nekom tehnološkom operacijom.

Markiranje je radnja dodavanja markera tečnim naftnim gorivima radi kontrole trgovanja tečnim naftnim gorivima.

Koncentracija markera je količina markera u tečnom naftnom gorivu, prikazana u procentima u odnosu na količinu markera definiranu kao ciljana koncentracija od 100%.

Nivo doziranja markera je količina markera potrebna za postizanje ciljane koncentracije markera u svakih 1.000 litara tečnog naftnog goriva.

Propisana koncentracija markera je koncentracija markera koja rezultira očitanjem od 100% utvrđenim laboratorijskim uređajem.

Izrazi koji nisu posebno definirani ovim Uputstvom imaju značenje utvrđeno Pravilnikom.

4. OPIS MARKERA

Marker koji se koristi za markiranje tečnih naftnih goriva u Bosni i Hercegovini ima sljedeće karakteristike:

- zasnovan je na naprednoj tehnologiji jedinstvenog hemijskog identifikatora;
- lako se homogenizuje sa tečnim naftnim gorivima;
- ne utiče na boju, miris i druga fizičko-hemijska svojstva goriva;
- stabilan je u gorivu tokom skladištenja i distribucije;
- predstavlja jedinstveno i zaštićeno hemijsko jedinjenje namijenjeno isključivo za namjenu sistema markiranja tečnih naftnih goriva;
- otporan je na uobičajene pokušaje uklanjanja ili prikrivanja prisustva markera;
- ne utiče na kvalitet bezolovnih motornih benzina i dizel goriva propisan važećim standardima i tehničkim propisima u Bosni i Hercegovini;
- omogućava pouzdanu detekciju i određivanje koncentracije markera korištenjem mobilnih uređaja i laboratorijske opreme.

4.1 Marker za markiranje tečnih naftnih goriva

Marker koji se koristi za markiranje bezolovnih motornih benzina i dizel goriva sastoji se od dvije međusobno nezavisne komponente, pri čemu se prisustvo i koncentracija jedne komponente utvrđuju korištenjem mobilnih uređaja na terenu, a prisustvo i koncentracija druge komponente laboratorijskim metodama ispitivanja, pri čemu se svaka komponenta utvrđuje zasebnom i međusobno nezavisnom metodom detekcije.

Marker je projektovan tako da:

- osigura jednoznačnu identifikaciju legalno markiranog goriva;
- omogućiti brzu terensku indikativnu provjeru prisustva markera;
- omogućiti laboratorijsku (forenzičku) potvrdu i određivanje koncentracije markera;
- zadrži stabilnost tokom skladištenja, transporta i distribucije goriva;
- ne utiče na upotrebljivost, performanse niti usklađenost goriva sa propisanim zahtjevima kvaliteta.

5. NABAVKA I ISPORUKA MARKERA U BOSNI I HERCEGOVINI

Program markiranja tečnih naftnih goriva započinje procesom nabavke i isporuke markera, kao koncentrata spremnog za upotrebu, odnosno za dodavanje u tečna naftna goriva bez potrebe za dodatnom pripremom. U svakom trenutku, u skladištima markera u Bosni i Hercegovini mora biti najmanje 25% procijenjene godišnje količine markera. Proces nabavke započinje slanjem e-mail dopisa proizvođaču o potrebnoj količini markera koju treba uvesti kao i krajnjem roku za takav uvoz. Krajnji rok uvoza određuje se na osnovu postojećeg trenda korištenja markera na tržištu. Nova nabavka markera planira se prije nego što raspoloživa količina markera padne ispod 30% procijenjene godišnje potrošnje.

U svrhu osiguranja sigurnosti, markeri se transportuju od proizvođača do skladišta gdje se carinjenje obavlja u skladu sa zakonima Bosne i Hercegovine. Markeri se uvoze u odgovarajućim UN metalnim kanisterima (tipična zapremina kanistera koji se koristi je 25 l). Za marker koji uveze, Organizacija koja vrši uslugu markiranja dužna je, u skladu sa Članom 16. Pravilnika, Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine dostaviti dokument o uvezenoj količini markera sa sljedećim podacima:

- Ime markera
- Vrstu goriva koji će se markirati pomoću ovog tipa markera
- Količinu (l) i broj kanistera (kom)
- Datum uvoza
- Broj lota
- Datum proizvodnje
- Ime proizvođača, odnosno kompanije koja je proizvela marker
- Rok trajanja

6. PRIJEM I SKLADIŠTENJE MARKERA

Skladištenje markera se obavlja u objektima koji su za to predviđeni u skladu sa najvišim standardima sigurnosti i zaštite životne sredine. Takvi objekti moraju biti opremljeni adekvatnom ventilacijom i odgovarajućim sistemom zaštite od krađe i zloupotrebe. Prostor u kome se skladišti marker koristi se samo i isključivo za tu namjenu (ne dolazi u dodir sa robom druge vrste).

Svaka isporuka markera koja stigne u skladište je praćena otpremnicom, a prijem se bilježi na odgovarajućem dokumentu koji mora da sadrži najmanje sljedeće:

- Otpremljena količina (kg)
- Datum prijema
- Primljena količina (kg)
- Broj primljenih kanistera

Svaki kanister markera koji stigne u skladište je označen jedinstvenom etiketom sa QR kodom, koja sadrži najmanje: jedinstveni identifikacioni broj kanistera, ime markera, broj lota, datum proizvodnje, rok trajanja, taru, bruto i neto masu (kg) i zapreminu (l).

Prijem markera evidentira se elektronski, u informacionom sistemu, na sljedeći način:

1. Ovlašteni predstavnik skladišta u informacionom sistemu otvara najavljenju isporuku (otpremicu) i za svaki kanister:
2. Skenira QR kod sa etikete kanistera, čime se kanister jednoznačno identifikuje i povezuje sa najavljenom isporukom;
3. Provjerava cjelovitost i broj plombe kanistera i potvrđuje ga u sistemu (odstupanje broja ili oštećenje plombe evidentira se kao izuzetak);
4. Mjeri kanister na kalibrisanoj elektronskoj vagi sa rezolucijom očitavanja 1 g; izmjerena masa se automatski preuzima u informacioni sistem i upoređuje sa masom deklarisanom prilikom otpreme;
5. Sistem potvrđuje prijem kanistera u zalihe skladišta i trajno evidentira: datum i vrijeme prijema, mjesto prijema, izmjerenu masu, broj plombe i identitet lica koje je izvršilo prijem.

Ukoliko izmjerena masa odstupa od deklarisanе mase izvan dozvoljenog odstupanja utvrđenog konfiguracijom sistema, ili ukoliko je kanister fizički oštećen, kanister se izdvaja u karantin, o čemu se u informacionom sistemu evidentira izuzetak sa obrazloženjem, a dalji postupak utvrđuje se posebnom procedurom.

Svi podaci o prijemu dostupni su nadležnim organima na uvid putem izvještaja iz informacionog sistema.

Prazni kanisteri, kao i kanisteri koji nisu pogodni za dalju upotrebu, tretiraju se kao otpad te se njihovo sakupljanje, skladištenje, transport i zbrinjavanje vrši u skladu sa važećim propisima o upravljanju otpadom koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini prema mjestu nastanka otpada.

7. DISTRIBUCIJA MARKERA

Prilikom svakog prenosa markera između centralnog skladišta, regionalnog skladišta i mjesta markiranja, u odgovarajućem dokumentu evidentiraju se najmanje sljedeći podaci:

- ime markera;
- jedinstveni identifikacioni broj kanistera;
- lokacija sa koje se marker izdaje;
- lokacija na koju se marker dostavlja;
- masa markera po kanisteru prilikom izdavanja (kg);
- masa markera po kanisteru prilikom prijema (kg);
- datum izdavanja markera;
- datum prijema markera;
- ime, prezime i potpis osobe koja je izdala marker;
- ime, prezime i potpis osobe koja je primila marker.

8. PODNOŠENJE ZAHTJEVA ZA MARKIRANJE

U skladu sa članom 9. Pravilnika, obveznik markiranja podnosi Organizaciji koja vrši uslugu markiranja zahtjev za markiranje tečnih naftnih goriva koja podliježu obaveznom markiranju.

Zahtjev za markiranje podnosi se putem informacionog sistema Organizacije koja vrši uslugu markiranja, pri čemu sistem automatski evidentira datum i vrijeme njegovog prijema.

Izuzetno, u slučaju nedostupnosti informacionog sistema usljed više sile, tehničkih poteškoća ili drugih okolnosti koje onemogućavaju njegov rad, zahtjev za markiranje podnosi se na drugi način koji odredi Organizaciji koja vrši uslugu markiranja, uz obavezu naknadnog evidentiranja zahtjeva u informacionom sistemu po uspostavljanju njegovog redovnog rada. U tom slučaju, datumom i vremenom podnošenja zahtjeva smatraju se datum i vrijeme njegovog prijema od strane Organizaciji koja vrši uslugu markiranja.

Zahtjev za markiranje sadrži podatke iz Priloga 1 ovog Uputstva. Obveznik markiranja dužan je dostaviti potpune i tačne podatke. Nepotpuni ili netačni podaci mogu uzrokovati kašnjenje u izvršenju markiranja.

Organizacija koja vrši uslugu markiranja potvrđuje prijem uredno podnesenog zahtjeva te je dužna izvršiti markiranje najkasnije u roku od 24 sata, pod uslovom da je gorivo u tom periodu dostupno za markiranje. U slučaju više sile, markiranje se vrši u razumnom roku nakon prestanka okolnosti koje su onemogućavale njegovo izvršenje.

9. MJESTA MARKIRANJA TEČNIH NAFTNIH GORIVA

9.1 Goriva iz domaće proizvodnje

U skladu sa članom 8. Pravilnika, tečna naftna goriva proizvedena u Bosni i Hercegovini markiraju se u rezervoarima u kojima se proizvedeno gorivo skladišti prije njegovog otpremanja na tržište Bosne i Hercegovine.

9.2 Uvezena goriva

U skladu sa članom 8. Pravilnika, tečna naftna goriva koja se uvoze u Bosnu i Hercegovinu markiraju se na graničnim prijelazima na kojima je omogućen uvoz goriva, tokom provođenja carinskog postupka i prije podnošenja dokumentacije za puštanje goriva u slobodan promet na carinskom području Bosne i Hercegovine.

9.2.1 Uvoz goriva drumskim putem

Kada se gorivo uvozi auto-cisternama, mjesto markiranja zavisi od carinskog postupka koji se primjenjuje na pošiljku.

Tabela 1. Mjesta markiranja goriva dopremljenih drumskim putem, podjela prema vrsti carinskog postupka

Carinski postupak	Mjesto markiranja
a) Specijalni postupak (carinjenje na carinskom terminalu koji je na ili u neposrednoj blizini graničnog prijelaza)	Carinski terminal
b) Tranzitni postupak do unutrašnjeg carinskog terminala	Granični prijelaz prilikom ulaska goriva u Bosnu i Hercegovinu
c) Postupak carinskog skladištenja	Carinsko skladište u kojem se gorivo skladišti, prilikom provođenja carinskog postupka kojim se gorivo stavlja na tržište Bosne i Hercegovine.

a) Specijalni postupak

Kada se gorivo doprema auto-cisternom i carinjenje se obavlja na carinskom terminalu smještenom na graničnom prijelazu ili u njegovoj neposrednoj blizini, markiranje se vrši na tom carinskom terminalu prije puštanja goriva u promet.

b) Tranzitni postupak

Kada se gorivo doprema auto-cisternom u tranzitnom postupku do carinskog terminala u unutrašnjosti Bosne i Hercegovine, markiranje se vrši na graničnom prijelazu prilikom ulaska goriva u Bosnu i Hercegovinu.

c) Postupak carinskog skladištenja

Kada se gorivo smješta u carinsko skladište, markiranje se vrši u carinskom skladištu prilikom otpreme goriva na tržište Bosne i Hercegovine i tokom provođenja odgovarajućeg carinskog postupka.

Mjesta ulaska goriva dopremljenih drumskim putem u Bosnu i Hercegovinu, odnosno lokacije na kojima se mogu provoditi carinski postupci iz Tabele 1, obuhvataju sljedeće granične prijelaze:

- GP Bijača
- GP Bratunac
- GP Brod
- GP Gorica
- GP Gradiška
- GP Izačić
- GP Kamensko
- GP Karakaj
- GP Klobuk
- GP Orašje
- GP Rača

Za pošiljke tečnih naftnih goriva koje se u Bosnu i Hercegovinu dopremaju preko Luke Ploče primjenjuje se poseban operativni model usaglašen između Organizacije koja vrši uslugu markiranja, Lučke uprave Ploče i Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, u skladu sa dopisom nosioca Konzorcija Inspekt RGH d.o.o. Sarajevo broj IN-I-1707/26 od 23.07.2026. godine, aktom Lučke uprave Ploče KLASA: 342-01/26-06/003, URBROJ: 130/02-26-001 od 23.07.2026. godine i aktom Ministarstva broj 01-28-2438-16/26 od 23.07.2026. godine.

U skladu sa navedenim operativnim modelom, dodavanje markera može se izvršiti u Luci Ploče prije otpremanja pošiljke prema Bosni i Hercegovini, uz osiguranje sljedivosti pošiljke, identiteta robe i ispunjenosti svih drugih tehničkih, sigurnosnih i evidencijskih uslova. Postupak markiranja smatra se završenim tek nakon provođenja svih propisanih kontrolnih i evidencijskih radnji te izdavanja Potvrde o izvršenom markiranju u skladu sa Pravilnikom.

Lokacija za markiranje u Luci Ploče određena je tako da omogućiti izvršenje markiranja svih pošiljki tečnih naftnih goriva namijenjenih tržištu Bosne i Hercegovine prije njihovog napuštanja lučkog područja (bescarinske zone). Prije dolaska auto-

cisterne na lokaciju za markiranje, vozač je dužan Organizaciji koja vrši uslugu markiranja dostaviti podatke o stvarno utovarenim količinama i vrstama goriva po pojedinačnim komorama auto-cisterne.

Podaci iz prethodnog stava dostavljaju se radi provjere usklađenosti sa zahtjevom za markiranje i pravovremene pripreme potrebne količine markera za markiranje goriva.

9.2.2 Uvoz goriva željezničkim putem

Kada se tečna naftna goriva uvoze željezničkim putem, markiranje se vrši na beznaponskom kolosijeku na lokaciji na kojoj se provodi carinjenje goriva, odnosno na skladištu u unutrašnjosti Bosne i Hercegovine gdje se gorivo prijavljuje za puštanje u promet.

9.2.3 Uvoz goriva vodenim putem

Kada se tečna naftna goriva uvoze vodenim putem, markiranje se vrši na lokaciji na kojoj se provodi carinjenje goriva, odnosno na skladištu u Bosni i Hercegovini gdje se gorivo prijavljuje za puštanje u promet.

10. POSTUPAK MARKIRANJA TEČNIH NAFTNIH GORIVA**10.1 Nivo doziranja markera**

Marker za markiranje tečnih naftnih goriva dodaje se u gorivo u omjeru od 10 g markera na 1.000 litara goriva.

Količina markera potrebna za markiranje određuje se na osnovu količine goriva navedene u zahtjevu za markiranje.

Izuzetno, kada se markiranje vrši u Luci Ploče, količina markera može se odrediti na osnovu podataka o stvarno utovarenim količinama goriva po pojedinačnim komorama auto-cisterne koje vozač dostavlja Organizaciji koja vrši uslugu markiranja pri dolasku na lokaciju za markiranje.

Organizacija koja vrši uslugu markiranja odgovorna je za određivanje, mjerenje i dodavanje odgovarajuće količine markera, kao i za ispravnost opreme koja se koristi za mjerenje markera.

Gorivo se markira do propisanog nivoa markiranja utvrđenog ovim poglavljem.

Proračun količine markera za markiranje pojedinačne pošiljke vrši se proporcionalno količini goriva koja se markira.

10.2 Markiranje goriva u auto-cisternama

Po dolasku auto-cisterne na granični prijelaz, lokaciju markiranja u Luci Ploče ili na carinski terminal, kada se markiranje provodi u okviru carinskog postupka stavljanja goriva u slobodan promet u Bosni i Hercegovini, ovlašteni predstavnik Organizacije koja vrši uslugu markiranja vrši uvid u zahtjev za markiranje i prateću dokumentaciju, uključujući tovarni list ili drugi odgovarajući transportni dokument iz kojeg su vidljivi podaci o vrsti goriva i stvarno utovarenim količinama goriva po pojedinačnim komorama auto-cisterne, te utvrđuje da li predmetna pošiljka odgovara podacima navedenim u zahtjevu za markiranje.

U informacioni sistem se prilikom markiranja goriva u auto cisterni unose najmanje sljedeći podaci:

- Naziv Obveznika markiranja
- Naziv prevoznika
- Ime i prezime vozača
- Registarska oznaka teretnog/vučnog vozila
- Registarska oznaka priključnog vozila
- Krajnja destinacija istovara/kupac
- Ime markera
- Jedinstveni identifikacioni broj kanistera sa markerom
- Broj komore
- Vrsta goriva po komori
- Količina goriva po komori (l)
- Ukupna količina goriva u cisterni (l)

Nakon unosa podataka u informacioni sistem, sistem automatski izračunava potrebne količine markera za svaku

komoru u skladu sa poglavljem 10.1 ovog Uputstva. Izračunate količine markera se potom razmjeravaju u odgovarajuće boce namijenjene za postupak markiranja.

Mjerenje količine markera kao i dodavanje markera u tečna naftna goriva vrše predstavnici Organizacije koja vrši uslugu markiranja, a verifikaciju dodavanja markera u gorivo vrše vozači auto cisterne. Vozač svojim potpisom verifikuje da je usluga izvršena.

Prilikom markiranja, treba ispratiti sljedeću proceduru za određivanje tačne količine markera za sipanje u boce:

- Staviti praznu bocu bez poklopca na kalibrisanu elektronsku vagu sa rezolucijom očitavanja od 0.1 g
- Tarirati vagu
- Pomoću pumpe za istakanje, pretočiti približno potrebnu količinu markera iz kanistera u praznu bocu
- Pipetom dodati ili oduzeti potrebnu količinu markera do ciljane mase markera
- Zatvoriti bocu poklopcem i staviti je u numerisani prenosivi stalak za boce*

Ponoviti proceduru sve dok se za svaku komoru autocisterne ne odmjeri potrebna količina markera u zasebnu bocu.

*Broj označen na odgovarajućoj poziciji prenosivog stakla odgovara broju komore auto-cisterne, pri čemu se numeracija komora vrši počev od prednjeg dijela vozila. Na primjer, komora broj 1 na auto-cisterni odgovara poziciji broj 1 na prenosivom stalku.

Prenosivi stalak prenosi se do mjesta markiranja. Alternativno, bočice iz prenosivog stakla mogu se rasporediti u pojas sa numerisanim držačima, pri čemu broj svakog držača odgovara broju komore auto-cisterne.

Prenosivi stalak odnosno pojas, nosi se na mjesto markiranja.

Predstavnik Organizacije koja vrši uslugu markiranja dodaje marker u odgovarajuću komoru cisterne kroz sredinu otvora na vrhu svake komore.

Nakon što je marker iz svih boca sipan u komore autocisterne, prazne boce u prenosivom stalku odnosno pojasu, vraćaju se na mjesto mjerenja markera.

10.3 Markiranje goriva u željezničkim cisternama/plovnim objektima

Predstavnik Organizacije koja vrši uslugu markiranja, na osnovu prethodno zaprimljenog zahtjeva za markiranje i uvida u dokumentaciju obveznika markiranja o količinama goriva po pojedinačnim željezničkim cisternama, odnosno komorama plovnog objekta, utvrđuje da li predmetna pošiljka odgovara podacima navedenim u zahtjevu za markiranje.

Na osnovu navedene dokumentacije identifikuju se željezničke cisterne, odnosno komore plovnog objekta u kojima se nalazi gorivo koje podliježe obavezi markiranja, kao i da li su predmetna goriva namijenjeni stavljanju u promet na teritoriji Bosne i Hercegovine ili izvozu.

Također, na osnovu podataka iz zahtjeva za markiranje i prateće dokumentacije unesenih u informacioni sistem, sistem automatski izračunava ciljanu masu markera potrebnu za markiranje, u skladu sa poglavljem 10.1 ovog Uputstva.

Postupak markiranja goriva u željezničkim cisternama odnosno komorama plovnih objekata podrazumijeva korištenje posebno označenih aluminijskih boca. Prilikom pripreme i provođenja postupka markiranja, u informacioni sistem unose se najmanje sljedeći podaci:

- Naziv Obveznika markiranja
- Registarstva oznaka vagona/plovnog vozila
- Naziv skladišta na kome se markira željeznica/plovni objekat
- Oznaka skladišnog rezervoara u koji se roba istovara

- Jedinstveni identifikacioni broj kanistera sa markerom
- Vrsta goriva po vagonu/komori plovnog objekta
- Količina goriva po vagonu/komori plovnog objekta (l)
- Ime markera
- Jedinstveni broj aluminijske boce sa markerom

Mjerenje količine markera kao i dodavanje markera u gorivo vrše predstavnici Organizacije koja vrši uslugu markiranja a verifikaciju dodavanja markera u gorivo, vrše predstavnici obveznika markiranja. Predstavnici obveznika markiranja svojim potpisom verifikuju da je usluga izvršena.

Prilikom markiranja, prati se sljedeći proces dodavanja markera u prazne boce, kako bi se sipala tačna masa markera u svaku bocu:

- Postaviti praznu aluminijsku bocu bez poklopca na kalibrisanu elektronsku vagu sa rezolucijom očitavanja od 0.1 g
- Tarirati vagu
- Pomoću pumpe za istakanje, pretočiti približno potrebnu količinu markera iz kanistera u praznu aluminijsku bocu
- Pipetom dodati ili oduzeti potrebnu količinu markera do ciljane mase markera (g)
- Staviti poklopac

Ponoviti proceduru sa ostalim aluminijskim bocama za svaki željeznički vagon, odnosno komoru plovnog objekta.

Predstavnik Organizacije koja vrši uslugu markiranja sipa marker iz aluminijske boce sa jedinstvenim identifikacionim brojem u odgovarajuću željezničku cisternu, odnosno komoru plovnog objekta. Marker se dodaje kroz sredinu otvora na vagonu, odnosno komori plovnog objekta.

Nakon sipanja markera, aluminijska boca ispire se gorivom kako bi se osiguralo da nema zaostalih ostataka markera u boci. Sadržaj nastao ispiranjem dodaje se u istu željezničku cisternu, odnosno komoru plovnog objekta.

Prazne boce se vraćaju na mjesto mjerenja markera.

10.4 Markiranje goriva u skladišnim rezervoarima

Tečna naftna goriva u rezervoaru mogu biti markirana u slučaju da postoji adekvatan sistem mješanja koji će osigurati odgovarajuću homogenizaciju markera sa gorivom.

Predstavnik Organizacije koja vrši uslugu markiranja na osnovu prethodno zaprimljenog zahtjeva za markiranje i po uvidu u dokumentaciju obveznika markiranja identifikuje rezervoar sa gorivom koje treba markirati.

Po uvidu u dokumentaciju obveznika markiranja o količinama goriva, predstavnik Organizacije koja vrši uslugu markiranja unosi relevantne podatke u informacioni sistem, nakon čega sistem automatski određuje ciljanu masu markera potrebnu za markiranje u skladu sa poglavljem 10.1 ovog Uputstva.

Operacija markiranja goriva u rezervoaru podrazumijeva korištenje plastičnih kanistera. Prilikom pripreme i provođenja postupka markiranja, u informacioni sistem unose se najmanje sljedeći podaci:

- Naziv Obveznika markiranja
- Oznaka skladišnog rezervoara
- Vrsta goriva
- Količina goriva koja se prima u skladišni rezervoar (l)
- Ime markera
- Jedinstveni identifikacioni broj kanistera sa markerom

Mjerenje količine markera kao i dodavanje markera u gorivo vrše predstavnici Organizacije koja vrši uslugu markiranja, a verifikaciju dodavanja markera u gorivo, vrše predstavnici obveznika markiranja.

Prilikom markiranja, prati se sljedeći proces, kako bi se sipala tačna masa markera u kanister:

- Postaviti prazan kanister bez poklopca na kalibrisanu elektronsku vagu sa rezolucijom očitavanja mase u koracima od 1 g. Izuzetno, ukoliko je za markiranje predmetne količine goriva potrebno manje od 3 kg markera, koristi se vaga sa rezolucijom očitavanja od 0.1 g
- Tarirati vagu
- Pomoću pumpe za istakanje, pretočiti približno potrebnu količinu markera u prazan kanister
- Pipetom dodati ili oduzeti potrebnu količinu markera do ciljane mase markera (g)
- Staviti poklopac

Markiranje se može vršiti direktno u rezervoaru, na prijemnim cjevovodima, pumpnim stanicama na za to definiranim dijelovima armature. Dodavanje markera vrši se isključivo tokom prijema goriva, budući da postupak markiranja zahtijeva protok proizvoda i ne može se vršiti nad gorivom u mirovanju.

Nakon sipanja markera, plastični kanister ispire se gorivom kako bi se osiguralo da nema zaostalih ostataka markera u njemu. Sadržaj nastao ispiranjem također se dodaje u rezervoar.

Prazni kanister se vraća na mjesto mjerenja markera.

11. POTVRDA O IZVRŠENOM MARKIRANJU

Neposredno nakon dodavanja markera u gorivo, predstavnik Organizacije koja vrši uslugu markiranja izdaje dokument pod imenom "**Potvrda o izvršenom markiranju**", kojom potvrđuje da je predmetna pošiljka goriva markirana propisanom koncentracijom markera.

Potvrda o izvršenom markiranju izdaje se za svaku pošiljku goriva koja je predmet markiranja i sadrži podatke propisane članom 9. stav (11) Pravilnika. Obrasci Potvrde o izvršenom markiranju iz Priloga 2, 3 i 4 ovog Uputstva izrađeni su u skladu sa navedenim odredbama Pravilnika i sadrže najmanje propisane podatke.

Prilog 2 - Potvrda o izvršenom markiranju goriva u auto-cisterni;

Prilog 3 - Potvrda o izvršenom markiranju goriva u željezničkim cisternama i plovnim objektima

Prilog 4 - Potvrda o izvršenom markiranju goriva u skladišnom rezervoaru.

U slučaju markiranja goriva u auto-cisternama, Potvrda o izvršenom markiranju uručuje se vozaču auto-cisterne u onom broju primjeraka koji odgovara broju mjesta istovara (lokacija istovara).

U slučaju markiranja goriva u željezničkim cisternama, plovnim objektima i rezervoarima, Potvrda o izvršenom markiranju uručuje se obvezniku markiranja.

Izuzetno, kada se markiranje goriva vrši u Luci Ploče, Potvrda o izvršenom markiranju goriva u auto cisternama sastavlja se odmah nakon dodavanja markera u auto-cisternu, a validira se pečatom i potpisom po dolasku auto-cisterne na granični prijelaz Bijača, nakon provjere da pošiljka odgovara podacima iz zahtjeva za markiranje i podacima o izvršenom markiranju.

Potvrda o izvršenom markiranju predstavlja obavezan dokument koji se prilaže uz carinsku dokumentaciju u postupku stavljanja goriva u slobodan promet na carinskom području Bosne i Hercegovine.

11.1 Dokaz o izvršenom markiranju i sljedivost goriva prilikom isporuke na maloprodajne objekte

Prilikom isporuke goriva na maloprodajni objekat mora postojati dokumentacija kojom se potvrđuje da je gorivo markirano u skladu sa Pravilnikom i ovim Uputstvom.

Kada se markirano gorivo nakon provođenja carinskog postupka direktno isporučuje na maloprodajni objekat, dokaz o izvršenom markiranju predstavlja Potvrda o izvršenom markiranju izdata za predmetnu pošiljku.

Kada se markirano gorivo nakon markiranja istovari u skladišni rezervoar, a potom otprema prema maloprodajnim objektima, dokaz o izvršenom markiranju predstavlja izjava odgovorne osobe vlasnika skladišta kojom se potvrđuje da gorivo potiče iz zaliha markiranog goriva za koje postoji odgovarajuća dokumentacija o izvršenom markiranju.

Prilikom svake otpreme markiranog goriva iz skladišnog rezervoara prema maloprodajnom objektu, obveznik markiranja dužan je blagovremeno obavijestiti Organizaciju koja vrši uslugu markiranja o planiranoj otpremi. Organizacija koja vrši uslugu markiranja prisustvuje otpremi i u informacioni sistem evidentira odgovarajuće podatke iz prateće dokumentacije, čime se potvrđuju kupac i krajnja lokacija isporuke te osigurava sljedivost markiranog goriva.

12. KONTROLA PRISUSTVA I KONCENTRACIJE MARKERA U TEČNIM NAFTNIM GORIVIMA

Inspeksijski nadzor nad provođenjem Pravilnika o markiranju tečnih naftnih goriva vrše nadležni inspektorati za energiju Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, u skladu sa svojim nadležnostima.

Inspeksijsko tijelo u sastavu organizacije koja vrši uslugu markiranja ovlašteno je da u bilo koje vrijeme i na svakom mjestu u lancu snabdijevanja Bosne i Hercegovine vrši provjeru prisustva i koncentracije markera u tečnim naftnim gorivima.

Provjere koje vrši Inspeksijsko tijelo u sastavu organizacije koja vrši uslugu markiranja predstavljaju stručne aktivnosti uzorkovanja, ocjenjivanja usklađenosti i kontrole koncentracije markera propisane Pravilnikom. Aktivnosti inspeksijskog tijela u sastavu Organizacije ne predstavljaju vršenje javnih inspeksijskih ovlaštenja. Kada nalaz zahtijeva postupanje nadležnog inspektorata, Organizacija koja vrši uslugu markiranja dostavlja nalaz i raspoloživu dokumentaciju nadležnom inspektoratu radi postupanja. (Član 10. Pravilnika.)

Inspeksijsko tijelo u sastavu organizacije koja vrši uslugu markiranja dužno je da vrši uzorkovanje goriva u skladu sa standardima BAS EN ISO 3170 i BAS EN 14275.

Provjera prisustva i koncentracije markera provodi se:

- **Terenskom** kontrolom, korištenjem mobilnog uređaja za mjerenje koncentracije markera. Terenska kontrola uzoraka, odnosno mjerenje koncentracije markera u tečnim naftnim gorivima, vrši se na LSX mobilnim uređajima za mjerenje koncentracije markera, čija je osnovna namjena indikacija prisustva i koncentracije markera u gorivu.
- **Laboratorijskom** analizom uzoraka goriva. Laboratorijsko (forenzičko) testiranje koncentracije markera vrši se na forenzičkom MSX uređaju koji je akreditovan u skladu sa BAS EN ISO 17025.

Opis i rukovanje uređajima za detekciju dati su u Uputstvu za korištenje, podešavanje i održavanje opreme za određivanje koncentracije markera u tečnim naftnim gorivima.

Tečna naftna goriva se markiraju na ciljni nivo markiranja od 100%, što se postiže dodavanjem određene količine markera u gorivo koja je propisana u poglavlju 10.1 ovog Uputstva.

Rezultati mjerenja dobijeni korištenjem LSX mobilnih uređaja na terenu tumače se na sljedeći način:

1. Rezultat - Zadovoljava

$90\% \leq \text{Koncentracija markera u gorivu} \leq 110\%$

Na ekranu: zeleno, odnosno "Zadovoljava"

2. Rezultat - Ne zadovoljava

$\text{Koncentracija markera u gorivu} < 90\%$

Na ekranu: crveno, odnosno "Ne zadovoljava"

3. Rezultat - Potrebna MSX analiza zelenom bojom

Koncentracija markera u gorivu > 110%

Na ekranu: "Potrebna analiza na MSX uređaju" zelenom bojom

4. Rezultat - Potrebna MSX analiza žutom bojom

Koncentracija markera u gorivu nije određena jer je uzorak izvan softverskog modela uređaja

Na ekranu: "Potrebna analiza na MSX uređaju" žutom bojom

Za namjenu laboratorijske (forenzičke) analize izvršene MSX uređajem, rezultat se smatra usaglašenim (zadovoljavajućim) ukoliko je izmjerena koncentracija markera između 90% i 110% propisane koncentracije markera, uključujući granične vrijednosti. Rezultati izvan navedenog raspona smatraju se neusaglašenim (nezadovoljavajućim).

U cilju zaštite sigurnosti programa markiranja tečnih naftnih goriva, rezultati mjerenja koncentracije markera na laboratorijskom (forenzičkom) uređaju koji su usaglašeni, odnosno zadovoljavajući, ne dostavljaju se iskazani brojevanim vrijednostima osim na zahtjev nadležnih državnih i sudskih organa.

12.1 Uzorkovanje i mjerenje koncentracije markera radi izdavanja izvještaja o provjeri koncentracije markera nakon markiranja

Nakon procesa dodavanja markera u gorivo, Inspeksijsko tijelo u sastavu organizacije koja vrši uslugu markiranja dužno je izvršiti provjeru koncentracije markera u markiranom gorivu, u skladu sa članom 9. Pravilnika o markiranju tečnih naftnih goriva i obimom provjere utvrđenim Pravilnikom i ovim Uputstvom.

Provjera koncentracije markera obavezno se vrši nakon svakog markiranja skladišnih rezervoara, željezničkih cisterni i plovnihi objekata. Kod markiranja goriva u auto-cisternama provjera koncentracije markera vrši se selektivno. Ukupan broj izvršenih provjera koncentracije markera u posmatranom periodu mora iznositi najmanje 5% od ukupnog broja izvršenih postupaka markiranja tečnih naftnih goriva.

Provjera koncentracije markera radi izdavanja izvještaja o provjeri koncentracije markera nakon markiranja, vrši se korištenjem LSX mobilnih uređaja za testiranje na terenu, u skladu sa postupcima propisanim ovim Uputstvom i Uputstvom za korištenje, podešavanje i održavanje opreme.

Izvještaj o provjeri koncentracije markera nakon markiranja predstavlja evidenciju o koncentraciji markera utvrđenoj u trenutku uzorkovanja i ispitivanja goriva te se odnosi isključivo na stanje goriva utvrđeno u trenutku izvršene provjere.

U skladu sa članom 9. stav (9) Pravilnika, Organizacija koja vrši uslugu markiranja čuva izvještaje koji sadrže detaljne informacije i rezultate izvršene provjere koncentracije markera najmanje tri kalendarska mjeseca, a najduže do okončanja zakonom propisane procedure u vezi sa predmetnim postupkom.

Izvještaj o provjeri koncentracije markera nakon markiranja u skladu sa članom 9. stav (12) Pravilnika, mora sadržavati najmanje sljedeće podatke:

- podatke o vlasniku goriva;
- lokaciju na kojoj je izvršeno markiranje i provjera koncentracije markera;
- vrstu goriva;
- datum i vrijeme uzorkovanja;
- identifikaciju sredstva prevoza odnosno skladištenja goriva (auto-cisterna, željeznička cisterna, plovni objekat ili skladišni rezervoar);
- rezultat provjere koncentracije markera (da li je rezultat provjere zadovoljavajući ili nezadovoljavajući)

- ime i prezime ovlaštenog predstavnika Inspeksijskog tijela koji je izvršio provjeru;
- datum i vrijeme kontrole.

U slučaju markiranja goriva u željezničkim cisternama, plovnihi objektima, ili skladišnim rezervoarima, Inspeksijsko tijelo u sastavu Organizacije koja vrši uslugu markiranja vrši uzorkovanje goriva u skladišnom rezervoaru prije početka istovara radi provjere prisustva i koncentracije markera. Uzorkovanje se vrši u skladu sa standardom BAS EN ISO 3170.

Po završetku istovara markiranog goriva u skladišni rezervoar, vrši se ponovno uzorkovanje goriva iz skladišnog rezervoara radi provjere homogenosti i koncentracije markera. Uzorkovanje se vrši u skladu sa standardom BAS EN ISO 3170, a najranije tri (3) sata nakon završetka istovara.

Uzorci se uzimaju sa tri nivoa rezervoara (gornji, srednji i donji nivo), pri čemu se formira i kompozitni uzorak. Provjera koncentracije markera mobilnim uređajem radi izdavanja "Izvještaja o provjeri koncentracije markera nakon markiranja" vrši se na pojedinačnim uzorcima uzetim sa sva tri nivoa, kao i na kompozitnom uzorku.

Kod autocisterni odabranih za provjeru koncentracije markera nakon izvršenog markiranja iz člana 9. stav (9) i (10) Pravilnika, mora biti osiguran nesmetan pristup mjestima potrebnim za uzorkovanje sve do završetka kontrolnih radnji Inspeksijskog tijela u sastavu organizacije. Uzorkovanje se vrši u skladu sa standardom BAS EN ISO 3170 nakon što je postignuta homogenizacija goriva i markera, koja se ostvaruje kretanjem auto-cisterne nakon izvršenog markiranja. Uzorci se uzimaju iz svake komore auto-cisterne sa tri nivoa rezervoara (gornji, srednji i donji), nakon čega se formira kompozitni uzorak. Provjera koncentracije markera radi izdavanja "Izvještaja o provjeri koncentracije markera nakon markiranja" vrši se na kompozitnom uzorku.

Postupak u slučaju zadovoljavajućeg rezultata

U slučaju zadovoljavajućeg rezultata provjere koncentracije markera, "Izvještaj o provjeri koncentracije markera nakon markiranja" uručuje se obvezniku markiranja, odnosno vozaču za autocisterne.

Postupak u slučaju rezultata koji nije zadovoljavajući

U slučaju da rezultat provjere koncentracije markera na mobilnom uređaju nije zadovoljavajući, vrši se ponovno uzorkovanje iz istog izvora i ponovna provjera koncentracije markera na mobilnom analizatoru na terenu.

Ukoliko ponovljena provjera utvrdi da je rezultat zadovoljavajući, izdaje se "Izvještaj o provjeri koncentracije markera nakon markiranja" i uručuje obvezniku markiranja, odnosno vozaču za autocisterne.

Ukoliko ponovljena provjera potvrdi da je rezultat nezadovoljavajući, uzorak goriva dostavlja se laboratoriji u sastavu Organizacije koja vrši uslugu markiranja radi daljnje ispitivanja i utvrđivanja referentne koncentracije markera u roku ne dužem od 48 sati od trenutka uzorkovanja.

U tom slučaju uzimaju se tri (3) uzorka zapremine od po 250 ml, od kojih jedan ostaje obvezniku markiranja, drugi se dostavlja laboratoriji u sastavu Organizacije koja vrši uslugu markiranja, a treći se čuva u skladištu tečnih naftnih uzoraka Inspeksijskog tijela koje je izvršilo uzorkovanje za slučaj ponovljenog laboratorijskog testiranja.

O rezultatima laboratorijskog ispitivanja obveznik markiranja se obavještava bez odlaganja. Uzorci uzeti na ovaj način čuvaju se 60 dana od dana uzorkovanja i mogu se koristiti kao arbitražni uzorci u slučaju spora ili po zahtjevu nadležnog organa.

Rezultat laboratorijskog ispitivanja smatra se referentnim rezultatom za utvrđivanje koncentracije markera u gorivu.

Svi uzorci moraju biti označeni na način da oznaka sadrži najmanje sljedeće podatke:

- vrstu uzorkovanog goriva;
- količinu goriva;
- identifikaciju rezervoara, komore ili drugog sredstva skladištenja odnosno transporta iz kojeg je izvršeno uzorkovanje;
- mjesto uzorkovanja;
- datum i vrijeme uzorkovanja;
- broj plombe, ukoliko je primjenjivo;
- ime i potpis lica koje je izvršilo uzorkovanje.

12.2 Uzorkovanje i mjerenje koncentracije markera na terenu

Uzorkovanje tečnih naftnih goriva radi provjere koncentracije markera na terenu vrši se u skladu sa standardima BAS EN ISO 3170 i BAS EN 14275.

Provjera koncentracije markera na terenu vrši se korištenjem LSX mobilnih uređaja za testiranje na terenu, u skladu sa postupcima propisanim ovim Uputstvom i Uputstvom za korištenje, podešavanje i održavanje opreme.

Postupak u slučaju zadovoljavajućeg rezultata

U slučaju zadovoljavajućeg rezultata provjere koncentracije markera na LSX mobilnom uređaju, sačinjava se i izdaje **"Izveštaj o provjeri koncentracije markera na terenu"**. Izveštaj potpisuju predstavnik Inspekcijanskog tijela u sastavu Organizacije koji je izvršio uzorkovanje i mjerenje koncentracije markera, a verifikuje odgovorno lice objekta u kojem je izvršena kontrola ili njegov ovlašteni predstavnik.

Ukoliko odgovorno lice ili njegov ovlašteni predstavnik odbije verifikovati izveštaj, ta činjenica se evidentira u izveštaju. Odbijanje potpisa ne utiče na valjanost izvršene provjere, rezultata mjerenja niti izdatog stručnog nalaza.

Postupak u slučaju rezultata koji nije zadovoljavajući

U slučaju rezultata koji nije zadovoljavajući, vrši se ponovno uzorkovanje iz istog izvora i ponovna provjera koncentracije markera na mobilnom uređaju na terenu.

Ukoliko ponovljena provjera utvrdi zadovoljavajući rezultat, sačinjava se i izdaje **"Izveštaj o provjeri koncentracije markera na terenu"**. Izveštaj potpisuju predstavnik Inspekcijanskog tijela u sastavu Organizacije koji je izvršio uzorkovanje i mjerenje koncentracije markera, a verifikuje odgovorno lice objekta u kojem je izvršena kontrola ili njegov ovlašteni predstavnik.

Ukoliko odgovorno lice ili njegov ovlašteni predstavnik odbije verifikovati izveštaj, ta činjenica se evidentira u izveštaju. Odbijanje potpisa ne utiče na valjanost izvršene provjere, rezultata mjerenja niti izdatog stručnog nalaza.

Ukoliko ponovljena provjera potvrdi da je rezultat nezadovoljavajući, uzorak goriva dostavlja se laboratoriji u sastavu Organizacije koja vrši uslugu markiranja radi daljnjeg ispitivanja i utvrđivanja referentne koncentracije markera u roku ne dužem od 48 sati od trenutka uzorkovanja.

U tom slučaju uzimaju se tri (3) uzorka zapremine od po 250 ml, od kojih jedan ostaje obvezniku markiranja, drugi se dostavlja laboratoriji u sastavu Organizacije koja vrši uslugu markiranja a treći se čuva u skladištu tečnih naftnih uzoraka Inspekcijanskog tijela koje je izvršilo uzorkovanje za slučaj ponovljenog laboratorijskog testiranja.

O rezultatima laboratorijskog ispitivanja obveznik markiranja se obavještava bez odlaganja. Uzorci uzeti na ovaj način čuvaju se 60 dana od dana uzorkovanja i mogu se koristiti kao arbitražni uzorci u slučaju spora ili po zahtjevu nadležnog organa.

Rezultat laboratorijskog ispitivanja smatra se referentnim rezultatom za utvrđivanje koncentracije markera u gorivu.

Svi uzorci moraju biti označeni na način da oznaka sadrži najmanje sljedeće podatke:

- vrstu uzorkovanog goriva;
- količinu goriva;
- identifikaciju rezervoara, komore ili drugog sredstva skladištenja odnosno transporta iz kojeg je izvršeno uzorkovanje;
- mjesto uzorkovanja;
- datum i vrijeme uzorkovanja;
- broj plombe, ukoliko je primjenjivo;
- ime i potpis lica koje je izvršilo uzorkovanje.

12.3 Mjerenje koncentracije markera u laboratoriji

Laboratorijska provjera koncentracije markera vrši se u akreditovanim ispitnim laboratorijama Organizacije koja pruža uslugu markiranja, korištenjem MSX laboratorijskih uređaja. U okviru Programa markiranja tečnih naftnih goriva u Bosni i Hercegovini koriste se dvije akreditovane ispitne laboratorije.

Laboratorija u sastavu Organizacije dužna je da u roku od najviše 24 sata od prijema uzorka izvrši laboratorijsku provjeru koncentracije markera radi utvrđivanja prisustva markera, njegove koncentracije i usaglašenosti sa propisanom koncentracijom markera.

Rezultat laboratorijske provjere koncentracije markera smatra se referentnim rezultatom za utvrđivanje koncentracije markera u gorivu.

O izvršenoj laboratorijskoj provjeri sačinjava se dokument pod nazivom **"Izveštaj o provjeri koncentracije markera u laboratoriji"**.

"Izveštaj o provjeri koncentracije markera u laboratoriji" izdaje laboratorija u sastavu Organizacije i potpisuje ga ovlašteno lice laboratorije u sastavu organizacije.

Rezultat laboratorijske provjere koncentracije markera prijavljuje se putem Inspekcijanskog tijela u sastavu Organizacije nadležnom Inspektoratu i obvezniku markiranja.

Izveštaj se dostavlja elektronskim putem obvezniku markiranja i nadležnom Inspektoratu.

Ukoliko laboratorijska provjera potvrdi da je izmjerena koncentracija markera između 90% i 110% propisane koncentracije markera, uključujući granične vrijednosti, rezultat se smatra zadovoljavajućim. Rezultati izvan navedenog raspona smatraju se neusaglašenim (nezadovoljavajućim).

U cilju zaštite bezbjednosti programa markiranja tečnih naftnih goriva, rezultati mjerenja koncentracije markera na laboratorijskom (forenzičkom) uređaju koji su usaglašeni, odnosno zadovoljavajući, ne dostavljaju se iskazani broječanim vrednostima osim na zahtjev nadležnih državnih i sudskih organa.

Rezultat laboratorijske provjere smatra se preliminarnim sve dok se obveznik markiranja i/ili nadležni Inspektorat ne izjasne da li će zahtijevati ponovljeno laboratorijsko testiranje u skladu sa Pravilnikom i ovim Uputstvom.

Ukoliko obveznik markiranja i/ili nadležni Inspektorat ne zatraže ponovljeno laboratorijsko testiranje ili se ne izjasne u roku od 24 sata od prijema rezultata laboratorijske provjere, preliminarni rezultat postaje konačan.

13. IZVJEŠTAVANJE

Informacioni sistem mora omogućiti generisanje sedmičnih izvještaja koji sadrže najmanje podatke o ukupnoj količini utrošenog markera i ukupnoj količini markiranog goriva. Sistem mora omogućiti generisanje dodatnih izvještaja na zahtjev Ministarstva i Nadzorne komisije, kao i elektronski prenos podataka informacionim sistemima Ministarstva i Nadzorne komisije.

14. ODGOVORNOSTI I OVLAŠTENJA

Radi jasnog razgraničenja odgovornosti, funkcije operativnog markiranja, inspeksijske kontrole i laboratorijskog ispitivanja međusobno su razdvojene.

Operativno osoblje Organizacije koja vrši uslugu markiranja odgovorno je za pripremu i provođenje postupka markiranja, uključujući određivanje i mjerenje potrebne količine markera, njegovo dodavanje u gorivo, vođenje pripadajućih evidencija i izdavanje dokumentacije o izvršenom markiranju. Operativno osoblje ne obavlja poslove iz nadležnosti Inspeksijskog tijela niti laboratorijska ispitivanja uzoraka.

Inspeksijsko tijelo provodi aktivnosti u okviru utvrđenih ovlaštenja prema Pravilniku i području akreditacije. Vršiti uzorkovanje, terensku provjeru prisustva i koncentracije markera te izdaje odgovarajuće dokumente iz svoje nadležnosti. Osoblje Inspeksijskog tijela koje provodi kontrolu ne učestvuje u procesu mjerenju niti dodavanju markera u gorivo.

Ispitna laboratorija provodi laboratorijsko ispitivanje dostavljenih uzoraka primjenom utvrđenih metoda i opreme te izdaje rezultate laboratorijskog ispitivanja u okviru svog područja rada.

Organizacija osigurava jasno razgraničenje odgovornosti i ovlaštenja navedenih funkcija te njihovo provođenje u skladu sa zahtjevima primjenjivih propisa i akreditacije.

Prilog 1 uz tehnički dio - PODACI SADRŽANI U ZAHTEJU ZA MARKIRANJE TEČNIH NAFTNIH GORIVA

Zahjev za markiranje tečnih naftnih goriva najmanje mora da sadrži:

- Naziv obveznika markiranja
- Naziv prevoznika
- Ime i prezime vozača (samo za auto cisterne)
- Registarska oznaka teretnog/vučnog vozila (samo za auto cisterne)
- Registarska oznaka priključnog vozila (samo za auto cisterne)
- Registarstka oznaka vagona/plovnog vozila (samo za željeznicu i plovne objekte)
- Granični prijelaz
- Procijenjeni datum i vrijeme stizanja na granični prijelaz
- Carinski terminal za carinjenje (osim u slučaju postupka carinskog skladištenja)

Broj komore/vagona	Vrsta goriva	Količina (L)	Krajnja destinacija istovara/kupac	Broj fakture obveznika markiranja
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				

Napomene:

1. Uzorkovanje se vrši u skladu sa standardom BAS EN ISO 3170 i mora omogućiti uzimanje reprezentativnog uzorka sa tri nivoa tečnosti u rezervoaru, kako bi se osiguralo pouzdano određivanje prisustva i koncentracije markera u gorivu (vidjeti sliku u Prilogu 5). U slučaju da nije moguće uzeti reprezentativan uzorak, markiranje goriva neće biti izvršeno o čemu će se obavijestiti nadležni carinski organ.
2. U slučaju promjene krajnje destinacije istovara nakon podnošenja zahtjeva za markiranje, obveznik markiranja dužan je prije izvršenja markiranja o tome obavijestiti Organizaciju koja vrši uslugu markiranja putem elektronske pošte. Prijavljena promjena evidentira se u informacionom sistemu. Nakon izvršenog markiranja, podaci evidentirani u informacionom sistemu smatraju se konačnim i naknadne izmjene nisu dozvoljene.

Prilog 2 uz tehnički dio - PODACI SADRŽANI U POTVRDI O IZVRŠENOM MARKIRANJU GORIVA U AUTOCISTERNAMA

Potvrda o izvršenom markiranju goriva u autocisternama najmanje mora da sadrži:

- Naziv obveznika markiranja
- Vrsta goriva
- Registarska oznaka teretnog/vučnog vozila
- Registarska oznaka priključnog vozila
- Ime dodatog markera
- Krajnja destinacija istovara/kupac
- Jedinstveni identifikacioni broj kanistera sa markerom
- Broj komore
- Količina goriva po komori (l)
- Količina dodatog markera po komori (g)
- Ukupna količina goriva u cisterni (l)
- Ukupna količina markera dodata u cisternu (g)
- Datum i vrijeme početka markiranja*
- Datum i vrijeme izdavanja potvrde
- Broj dokumenta
- Potpis lica koje je izvršilo mjerenje količine markera
- Potpis lica koje je izvršilo dodavanje markera
- Potpis lica koje verifikuje dodavanje markera (vozač)

*Datum i vrijeme početka markiranja se definišu na sljedeći način:

Markiranje na graničnom prijelazu i carinskom terminalu: trenutak skidanja plombe od strane predstavnika carine zbog sipanja markera u prevozno sredstvo sa gorivom

Markiranje na mjestu utovara za Luku Ploče: trenutak dolaska cisterne na mjesto, odnosno lokaciju markiranja

Markiranje na mjestu utovara za carinska skladišta: trenutak završetka utovara u auto cisternu

Prilog 3 uz tehnički dio - PODACI SADRŽANI U POTVRDI O IZVRŠENOM MARKIRANJU GORIVA U ŽELJEZNIČKIM CISTERNAMA/PLOVNIM OBJEKTIMA

Potvrda o izvršenom markiranju goriva u željezničkim cisternama/plovnim objektima najmanje mora da sadrži:

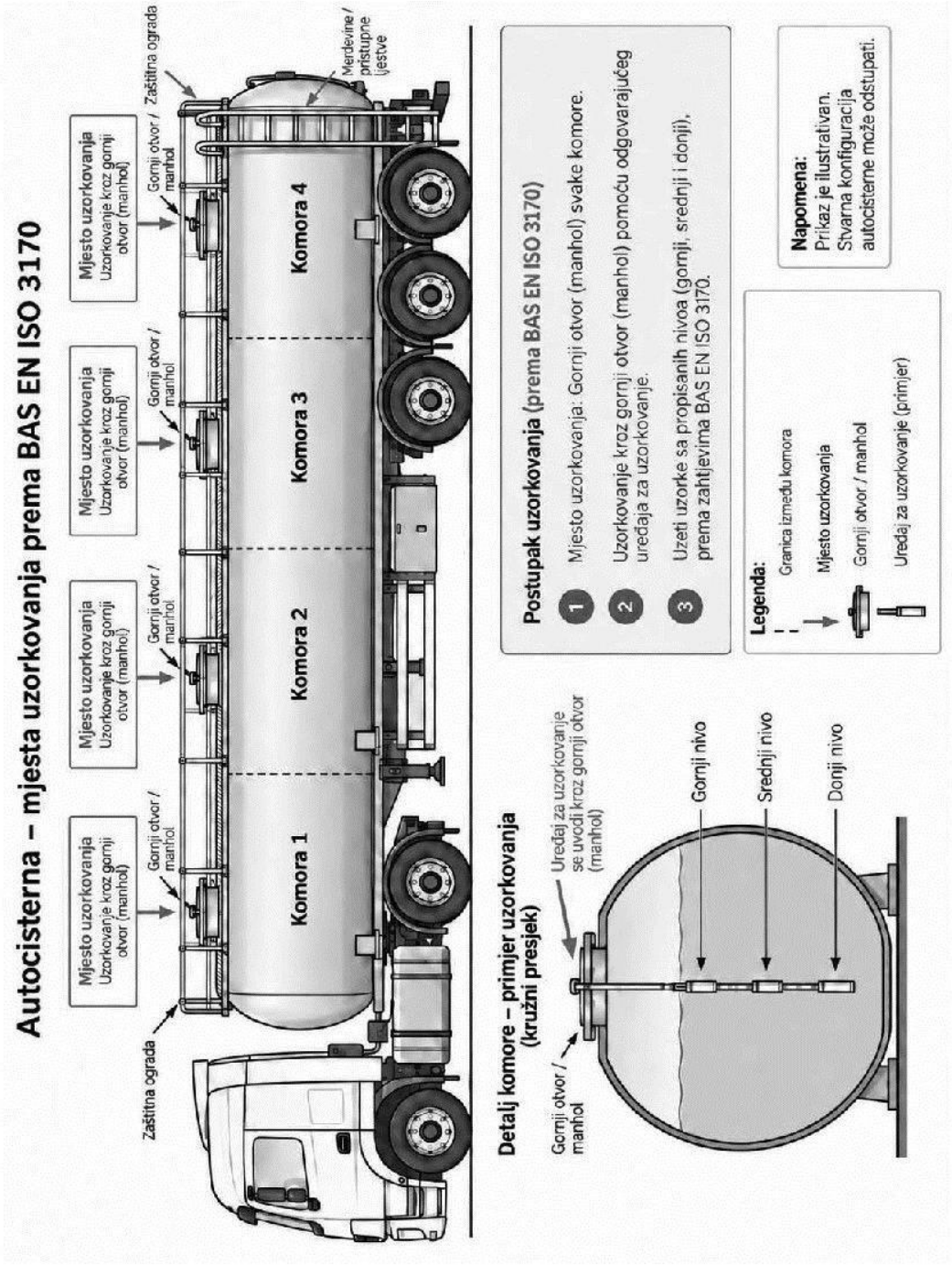
- Naziv obveznika markiranja
- Registarski broj željezničke cisterne, odnosno plovnog objekta

- Vrsta goriva	- Naziv obveznika markiranja
- Jedinstveni identifikacioni broj kanistera sa markerom	- Oznaka skladišnog rezervoara
- Količina goriva po vagonu/komori (l)	- Vrsta goriva
- Količina dodatog markera po vagonu/komori (g)	- Količina goriva koja se prima u rezervoar (l)
- Ime markera	- Količina dodatog markera (g)
- Datum i vrijeme izdavanja potvrde	- Ime markera
- Jedinstveni broj aluminijske boce za dodavanje markera	- Jedinstveni identifikacioni broj kanistera sa markerom
- Potpis lica koje je izvršilo mjerenje količine markera	- Datum i vrijeme izdavanja potvrde
- Potpis lica koje je izvršilo dodavanje markera	- Potpis lica koje je izvršilo mjerenje količine markera
- Potpis lica koje verifikuje dodavanje markera	- Potpis lica koje je izvršilo dodavanje markera
	- Potpis lica koje verifikuje dodavanje markera

**Prilog 4 uz tehnički dio - PODACI SADRŽANI U POTVRDI
O IZVRŠENOM MARKIRANJU GORIVA U
SKLADIŠNIM REZERVOARIMA**

Potvrda o izvršenom markiranju goriva u skladišnim rezervoarima najmanje mora da sadrži:

Prilog 5 uz tehnički dio – Autocisterna mjesta uzorkovanja prema BAS EN ISO 3170

1446

Na temelju članka 61. stavka (2) i članka 99. stavka (3) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/07, 102/09 i 72/17), a u vezi sa člankom 13. stavkom (2) točkom j) i člankom 16. stavkom (1) Pravilnika o sustavu obveznog označavanja (markiranja) tekućih naftnih goriva ("Službeni glasnik BiH", broj 3/26), ministar vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine donosi

UPUTU**ZA KORIŠTENJE, PODEŠAVANJE I ODRŽAVANJE
OPREME ZA ODREĐIVANJE KONCENTRACIJE
MARKERA U TEKUĆIM NAFTNIM GORIVIMA****Članak 1.****(Predmet)**

Ovom uputom uređuju se korištenje, podešavanje, kontrola ispravnosti i održavanje opreme koja se koristi za određivanje prisutnosti i koncentracije markera u tekućim naftnim gorivima u okviru sustava obveznog označavanja (markiranja) tekućih naftnih goriva u Bosni i Hercegovini.

Članak 2.**(Priprema stručnog i tehničkog sadržaja)**

Stručni i tehnički sadržaj ove upute, uključujući tehničke postupke i pravila korištenja, podešavanja, kontrole ispravnosti i održavanja opreme sadržane u Prilogu 1, pripremila je Organizacija koja obavlja uslugu markiranja, u skladu sa člankom 13. stavkom (2) točkom j) Pravilnika o sustavu obveznog označavanja (markiranja) tekućih naftnih goriva ("Službeni glasnik BiH", broj 3/26) (u daljnjem tekstu: Pravilnik).

Članak 3.**(Oprema za određivanje koncentracije markera)**

- (1) Oprema iz članka 1. ove upute obuhvaća:
 - a) mobilni uređaj za mjerenje koncentracije markera na terenu u bezolovnim motornim benzinima i dizelskom gorivu (LSX); i
 - b) laboratorijski (forenzički) uređaj za mjerenje koncentracije markera u bezolovnim motornim benzinima i dizelskom gorivu (MSX).
- (2) Oprema iz stavka (1) ovog članka koristi se u skladu sa njezinom namjenom, tehničkim karakteristikama, propisanim postupcima rada i pravilima kontrole kvaliteta utvrđenim ovom uputom i njezinim Prilogom 1.

Članak 4.**(Način korištenja i održavanja opreme)**

- (1) Osobe koja rukuju opremom iz članka 3. ove upute dužna su postupati u skladu sa tehničkim postupcima i pravilima utvrđenim u Prilogu 1 ove upute.
- (2) Postupci korištenja opreme obuhvaćaju, ovisno o vrsti uređaja, pripremu i ispitivanje uzoraka, evidentiranje podataka, provjeru ispravnosti uređaja, kontrolu kvaliteta, podešavanje, prijevoz i održavanje opreme.
- (3) Oprema se ne smije koristiti za ispitivanje uzoraka ako se prilikom provjere ili verifikacije utvrdi da ne ispunjava propisane zahtjeve za pravilan i pouzdan rad.

Članak 5.**(Tehnički postupci)**

- (1) Detaljan opis opreme, način rukovanja, postupci ispitivanja uzoraka, podešavanja, provjere ispravnosti, kontrole kvaliteta i održavanja opreme sadržani su u Prilogu 1. - Tehnička uputa za korištenje, podešavanje i održavanje opreme za određivanje koncentracije markera u tekućim naftnim gorivima.
- (2) Prilog 1 iz stavka (1) ovog članka čini sastavni dio ove upute.

Članak 6.**(Stupanje na snagu)**

Ova uputa stupa na snagu danom objave u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-28-2438-33/26

21. rujna 2026. godine

Sarajevo

Ministar

Staša Košarac, v. r.

PRILOG 1**Sadržaj**

TEHNIČKA UPUTA ZA KORIŠTENJE, PODEŠAVANJE I ODRŽAVANJE OPREME ZA ODREĐIVANJE KONCENTRACIJE MARKERA U TEKUĆIM NAFTNIM GORIVIMA

1.1 Mobilni uređaj za mjerenje koncentracije markera na terenu u bezolovnim motornim benzinima i dizelskom gorivu

1.1.1 Prikaz rezultata

1.1.2 Neophodna oprema i potrošni materijal

1.1.3 Rukovanje uređajem

1.1.4 Podešavanje i kontrola kvaliteta

1.1.5 Prijevoz

1.1.6 Održavanje

1.2 Laboratorijski (forenzički) uređaj za mjerenje koncentracije markera u bezolovnim motornim benzinima i dizelskom gorivu

1.2.1 Neophodna oprema, kemikalije i pribor

1.2.2 Priprema kalibracijske krivulje

1.2.3 Priprema uzoraka i provođenje interne kontrole kvaliteta

1.2.4 Rukovanje uređajem i ispitivanje uzoraka

1.2.5 Održavanje uređaja

**TEHNIČKA UPUTSTA ZA KORIŠTENJE,
PODEŠAVANJE I ODRŽAVANJE OPREME ZA
ODREĐIVANJE KONCENTRACIJE MARKERA U
TEKUĆIM NAFTNIM GORIVIMA
1. OPREMA ZA ODREĐIVANJE KONCENTRACIJE
MARKERA U TEKUĆIM NAFTNIM GORIVIMA**

Određivanje prisutnosti i koncentracije markera u tekućim naftnim gorivima ostvaruje se korištenjem različite opreme i uz pomoć metodologija koje programu markiranja pružaju najveću moguću sigurnost. Oprema koja se koristi u programu označavanja (markiranja) tekućih naftnih goriva u Bosni i Hercegovini obuhvaća terenski uređaj LSX i laboratorijski (forenzički) uređaj MSX.

1.1 Mobilni uređaj za mjerenje koncentracije markera na terenu u bezolovnim motornim benzinima i dizelskom gorivu

Mobilni uređaj LSX detektira jednu komponentu dvokomponentnog markera koji se koristi za markiranje tekućih naftnih goriva koja se uvoze, proizvode, odnosno stavljaju u promet u Bosni i Hercegovini. Ovaj uređaj odmah po uzorkovanju na terenu omogućava brzu identifikaciju i određivanje količine jedne (terenske) komponente markera.

Rad uređaja LSX temelji se na jedinstvenom svojstvu fluorescencije jedne komponente markera, koje se utvrđuje tehnikom fluorescentne spektroskopije. Uređaj LSX koristi specijalizirani sustav pobudnih lasera, filtriranja svjetlosti i detektiranja putem prilagođene optoelektronike. Kada uređaj registrira signal koji emitira marker, unutarnji softver koristi složene algoritme kako bi razložio signal, detektirao marker i odredio količinu markera u uzorku. Unatoč svim ovim složenim operacijama, ovaj terenski uređaj jednostavan je za uporabu.

Testiranje uzoraka jednostavan je proces koji se izvodi u nekoliko koraka i traje manje od jedne minute. Osnovna namjena ovog uređaja je indikacija prisutnosti markera na terenu.

1.1.1 Prikaz rezultata**a) Rezultat - Zadovoljava**

- a. $90\% \leq$ Koncentracija markera u tekućem naftnom gorivu $\leq 110\%$
- b. Na ekranu: zeleno tj. "Zadovoljava"

b) Rezultat - Ne zadovoljava

- a. Koncentracija markera u tekućem naftnom gorivu $< 90\%$
- b. Na ekranu: crveno tj. "Ne zadovoljava"

c) Rezultat - Potrebna MSX analiza zelenom bojom

- a. Koncentracija markera u tekućem naftnom gorivu $> 110\%$
- b. Na ekranu: "Potrebna analiza na MSX uređaju" zelenom bojom

d) Rezultat - Potrebna MSX analiza žutom bojom

- a. Koncentracija markera u tekućem naftnom gorivu nije određena jer je uzorak izvan softverskog modela uređaja
- b. Na ekranu: "Potrebna analiza na MSX uređaju" žutom bojom

Postupak kontrole prisutnosti i koncentracije markera u tekućim naftnim gorivima je opisan u Uputama za markiranje tekućih naftnih goriva.

1.1.2 Neophodna oprema i potrošni materijal

Za testiranje uzoraka tekućih naftnih goriva uz pomoć uređaja LSX, neophodno je sljedeće:

1. Uređaj LSX
2. Viala od 5ml za uzorke
3. Plastične pipete od 3ml ili 5ml za jednokratnu uporabu za prijenos uzoraka

1.1.3 Rukovanje uređajem

Pridrжавati se sljedeće procedure za rukovanje uređajem:

1. Uzeti praznu vialu za uzorak
2. Napuniti vialu tekućim naftnim gorivom do grlića i čvrsto zavrtnuti poklopac
3. Temeljito obrisati vialu čistom tkaninom kako bi se uklonili svi otisci prstiju i ostaci tekućih naftnih goriva
4. Ubaciti vialu u komoru za uzorke i zatvoriti poklopac uređaja
5. Na tabletu (laptopu), pokrenuti aplikaciju za kontrolu uređaja i testiranje uzoraka. Unijeti korisničko ime i lozinku
6. U aplikaciji odabrati opciju "Novi uzorak", a potom izabrati i vrstu tekućih naftnih goriva
7. Unijeti sve podatke koje softver zahtijeva o evidentiranju uzorka
8. Popuniti sva obvezna, i po potrebi, dodatna polja prikazana u softveru pre pokretanja analize
9. Kada je analiza gotova (približno za 30 sekundi), rezultat će se pojaviti na tabletu
10. Rezultat se prikazuje na sljedeći način:
 - a) "Zadovoljava" (ispisano zelenom bojom)
 - b) "Ne zadovoljava" (ispisano crvenom bojom)
 - c) "Potrebna MSX analiza" (ispisano zelenom bojom)
 - d) "Potrebna MSX analiza" (ispisano žutom bojom)

1.1.4 Podešavanje i kontrola kvaliteta

Uređaj LSX podešen je od strane proizvođača. Podešavanje se vrši na osnovi spektralnih karakteristika tekućih naftnih goriva u Bosni i Hercegovini. Uređaj se podešava putem algoritamskih modela softvera tako da prepoznaje spektralni otisak tekućih naftnih goriva. Ovaj otisak prepoznaje se kao pozadinski signal i filtrira se kroz softver uređaja LSX kako bi se signal markera lakše prepoznao i preciznije izmjerio. Kako bi se osiguralo da svi

uređaji budu adekvatno podešeni vrše se stalne revizije rezultata testiranja dobivenih uporabom ovog uređaja.

Provjera pravilnog rada analizatora vrši se pomoću verifikacijskih standarda kako bi se potvrdilo da uređaj pravilno funkcionira i daje pouzdane rezultate. Verifikacija se obavezno provodi prije početka ispitivanja i nakon završetka ispitivanja, čime se potvrđuje ispravnost rada analizatora tijekom cijelog procesa analize. U skladu s pravilima ugrađenim u softver, verifikacija se može zahtijevati i u drugim slučajevima, uključujući periodične provjere tokom rada uređaja. Ukoliko verifikacija pokaže odstupanja od propisanih vrijednosti, uređaj se ne smije koristiti za analizu uzoraka dok se ne izvrši servisiranje, ponovno podešavanje ili zamjena uređaja.

1.1.5 Transport

Uređaj LSX transportira se u prijenosnom koferu. Da bi se uređaj koristio, treba ga jednostavno izvaditi iz kofera i dozvoliti mu da se stabilizira. Uređaj radi na baterije.

1.1.6 Održavanje

Održavanje uređaja ograničeno je na svakodnevno čišćenje vanjštine uređaja mekom tkaninom (ne treba koristiti nikakva sredstva za čišćenje niti kemikalije) kako bi se uklonila zemlja, prašina ili bilo kakve nečistoće. Prije uporabe, korisnici trebaju izvršiti vizualnu kontrolu uređaja kako bi se ustanovilo postojanje vidljivih oštećenja, poput pukotina, tipki koje nedostaju ili udubljenja. One uređaje na kojima se utvrde vidljiva oštećenja treba vratiti Organizaciji koja vrši uslugu markiranja u Bosni i Hercegovini radi daljnjeg pregleda i utvrđivanja prikladnosti za korištenje.

Nikakav prenos tekućih naftnih goriva (npr. ulijevanje u vialu za uzorke) ne treba vršiti iznad uređaja kako bi se osiguralo da, u slučaju prolijevanja, tekuće naftno gorivo ne dođe u dodir sa uređajem.

Izuzet u slučajevima postavljanja i uklanjanja viala sa uzorkom, poklopac komore za uzorke uvijek treba biti zatvoren.

Nakon uporabe na terenu, uređaj LSX treba priključiti na dostupan izvor izmjenične struje kako bi se baterija napunila. Kako bi se istrošena baterija u potpunosti napunila, potrebno je najmanje šest sati.

1.2 Laboratorijski (forenzički) uređaj za mjerenje koncentracije markera u bezolovnim motornim benzinima i dizelskom gorivu

Laboratorijski (forenzički) uređaj MSX identificira i mjeri koncentraciju druge (forenzičke) komponente dvokomponentnog markera koji se koristi za markiranje tekućih naftnih goriva koja se uvoze, proizvode, odnosno stavljaju u promet u Bosni i Hercegovini.

Metoda se zasniva na simultanoj indentifikaciji i kvantifikaciji markera masenim spektrometrom nakon razdvajanja na kapilarnoj koloni. Akvizicija podataka vrši se u SIM modu.

1.2.1 Neophodna oprema, kemikalije i pribor

Za rad uređaja koriste se:

1. Kerozin (koji isporučuje Authentix)
2. Kalibracijski standard CAL1
3. Kalibracijski standard CAL2
4. Kalibracijski standard CAL3
5. Kalibracijski standard CAL4
6. Kalibracijski standard CC
7. Kontrolni standard QC
8. Interni standard ISTD
9. Instrument Blank IB
10. MSX 2000 (GC-MS)
11. Boca s helijem sa odgovarajućim regulatorom tlaka
12. GC autosampler
13. Softver za akviziciju i obradu podataka

14. GC kapilarna kolona
15. Dispenser za interni standard
16. Dispenser za kerozin
17. Automatske pipete
18. Viale 2 cm³ sa pratećim čepovima
19. Viale 5 cm³ sa pratećim čepovima
20. Pipeta sa pozitivnim potiskom
21. Laboratorijski Informacijski Sistem Za Upravljanje Podacima (LIMS)
22. Umetak za vialu od 5 cm³
23. Transfer pipete
24. Osnovna oprema za sigurnost u laboratoriji

Napomena: Kalibracijski standardi CC, QC, IB i interni standard pripremljeni su u laboratoriju Authentix-a, akreditiranom prema standardima ISO/IEC 17025 i ISO/IEC 17034. Navedeni standardi - certificirani referentni materijali dostavljaju se uz certifikate o analizi izdane u skladu sa zahtjevima standarda ISO/IEC 17025 i 17034.

1.2.2 Priprema kalibracijske krivulje

Za kalibracijsku krivulju koristi se pet kalibracijskih razina - certificiranih referentnih materijala. Otopine za kalibraciju pripremaju se od kalibracijskih standarda u laboratoriju u Bosni i Hercegovini, međutim, QC standard priprema i šalje proizvođač spremnog za uporabu i pomoću njega se potvrđuje ispravna kalibracija.

1.2.3 Priprema uzoraka i provođenje interne kontrole kvaliteta

Za potrebe provođenja interne kontrole pripremaju se sljedeći reagensi:

1. DB (Double Blank),
2. IB (Instrument Blank)
3. CC (Calibration Control)
4. QC (Quality Control)

DB (Double Blank) priprema se doziranjem kerozina u vialu od 2 cm³.

IB (Instrument Blank) se priprema doziranjem kerozina u internog standarda ISTD u vialu od 5 cm³, iz kojih se nakon homogenizacije transferira u vialu od 2 cm³.

QC (Quality Control) je certificirani referentni materijal koji se isporučuje spreman za uporabu i kao takav se ulijeva u vialu od 2 cm³.

CC (Calibration Control) i radni uzorci pripremaju se doziranjem istih u vialu od 5 cm³. Nakon toga se u iste vialu doziraju kerozin i interni standard. Nakon homogenizacije CC i radni uzorci također se transferiraju u vialu od 2 cm³. U cilju ocjene ispunjenja zahtjeva za ponovljivost metode, radni uzorci pripremaju se u dvije probe.

1.2.4 Rukovanje uređajem i ispitivanje uzoraka

1. U cilju verifikacije ispravnosti uređaja izvršiti Tune evaluation provjeru putem softvera uređaja.
2. Nakon pozitivnih rezultata verifikacije postaviti vialu sa uzorcima i reagensima za provođenje interne kontrole kvaliteta na numerirane pozicije GC autosemplera.
3. Koristeći softver ispisati sekvencu za rad uređaja.
4. Započeti analizu.

Po završetku analize i prikupljanja podataka, softver uređaja izvršiće obradu rezultata. Nakon ispitivanja radnih uzoraka, rezultati se prenose u izvještaje i vrši se kontrola ispunjenosti zahtjeva interne kontrole.

1.2.5 Održavanje uređaja

1.2.5.1 Održavanje koje provodi osoblje laboratorije u Bosni i Hercegovini

2. Pražnjenje Waste viala, pranje i punjenje Wash viala autosemplera provodi se najčešće jednom tjedno,

preporučeno ponedjeljkom u skladu s originalnim uputama proizvođača opreme (How to Rinse and Replenish Rinse and Wash Vials - Authentix Guide).

3. Zamjena septe vrši se dnevno ili po potrebi ukoliko na to ukažu Tune, rezultati interne kontrole i/ili druge kromatografske anomalije. Zamjena se vrši u skladu s originalnim uputama proizvođača opreme (How to change a septa - Authentix Guide).
4. Zamjena liner-a vrši se tjedno ili po potrebi ukoliko na to ukažu rezultati interne kontrole i/ili druge kromatografske anomalije. Zamjena se vrši u skladu s originalnim uputama proizvođača opreme (Changing the Inlet Liner - Authentix Guide).

1.2.5.2 Održavanje koje provodi isporučitelj opreme

1. Preventivno održavanje i funkcionalnu provjeru opreme, svaka četiri mjeseca, provodi servisno osoblje proizvođača markera - Authentix Inc USA. Rezultati provjere sa ocjenom usaglašenosti dostavljaju se rukovoditelju laboratorije i čuvaju se uz kartone predmetne opreme.
2. Interventno održavanje, također provodi servisno osoblje proizvođača markera - Authentix Inc USA.

На основу члана 61. став (2) и члана 99. став (3) Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/07, 102/09 и 72/17), а у вези са чланом 13. став (2) тачка ј) и чланом 16. став (1) Правилника о систему обавезног означавања (маркирања) течних нафтних горива ("Службени гласник БиХ", број 3/26), министар спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине доноси

УПУТСТВО

ЗА КОРИШЋЕЊЕ, ПОДЕШАВАЊЕ И ОДРЖАВАЊЕ ОПРЕМЕ ЗА ОДРЕЂИВАЊЕ КОНЦЕНТРАЦИЈЕ МАРКЕРА У ТЕЧНИМ НАФТНИМ ГОРИВИМА

Члан 1.

(Предмет)

Овим упутством уређују се коришћење, подешавање, контрола исправности и одржавање опреме која се користи за одређивање присуства и концентрације маркера у течним нафтним горивима у оквиру система обавезног означавања (маркирања) течних нафтних горива у Босни и Херцеговини.

Члан 2.

(Припрема стручног и техничког садржаја)

Стручни и технички садржај овог упутства, укључујући техничке поступке и правила коришћења, подешавања, контроле исправности и одржавања опреме садржане у Прилогу 1, припремила је организација која врши услугу маркирања, у складу са чланом 13. став (2) тачка ј) Правилника о систему обавезног означавања (маркирања) течних нафтних горива ("Службени гласник БиХ", број 3/26)(у даљњем тексту: Правилник).

Члан 3.

(Опрема за одређивање концентрације маркера)

- (1) Опрема из члана 1. овог упутства обухвата:
 - а) мобилни уређај за мјерење концентрације маркера на терену у безоловним моторним бензинима и дизел гориву (LSH); и
 - б) лабораторијски (форензички) уређај за мјерење концентрације маркера у безоловним моторним бензинима и дизел гориву (MSH).
- (2) Опрема из става (1) овог члана користи се у складу са њеном наменом, техничким карактеристикама, прописаним поступцима рада и правилима контроле

квалитета утврђеним овим упутством и његовим Прилогом 1.

Члан 4.

(Начин коришћења и одржавања опреме)

- (1) Лица која рукују опремом из члана 3. овог упутства дужна су поступати у складу са техничким поступцима и правилима утврђеним у Прилогу 1 овог упутства.
- (2) Поступци коришћења опреме обухватају, у зависности од врсте уређаја, припрему и испитивање узорака, евидентирање података, проверу исправности уређаја, контролу квалитета, подешавање, транспорт и одржавање опреме.
- (3) Опрема се не смије користити за испитивање узорака ако се приликом провере или верификације утврди да не испуњава прописане захтјеве за правилан и поуздан рад.

Члан 5.

(Технички поступци)

- (1) Детаљан опис опреме, начин руковања, поступци испитивања узорака, подешавања, провере исправности, контроле квалитета и одржавања опреме садржани су у Прилогу 1 - Техничко упутство за коришћење, подешавање и одржавање опреме за одређивање концентрације маркера у течним нафтним горивима.
- (2) Прилог 1 из става (1) овог члана чини саставни дио овог упутства.

Члан 6.

(Ступање на снагу)

Ово упутство ступа на снагу даном објаве у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-28-2438-33/26

21. септембра 2026. године

Сарајево

Министар

Сташа Кошарац, с. р.

ПРИЛОГ 1

Садржај

ТЕХНИЧКО УПУТСТВО ЗА КОРИШЋЕЊЕ, ПОДЕШАВАЊЕ И ОДРЖАВАЊЕ ОПРЕМЕ ЗА ОДРЕЂИВАЊЕ КОНЦЕНТРАЦИЈЕ МАРКЕРА У ТЕЧНИМ НАФТНИМ ГОРИВИМА

1.1 Мобилни уређај за мјерење концентрације маркера на терену у безоловним моторним бензинима и дизел гориву

1.1.1 Приказ резултата

1.1.2 Неопходна опрема и потрошни материјал

1.1.3 Руковање уређајем

1.1.4 Подешавање и контрола квалитета

1.1.5 Транспорт

1.1.6 Одржавање

1.2 Лабораторијски (форензички) уређај за мјерење концентрације маркера у безоловним моторним бензинима и дизел гориву

1.2.1 Неопходна опрема, хемикалије и прибор

1.2.2 Припрема калибрационе криве

1.2.3 Припрема узорака и спровођење интерне контроле квалитета

1.2.4 Руковање уређајем и испитивање узорака

1.2.5 Одржавање уређаја

ТЕХНИЧКО УПУТСТВО ЗА КОРИШЋЕЊЕ, ПОДЕШАВАЊЕ И ОДРЖАВАЊЕ ОПРЕМЕ ЗА ОДРЕЂИВАЊЕ КОНЦЕНТРАЦИЈЕ МАРКЕРА У ТЕЧНИМ НАФТНИМ ГОРИВИМА

1. ОПРЕМА ЗА ОДРЕЂИВАЊЕ КОНЦЕНТРАЦИЈЕ МАРКЕРА У ТЕЧНИМ НАФТНИМ ГОРИВИМА

Одређивање присуства и концентрације маркера у течним нафтним горивима остварује се коришћењем различите опреме и уз помоћ методологија које програму маркирања пружају највећу могућу сигурност. Опрема која се користи у програму обиљежавања (маркирања) течних нафтних горива у Босни и Херцеговини обухвата теренски уређај LSH и лабораторијски (форензички) уређај MSH.

1.1 Мобилни уређај за мјерење концентрације маркера на терену у безоловним моторним бензинима и дизел гориву

Мобилни уређај LSH детектује једну компоненту двокомпонентног маркера који се користи за маркирање течних нафтних горива која се увозе, производе, односно стављају у промет у Босни и Херцеговини. Овај уређај одмах по узорковању на терену омогућава брзу идентификацију и одређивање количине једне (теренске) компоненте маркера.

Рад уређаја LSH заснива се на јединственом својству флуоресценције једне компоненте маркера, које се утврђује техником флуоресцентне спектроскопије. Уређај LSH користи специјализован систем побудних ласера, филтрирања свјетлости и детектовања путем прилагођене оптоелектронике. Када уређај региструје сигнал који емитује маркер, унутрашњи софтвер користи сложене алгоритме како би разложио сигнал, детектовао маркер и одредио количину маркера у узорку. Упркос свим овим сложеним операцијама, овај теренски уређај једноставан је за употребу.

Тестирање узорака једноставан је процес који се изводи у неколико корака и траје мање од једног минута. Основна намјена овог уређаја је индикација присуства маркера на терену.

1.1.1 Приказ резултата

a) Резултат - Задовољава

- a. $90\% \leq$ Концентрација маркера у течном нафтном гориву $\leq 110\%$
- b. На екрану: зелено тј. "Задовољава"

b) Резултат - Не Задовољава

- a. Концентрација маркера у течном нафтном гориву $< 90\%$
- b. На екрану: црвено тј. "Не задовољава"

c) Резултат - Потребна MSH анализа зеленом бојом

- a. Концентрација маркера у течном нафтном гориву $> 110\%$
- b. На екрану: "Потребна анализа на MSH уређају" зеленом бојом

d) Резултат - Потребна MSH анализа жутом бојом

- a. Концентрација маркера у течном нафтном гориву није одређена јер је узорак изван софтверског модела уређаја
- b. На екрану: "Потребна анализа на MSH уређају" жутом бојом

Поступак контроле присуства и концентрације маркера у течним нафтним горивима је описан у Упутству за маркирање течних нафтних горива.

1.1.2 Неопходна опрема и потрошни материјал

За тестирање узорака течних нафтних горива уз помоћ уређаја LSH, неопходно је слjedeће:

1. Уређај LSH
2. Вијале од 5мл за узорке

3. Пластичне пипете од 3мл или 5мл за једнократну употребу за пренос узорка

1.1.3 Руковање уређајем

Придржавати се следеће процедуре за руковање уређајем:

1. Узети празну виалу за узорак
2. Напунити виалу течним нафтним горивом до грлића и чврсто заврнути поклопац
3. Темељно обрисати виалу чистом тканином како би се уклонили сви отисци прстију и остаци течних нафтних горива
4. Убацити виалу у комору за узорке и затворити поклопац уређаја
5. На таблету (лаптопу), покренути апликацију за контролу уређаја и тестирање узорка. Унијети корисничко име и лозинку
6. У апликацији одабрати опцију "Нови узорак", а потом изабрати и врсту течних нафтних горива
7. Унијети све податке које софтвер захтијева о евидентирању узорка
8. Попунити сва обавезна, и по потреби, додатна поља приказана у софтверу прије покретања анализе
9. Када је анализа готова (приближно за 30 секунди), резултат ће се појавити на таблету
10. Резултат се приказује на следећи начин:
 - a) "Задовољава" (исписано зеленом бојом)
 - b) "Не задовољава" (исписано црвеном бојом)
 - c) "Потребна MSH анализа" (исписано зеленом бојом)
 - d) "Потребна MSH анализа" (исписано жутом бојом)

1.1.4 Подешавање и контрола квалитета

Уређај LSH подешен је од стране произвођача. Подешавање се врши на основу спектралних карактеристика течних нафтних горива у Босни и Херцеговини. Уређај се подешава путем алгоритамских модела софтвера тако да препознаје спектрални отисак течних нафтних горива. Овај отисак препознаје се као позадински сигнал и филтрира се кроз софтвер уређаја LSH како би се сигнал маркера лакше препознао и прецизније измјерио. Како би се осигурало да сви уређаји буду адекватно подешени врше се сталне ревизије резултата тестирања добијених употребом овог уређаја.

Провјера правилног рада анализатора врши се помоћу верификационих стандарда како би се потврдило да уређај правилно функционише и даје поуздане резултате. Верификација се обавезно спроводи прије почетка испитивања и након завршетка испитивања, чиме се потврђује исправност рада анализатора током цијелог процеса анализе. У складу са правилима уграђеним у софтвер, верификација се може захтијевати и у другим случајевима, укључујући периодичне провјере током рада уређаја. Уколико верификација покаже одступања од прописаних вриједности, уређај се не смије користити за анализу узорка док се не изврши сервисирање, поновно подешавање или замјена уређаја.

1.1.5 Транспорт

Уређај LSH транспортује се у преносивом коферу. Да би се уређај користио, треба га једноставно извадити из кофера и дозволити му да се стабилизује. Уређај ради на батерије.

1.1.6 Одржавање

Одржавање уређаја ограничено је на свакодневно чишћење спољашњости уређаја меком тканином (не треба

користити никаква средства за чишћење нити хемикалије) како би се уклонила земља, прашина или било какве нечистоће. Прије употребе, корисници треба да изврше визуелну контролу уређаја како би се установило постојање видљивих оштећења, попут пукотина, тастера који недостају или удубљења. Оне уређаје на којима се утврде видљива оштећења треба вратити Организацији која врши услугу маркирања у Босни и Херцеговини ради даљег прегледа и утврђивања погодности за коришћење.

Никакав пренос течних нафтних горива (нпр. сипање у вијалу за узорке) не треба вршити изнад уређаја како би се осигурало да, у случају просипања, течно нафтно гориво не дође у додир са уређајем.

Изузев у случајевима постављања и уклањања виале са узорком, поклопац коморе за узорке увијек треба да буде затворен.

Након употребе на терену, уређај LSH треба прикључити на доступан извор наизмјеничне струје како би се батерија напунила. Како би се истрошена батерија у потпуности напунила, потребно је најмање шест часова.

1.2 Лабораторијски (форензички) уређај за мјерење концентрације маркера у безоловним моторним бензинима и дизел гориву

Лабораторијски (форензички) уређај MSH идентификује и мјери концентрацију друге (форензичке) компоненте двокомпонентног маркера који се користи за маркирање течних нафтних горива која се увозе, производе, односно стављају у промет у Босни и Херцеговини.

Метода се заснива на симултаној идентификацији и квантификацији маркера масеним спектрометром након раздвајања на капиларној колони. Аквизиција података врши се у SIM моду.

1.2.1 Неопходна опрема, хемикалије и прибор

За рад уређаја користе се:

1. Керозин (који испоручује Authentix)
2. Калибрациони стандард CAL1
3. Калибрациони стандард CAL2
4. Калибрациони стандард CAL3
5. Калибрациони стандард CAL4
6. Калибрациони стандард CC
7. Контролни стандард QC
8. Интерни стандард ISTD
9. Instrument Blank IB
10. MSH 2000 (GC-MS)
11. Боца са хелијумом са одговарајућим регулатором притиска
12. GC аутосамплер
13. Софтвер за аквизију и обраду података
14. GC капиларна колона
15. Диспензер за интерни стандард
16. Диспензер за керозин
17. Аутоматске пипете
18. Виале 2 cm^3 са пратећим чеповима
19. Виале 5 cm^3 са пратећим чеповима
20. Пипета са позитивним потиском
21. Лабораторијски Информациони Систем За Управљање Подацима (LIMS)
22. Уметак за виалу од 5 cm^3
23. Трансфер пипете
24. Основна опрема за сигурност у лабораторији

Напомена: Калибрациони стандарди CC, QC, IB и интерни стандард припремљени су у лабораторији Authentix-а, акредитованој према стандардима ISO/IEC 17025 и ISO/IEC 17034. Наведени стандарди - сертификовани референтни

материјали достављају се уз сертификате о анализи издате у складу са захтјевима стандарда ISO/IEC 17025 и 17034.

1.2.2 Припрема калибрационе криве

За калибрациону криву користи се пет калибрационих нивоа - сертификованих референтних материјала. Раствори за калибрацију се припремају од калибрационих стандарда у лабораторији у Босни и Херцеговини, међутим, QC стандард припрема и шаље произвођач спремног за употребу и помоћу њега се потврђује исправна калибрација.

1.2.3 Припрема узорак и спровођење интерне контроле квалитета

За потребе спровођења интерне контроле припремају се следећи реагенси:

1. DB (Double Blank),
2. IB (Instrument Blank)
3. CC (Calibration Control)
4. QC (Quality Control)

DB (Double Blank) се припрема дозирањем керозина у виале од 2 cm³.

IB (Instrument Blank) се припрема дозирањем керозина и интерног стандарда ISTD у виале од 5 cm³, из којих се након хомогенизације трансферује у виале од 2 cm³.

QC (Quality Control) је сертификовани референтни материјал који се испоручује спреман за употребу и као такав се сипа у виале од 2 cm³.

CC (Calibration Control) и радни узорци припремају се дозирањем истих у виале од 5 cm³. Након тога се у исте виале дозирају керозин и интерни стандард. Након хомогенизације CC и радни узорци се такође трансферују у виале од 2 cm³. У циљу оцјене испуњења захтјева за поновљивост методе, радни узорци се припремају у двије пробе.

1.2.4 Руковање уређајем и испитивање узорак

1. У циљу верификације исправности уређаја урадити Туне евалуацион провјеру преко софтвера уређаја.
2. Након позитивних резултата верификације поставити виале са узорцима и реагенсима за спровођење интерне контроле квалитета на нумерисане позиције GC аутосамплера.
3. Користећи софтвер исписати секвенцу за рад уређаја.
4. Започети анализу.

По завршетку анализе и прикупљања података, софтвер уређаја извршиће обраду резултата. Након испитивања радних узорак, резултати се преносе у извјештаје и врши се контрола испуњења захтјева интерне контроле.

1.2.5 Одржавање уређаја

1.2.5.1. Одржавање које спроводи особље лабораторије у Босни и Херцеговини

2. Пражњење Waste виала, прање и пуњење Wash виала аутосамплера спроводи се најчешће једном седмично, препоручено понедељком у складу са оригиналним упутством произвођача опреме (How to Rinse and Replenish Rinse and Wash Vials - Authentic Guide).
3. Замјена септе врши се дневно или по потреби уколико на то укажу Туне, резултати интерне контроле и/или друге хроматографске аномалије. Замјена се врши у складу са оригиналним упутством произвођача опреме (How to change a septa - Authentic Guide).
4. Замјена линера врши се седмично или по потреби уколико на то укажу резултати интерне контроле и/или друге хроматографске аномалије. Замјена се врши у складу са оригиналним упутством произвођача опреме (Changing the Inlet Liner - Authentic Guide).

1.2.5.2. Одржавање које спроводи испоручилац опреме

1. Превентивно одржавање и функционалну провјеру опреме, свака четири мјесеца, спроводи сервисно особље произвођача маркера - Authentix Inc USA. Резултати провјере са оцјеном усаглашености достављају се руководиоцу лабораторије и чувају се уз картоне предметне опреме.
2. Интервентно одржавање, такође спроводи сервисно особље произвођача маркера - Authentix Inc USA.

Na osnovu člana 61. stav (2) i člana 99. stav (3) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/07, 102/09 i 72/17), a u vezi sa članom 13. stav (2) tačka j) i članom 16. stav (1) Pravilnika o sistemu obaveznog označavanja (markiranja) tečnih naftnih goriva ("Službeni glasnik BiH", broj 3/26), ministar vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine donosi

UPUTSTVO ZA KORIŠTENJE, PODEŠAVANJE I ODRŽAVANJE OPREME ZA ODREĐIVANJE KONCENTRACIJE MARKERA U TEČNIM NAFTNIM GORIVIMA

Član 1. (Predmet)

Ovim uputstvom uređuju se korištenje, podešavanje, kontrola ispravnosti i održavanje opreme koja se koristi za određivanje prisustva i koncentracije markera u tečnim naftnim gorivima u okviru sistema obaveznog označavanja (markiranja) tečnih naftnih goriva u Bosni i Hercegovini.

Član 2.

(Priprema stručnog i tehničkog sadržaja)

Stručni i tehnički sadržaj ovog uputstva, uključujući tehničke postupke i pravila korištenja, podešavanja kontrole ispravnosti i održavanja opreme sadržane u Prilogu 1, pripremila je organizacija koja vrši uslugu markiranja, u skladu sa članom 13. stav (2) tačka j) Pravilnika.

Član 3.

(Oprema za određivanje koncentracije markera)

- (1) Oprema iz člana 1. ovog uputstva obuhvata:
 - a) mobilni uređaj za mjerenje koncentracije markera na terenu u bezolovnim motornim benzinima i dizel gorivu (LSX); i
 - b) laboratorijski (forenzički) uređaj za mjerenje koncentracije markera u bezolovnim motornim benzinima i dizel gorivu (MSX).
- (2) Oprema iz stava (1) ovog člana koristi se u skladu sa njenom namjenom, tehničkim karakteristikama, propisanim postupcima rada i pravilima kontrole kvaliteta utvrđenim ovim uputstvom i njegovim Prilogom 1.

Član 4.

(Način korištenja i održavanja opreme)

- (1) Lica koja rukuju opremom iz člana 3. ovog uputstva dužna su postupati u skladu sa tehničkim postupcima i pravilima utvrđenim u Prilogu 1 ovog uputstva.
- (2) Postupci korištenja opreme obuhvataju, u zavisnosti od vrste uređaja, pripremu i ispitivanje uzoraka, evidentiranje podataka, provjeru ispravnosti uređaja, kontrolu kvaliteta, podešavanje, transport i održavanje opreme.
- (3) Oprema se ne smije koristiti za ispitivanje uzoraka ako se prilikom provjere ili verifikacije utvrdi da ne ispunjava propisane zahtjeve za pravilan i pouzdan rad.

Član 5.
(Tehnički postupci)

- (1) Detaljan opis opreme, način rukovanja, postupci ispitivanja uzoraka, podešavanja, provjere ispravnosti, kontrole kvaliteta i održavanja opreme sadržani su u Prilogu 1 - Tehničko uputstvo za korištenje, podešavanje i održavanje opreme za određivanje koncentracije markera u tečnim naftnim gorivima.
- (2) Prilog 1 iz stava (1) ovog člana čini sastavni dio ovog uputstva.

Član 6.
(Stupanje na snagu)

Ovo uputstvo stupa na snagu danom objave u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-28-2438-33/26
21. septembra 2026. godine
Sarajevo

Ministar
Staša Košarac, s. r.

PRILOG 1

Sadržaj

TEHNIČKO UPUTSTVO ZA KORIŠTENJE, PODEŠAVANJE I ODRŽAVANJE OPREME ZA ODREĐIVANJE KONCENTRACIJE MARKERA U TEČNIM NAFTNIM GORIVIMA

- 1.1 Mobilni uređaj za mjerenje koncentracije markera na terenu u bezolovnim motornim benzinima i dizel gorivu
 - 1.1.1 Prikaz rezultata
 - 1.1.2 Neophodna oprema i potrošni materijal
 - 1.1.3 Rukovanje uređajem
 - 1.1.4 Podešavanje i kontrola kvaliteta
 - 1.1.5 Transport
 - 1.1.6 Održavanje
- 1.2 Laboratorijski (forenzički) uređaj za mjerenje koncentracije markera u bezolovnim motornim benzinima i dizel gorivu
 - 1.2.1 Neophodna oprema, hemikalije i pribor
 - 1.2.2 Priprema kalibracione krive
 - 1.2.3 Priprema uzoraka i provođenje interne kontrole kvaliteta
 - 1.2.4 Rukovanje uređajem i ispitivanje uzoraka
 - 1.2.5 Održavanje uređaja

TEHNIČKO UPUTSTVO ZA KORIŠTENJE, PODEŠAVANJE I ODRŽAVANJE OPREME ZA ODREĐIVANJE KONCENTRACIJE MARKERA U TEČNIM NAFTNIM GORIVIMA
1. OPREMA ZA ODREĐIVANJE KONCENTRACIJE MARKERA U TEČNIM NAFTNIM GORIVIMA

Određivanje prisustva i koncentracije markera u tečnim naftnim gorivima ostvaruje se korištenjem različite opreme i uz pomoć metodologija koje programu markiranja pružaju najveću moguću sigurnost. Oprema koja se koristi u programu obilježavanja (markiranja) tečnih naftnih goriva u Bosni i Hercegovini obuhvata terenski uređaj LSX i laboratorijski (forenzički) uređaj MSX.

1.1 Mobilni uređaj za mjerenje koncentracije markera na terenu u bezolovnim motornim benzinima i dizel gorivu

Mobilni uređaj LSX detektuje jednu komponentu dvokomponentnog markera koji se koristi za markiranje tečnih naftnih goriva koja se uvoze, proizvode, odnosno stavljaju u promet u Bosni i Hercegovini. Ovaj uređaj odmah po uzorkovanju na terenu omogućava brzu identifikaciju i određivanje količine jedne (terenske) komponente markera.

Rad uređaja LSX zasniva se na jedinstvenom svojstvu fluorescencije jedne komponente markera, koje se utvrđuje tehnikom fluorescentne spektroskopije. Uređaj LSX koristi

specijalizovan sistem pobudnih lasera, filtriranja svjetlosti i detektovanja putem prilagođene optoelektronike. Kada uređaj registruje signal koji emituje marker, unutrašnji softver koristi složene algoritme kako bi razložio signal, detektovao marker i odredio količinu markera u uzorku. Uprkos svim ovim složenim operacijama, ovaj terenski uređaj jednostavan je za upotrebu.

Testiranje uzoraka jednostavan je proces koji se izvodi u nekoliko koraka i traje manje od jednog minuta. Osnovna namjena ovog uređaja je indikacija prisustva markera na terenu.

1.1.1 Prikaz rezultata

a) Rezultat - Zadovoljava

- a. $90\% \leq$ Koncentracija markera u tečnom naftnom gorivu $\leq 110\%$
- b. Na ekranu: zeleno tj. "Zadovoljava"

b) Rezultat - Ne Zadovoljava

- a. Koncentracija markera u tečnom naftnom gorivu $< 90\%$
- b. Na ekranu: crveno tj. "Ne zadovoljava"

c) Rezultat - Potrebna MSX analiza zelenom bojom

- a. Koncentracija markera u tečnom naftnom gorivu $> 110\%$
- b. Na ekranu: "Potrebna analiza na MSX uređaju" zelenom bojom

d) Rezultat - Potrebna MSX analiza žutom bojom

- a. Koncentracija markera u tečnom naftnom gorivu nije određena jer je uzorak izvan softverskog modela uređaja
 - b. Na ekranu: "Potrebna analiza na MSX uređaju" žutom bojom
- Postupak kontrole prisustva i koncentracije markera u tečnim naftnim gorivima je opisan u Uputstvu za markiranje tečnih naftnih goriva.

1.1.2 Neophodna oprema i potrošni materijal

Za testiranje uzoraka tečnih naftnih goriva uz pomoć uređaja LSX, neophodno je sljedeće:

1. Uređaj LSX
2. Viala od 5ml za uzorke
3. Plastične pipete od 3ml ili 5ml za jednokratnu upotrebu za prijenos uzoraka

1.1.3 Rukovanje uređajem

Pridržavati se sljedeće procedure za rukovanje uređajem:

1. Uzeti praznu vialu za uzorak
2. Napuniti vialu tečnim naftnim gorivom do grlića i čvrsto zavrnuti poklopac
3. Temeljno obrisati vialu čistom tkaninom kako bi se uklonili svi otisci prstiju i ostaci tečnih naftnih goriva
4. Ubaciti vialu u komoru za uzorke i zatvoriti poklopac uređaja
5. Na tabletu (laptopu), pokrenuti aplikaciju za kontrolu uređaja i testiranje uzoraka. Unijeti korisničko ime i lozinku
6. U aplikaciji odabrati opciju "Novi uzorak", a potom izabrati i vrstu tečnih naftnih goriva
7. Unijeti sve podatke koje softver zahtijeva o evidentiranju uzorka
8. Popuniti sva obavezna, i po potrebi, dodatna polja prikazana u softveru prije pokretanja analize
9. Kada je analiza gotova (približno za 30 sekundi), rezultat će se pojaviti na tabletu
10. Rezultat se prikazuje na sljedeći način:
 - a) "Zadovoljava" (ispisano zelenom bojom)
 - b) "Ne zadovoljava" (ispisano crvenom bojom)
 - c) "Potrebna MSX analiza" (ispisano zelenom bojom)
 - d) "Potrebna MSX analiza" (ispisano žutom bojom)

1.1.4 Podešavanje i kontrola kvaliteta

Uređaj LSX podešen je od strane proizvođača. Podešavanje se vrši na osnovu spektralnih karakteristika tečnih naftnih goriva u Bosni i Hercegovini. Uređaj se podešava putem algoritamskih modela softvera tako da prepoznaje spektralni otisak tečnih naftnih goriva. Ovaj otisak prepoznaje se kao pozadinski signal i filtrira se kroz softver uređaja LSX kako bi se signal markera lakše prepoznao i preciznije izmjerio. Kako bi se osiguralo da svi uređaji budu adekvatno podešeni vrše se stalne revizije rezultata testiranja dobijenih upotrebom ovog uređaja.

Provjera pravilnog rada analizatora vrši se pomoću verifikacionih standarda kako bi se potvrdilo da uređaj pravilno funkcioniše i daje pouzdane rezultate. Verifikacija se obavezno provodi prije početka ispitivanja i nakon završetka ispitivanja, čime se potvrđuje ispravnost rada analizatora tokom cijelog procesa analize. U skladu sa pravilima ugrađenim u softver, verifikacija se može zahtijevati i u drugim slučajevima, uključujući periodične provjere tokom rada uređaja. Ukoliko verifikacija pokaže odstupanja od propisanih vrijednosti, uređaj se ne smije koristiti za analizu uzoraka dok se ne izvrši servisiranje, ponovno podešavanje ili zamjena uređaja.

1.1.5 Transport

Uređaj LSX transportuje se u prenosivom koferu. Da bi se uređaj koristio, treba ga jednostavno izvaditi iz kofera i dozvoliti mu da se stabilizuje. Uređaj radi na baterije.

1.1.6 Održavanje

Održavanje uređaja ograničeno je na svakodnevno čišćenje spoljašnjosti uređaja mekom tkaninom (ne treba koristiti nikakva sredstva za čišćenje niti hemikalije) kako bi se uklonila zemlja, prašina ili bilo kakve nečistoće. Prije upotrebe, korisnici treba da izvrše vizuelnu kontrolu uređaja kako bi se ustanovilo postojanje vidljivih oštećenja, poput pukotina, tastera koji nedostaju ili udubljenja. One uređaje na kojima se utvrde vidljiva oštećenja treba vratiti Organizaciji koja vrši uslugu markiranja u Bosni i Hercegovini radi daljeg pregleda i utvrđivanja pogodnosti za korištenje.

Nikakav prenos tečnih naftnih goriva (npr. sipanje u vialu za uzorke) ne treba vršiti iznad uređaja kako bi se osiguralo da, u slučaju prosipanja, tečno naftno gorivo ne dođe u dodir sa uređajem.

Izuzet u slučajevima postavljanja i uklanjanja viala sa uzorkom, poklopac komore za uzorke uvijek treba da bude zatvoren.

Nakon upotrebe na terenu, uređaj LSX treba priključiti na dostupan izvor naizmjenične struje kako bi se baterija napunila. Kako bi se istrošena baterija u potpunosti napunila, potrebno je najmanje šest časova.

1.2 Laboratorijski (forenzički) uređaj za mjerenje koncentracije markera u bezolovnim motornim benzinima i dizel gorivu

Laboratorijski (forenzički) uređaj MSX identifikuje i mjeri koncentraciju druge (forenzičke) komponente dvokomponentnog markera koji se koristi za markiranje tečnih naftnih goriva koja se uvoze, proizvode, odnosno stavljaju u promet u Bosni i Hercegovini.

Metoda se zasniva na simultanoj indentifikaciji i kvantifikaciji markera masenim spektrometrom nakon razdvajanja na kapilarnoj koloni. Akvizicija podataka vrši se u SIM modu.

1.2.1 Neophodna oprema, hemikalije i pribor

Za rad uređaja koriste se:

1. Kerozin (koji isporučuje Authentix)
2. Kalibracioni standard CAL1
3. Kalibracioni standard CAL2

4. Kalibracioni standard CAL3
5. Kalibracioni standard CAL4
6. Kalibracioni standard CC
7. Kontrolni standard QC
8. Interni standard ISTD
9. Instrument Blank IB
10. MSX 2000 (GC-MS)
11. Boca sa helijumom sa odgovarajućim regulatorom pritiska
12. GC autosempler
13. Softver za akviziciju i obradu podataka
14. GC kapilarna kolona
15. Dispenser za interni standard
16. Dispenser za kerozin
17. Automatske pipete
18. Viala 2 cm³ sa pratećim čepovima
19. Viala 5 cm³ sa pratećim čepovima
20. Pipeta sa pozitivnim potiskom
21. Laboratorijski Informacioni Sistem Za Upravljanje Podacima (LIMS)
22. Umetak za vialu od 5 cm³
23. Transfer pipete
24. Osnovna oprema za sigurnost u laboratoriji

Napomena: Kalibracioni standardi CC, QC, IB i interni standard pripremljeni su u laboratoriji Authentix-a, akreditovanoj prema standardima ISO/IEC 17025 i ISO/IEC 17034. Navedeni standardi - certificirani referentni materijali dostavljaju se uz certifikate o analizi izdate u skladu sa zahtjevima standarda ISO/IEC 17025 i 17034.

1.2.2 Priprema kalibracione krive

Za kalibracionu krivu koristi se pet kalibracionih nivoa - certificiranih referentnih materijala. Rastvori za kalibraciju pripremaju se od kalibracionih standarda u laboratoriji u Bosni i Hercegovini, međutim, QC standard priprema i šalje proizvođač spremnog za upotrebu i pomoću njega se potvrđuje ispravna kalibracija.

1.2.3 Priprema uzoraka i provođenje interne kontrole kvaliteta

Za potrebe provođenja interne kontrole pripremaju se sljedeći reagensi:

1. DB (Double Blank),
2. IB (Instrument Blank)
3. CC (Calibration Control)
4. QC (Quality Control)

DB (Double Blank) priprema se doziranjem kerozina u viala od 2 cm³.

IB (Instrument Blank) priprema se doziranjem kerozina i internog standarda ISTD u viala od 5 cm³, iz kojih se nakon homogenizacije transferuje u viala od 2 cm³.

QC (Quality Control) certificirani referentni materijal koji se isporučuje spreman za upotrebu i kao takav se sipa u viala od 2 cm³.

CC (Calibration Control) i radni uzorci pripremaju se doziranjem istih u viala od 5 cm³. Nakon toga se u iste viala doziraju kerozin i interni standard. Nakon homogenizacije CC i radni uzorci se takođe transferuju u viala od 2 cm³. U cilju ocjene ispunjenja zahtjeva za ponovljivost metode, radni uzorci se pripremaju u dvije probe.

1.2.4 Rukovanje uređajem i ispitivanje uzoraka

1. U cilju verifikacije ispravnosti uređaja uraditi Tune evaluation provjeru preko softvera uređaja.
2. Nakon pozitivnih rezultata verifikacije postaviti viala sa uzorcima i reagensima za provođenje interne kontrole kvaliteta na numerisane pozicije GC autosamplera.

3. Koristeći softver ispisati sekvencu za rad uređaja.
4. Započeti analizu.

Po završetku analize i prikupljanja podataka, softver uređaja izvršice obradu rezultata. Nakon ispitivanja radnih uzoraka, rezultati se prenose u izvještaje i vrši se kontrola ispunjenosti zahtjeva interne kontrole.

1.2.5 Održavanje uređaja

1.2.5.1. Održavanje koje provodi osoblje laboratorije u Bosni i Hercegovini

2. Pražnjenje Waste viala, pranje i punjenje Wash viala autosamplera provodi se najčešće jednom sedmično, preporučeno ponedjeljkom u skladu sa originalnim uputstvom proizvođača opreme (How to Rinse and Replenish Rinse and Wash Vials - Authentix Guide).
3. Zamjena septe vrši se dnevno ili po potrebi ukoliko na to ukažu Tune, rezultati interne kontrole i/ili druge hromatografske anomalije. Zamjena se vrši u skladu sa originalnim uputstvom proizvođača opreme (How to change a septa - Authentix Guide).
4. Zamjena linera vrši se sedmično ili po potrebi ukoliko na to ukažu rezultati interne kontrole i/ili druge hromatografske anomalije. Zamjena se vrši u skladu sa originalnim uputstvom proizvođača opreme (Changing the Inlet Liner - Authentix Guide).

1.2.5.2. Održavanje koje provodi isporučilac opreme

1. Preventivno održavanje i funkcionalnu provjeru opreme, svaka četiri mjeseca, provodi servisno osoblje proizvođača markera - Authentix Inc USA. Rezultati provjere sa ocjenom usaglašenosti dostavljaju se rukovodiocu laboratorije i čuvaju se uz kartone predmetne opreme.
2. Interventno održavanje, takođe provodi servisno osoblje proizvođača markera - Authentix Inc USA.

DRŽAVNA REGULATORNA KOMISIJA ZA ELEKTRICNU ENERGIJU - DERK

1447

Na temelju članka 4.2. Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sustava električne energije u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 7/02, 13/03, 76/09 i 1/11) i članka 36. Poslovnika o radu Državne regulatorne komisije za električnu energiju ("Službeni glasnik BiH", broj 2/05), na sjednici Državne regulatorne komisije za električnu energiju, održanoj 16. rujna 2026. godine, donijeta je

ODLUKA

O ODOBRAVANJU ZAKLJUČENJA OPERATIVNOG SPORAZUMA SHB REGULACIJSKOG BLOKA FREKVENCije I SNAGE RAZMJENE

I

Odobrava se zaključenje "Operativnog sporazuma SHB regulacijskog bloka frekvencije i snage razmjene" (u daljnjem tekstu: Operativni sporazum) između operatora prijenosnih sustava Slovenije, Hrvatske i Bosne i Hercegovine, u tekstu o kojem su se strane složile, a koji je Državnoj regulatornoj komisiji za električnu energiju (u daljnjem tekstu: DERK) dostavljen 10. rujna 2026. godine.

II

Odobranje zaključenja Operativnog sporazuma DERK daje isključivo s tehničkog aspekta, iz svog domena rada.

III

Ovu Odluku dostaviti Neovisnom operatoru sustava u Bosni i Hercegovini, kao potpisniku Operativnog sporazuma.

IV

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Broj 04-28-13-245-3/26

16. rujna 2026. godine
Tuzla

Predsjedatelj Komisije
Dr. sc. **Milenko Tomić**, v. r.

Na osnovu člana 4.2. Zakona o prenosu, regulatoru i operatoru sistema električne energije u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 7/02, 13/03, 76/09 i 1/11) i člana 36. Poslovnika o radu Državne regulatorne komisije za električnu energiju ("Službeni glasnik BiH", broj 2/05), na sjednici Državne regulatorne komisije za električnu energiju, održanoj 16. septembra 2026. godine, donijeta je

ODLUKA

O ODOBRAVANJU ZAKLJUČENJA OPERATIVNOG SPORAZUMA SXB REGULACIONOG BLOKA FREKVENCije I SNAGE RAZMJENE

I

Odobrava se zaključenje "Operativnog sporazuma SXB regulacionog bloka frekvencije i snage razmjene" (u daljnjem tekstu: Operativni sporazum) između operatora prenosnih sistema Slovenije, Hrvatske i Bosne i Hercegovine, u tekstu o kojem su se strane složile, a koji je Državnoj regulatornoj komisiji za električnu energiju (u daljnjem tekstu: DERK) dostavljen 10. septembra 2026. godine.

II

Odobranje zaključenja Operativnog sporazuma DERK daje isključivo s tehničkog aspekta, iz svog domena rada.

III

Ovu odluku dostaviti Nezavisnom operatoru sistema u Bosni i Hercegovini, kao potpisniku Operativnog sporazuma.

IV

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objaviće se u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Broj 04-28-13-245-3/26

16. septembra 2026. godine
Tuzla

Predsjedavajući Komisije
Dr sc **Milenko Tomić**, c. r.

Na osnovu člana 4.2. Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sistema električne energije u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 7/02, 13/03, 76/09 i 1/11) i člana 36. Poslovnika o radu Državne regulatorne komisije za električnu energiju ("Službeni glasnik BiH", broj 2/05), na sjednici Državne regulatorne komisije za električnu energiju, održanoj 16. septembra 2026. godine, donijeta je

ODLUKA

O ODOBRAVANJU ZAKLJUČENJA OPERATIVNOG SPORAZUMA SHB REGULACIJSKOG BLOKA FREKVENCije I SNAGE RAZMJENE

I

Odobrava se zaključenje "Operativnog sporazuma SHB regulacijskog bloka frekvencije i snage razmjene" (u daljnjem tekstu: Operativni sporazum) između operatora prijenosnih sistema Slovenije, Hrvatske i Bosne i Hercegovine, u tekstu o kojem su se strane složile, a koji je Državnoj regulatornoj komisiji

za električnu energiju (u daljnjem tekstu: DERK) dostavljen 10. septembra 2026. godine.

II

Odobranje zaključenja Operativnog sporazuma DERK daje isključivo s tehničkog aspekta, iz svog domena rada.

III

Ovu Odluku dostaviti Nezavisnom operatoru sistema u Bosni i Hercegovini, kao potpisniku Operativnog sporazuma.

IV

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Broj 04-28-13-245-3/26

16. septembra 2026. godine
Tuzla

Predsjedavajući Komisije
Dr. sc. **Milenko Tomić**, s. r.

POVJERENSTVO ZA IZBJEGLICE I RASELJENE OSOBE BOSNE I HERCEGOVINE

1448

Temeljem članka 23. Zakona o izbjeglicama iz BiH i raseljenim osobama u BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 23/99, 21/03 i 33/03), Revidirane strategije Bosne i Hercegovine za provedbu Aneksa VII. Daytonskog mirovnog sporazuma ("Službeni glasnik BiH", br. 78/10), članka 25. Zakona o Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2026. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 53/26), članaka 2. i 4. Sporazuma o udruživanju i načinu realiziranja sredstava za ostvarivanje prava iz Aneksa VII. Daytonskog mirovnog sporazuma u 2026. godini, broj 01-41-6-1573-7/26 od 30.07.2026. godine, Povjerenstvo za izbjeglice i raseljene osobe Bosne i Hercegovine, na svojoj 10. redovitoj sjednici, održanoj 10.09.2026. godine, donosi

ODLUKU

O RASPOREĐIVANJU SREDSTAVA PO NAMJENAMA I IZNOSU SREDSTAVA ZA 2026. GODINU

Članak 1.

Ovom odlukom raspoređuju se sredstva u Fondu za povratak Bosne i Hercegovine, osigurana kroz Sporazum o udruživanju i načinu realiziranja sredstava za ostvarivanje prava iz Aneksa VII. Daytonskog mirovnog sporazuma u 2026. godini u iznosu od 4.125.000,00 KM i neutrošena sredstva Fonda za povratak po prethodno odobrenim projektima u iznosu od 30.002,09 KM. Ukupna sredstva koja se raspoređuju ovom odlukom iznose 4.155.002,09 KM.

Članak 2.

Ukupna sredstva iz članka 1. ove odluke raspoređuju se za financiranje projekata za obnovu i izgradnju komunalne, socijalne infrastrukture, rekonstrukcije stambenih zgrada/ZEV (krovovi i fasade) i elektrificiranja stambenih jedinica na kojima žive raseljene osobe i povratnici.

Članak 3.

Povjerenstvo za izbjeglice i raseljene osobe Bosne i Hercegovine, u ovisnosti od identificiranih prioriteta i potreba, može tijekom razdoblja implementiranja povećavati, umanjivati i preusmjeravati sredstva raspoređena prema namjenama.

Članak 4.

Realiziranje Odluke osigurat će Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, Povjerenstvo za izbjeglice i raseljene osobe Bosne i Hercegovine i Fond za povratak Bosne i Hercegovine.

Članak 5.

Implementatori odabranih projekata obavezuju se da u roku od 30 dana od potpisivanja sporazuma o suradnji sa Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice pokrenu inicijativu za implementiranje projekta, a da se projekat implementira u roku do godinu dana od potpisivanja ugovora sa izvođačima radova.

Članak 6.

Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-41-1-2367-6/26

10. rujna 2026. godine
Sarajevo

Predsjednik Povjerenstva
Davor Čordaš, v. r.

Na osnovu člana 23. Zakona o izbjeglicama iz BiH i raseljenim licima u BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 23/99, 21/03 i 33/03), Revidirane strategije Bosne i Hercegovine za provedbu Aneksa VII. Dejtonskog mirovnog sporazuma ("Službeni glasnik BiH", br. 78/10), člana 25. Zakona o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2026. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 53/26), članova 2. i 4. Sporazuma o udruživanju i načinu realizacije sredstava za ostvarivanje prava iz Aneksa VII. Dejtonskog mirovnog sporazuma u 2026. godini, broj 01-41-6-1573-7/24 od 30.07.2026. godine, Komisija za izbjeglice i raseljena lica Bosne i Hercegovine, na svojoj 10. redovnoj sjednici održanoj 10.09.2026. godine, donosi

ODLUKU

O RASPOREĐIVANJU SREDSTAVA PO NAMJENAMA I IZNOSU SREDSTAVA ZA 2026. GODINU

Član 1.

Ovom odlukom raspoređuju se sredstva u Fondu za povratak Bosne i Hercegovine, osigurana kroz Sporazum o udruživanju i načinu realizacije sredstava za ostvarivanje prava iz Aneksa VII. Dejtonskog mirovnog sporazuma u 2026. godini u iznosu od 4.125.000,00 KM i neutrošena sredstva Fonda za povratak po prethodno odobrenim projektima u iznosu od 30.002,09 KM. Ukupna sredstva koja se raspoređuju ovom odlukom iznose 4.155.002,09 KM.

Član 2.

Ukupna sredstva iz člana 1. ove odluke raspoređuju se za financiranje projekata za obnovu i izgradnju komunalne, socijalne infrastrukture, rekonstrukcije stambenih zgrada/ZEV (krovovi i fasade) i elektrifikacije stambenih jedinica na prostorima na kojima žive raseljena lica i povratnici.

Član 3.

Komisija za izbjeglice i raseljena lica Bosne i Hercegovine, u zavisnosti od identifikovanih prioriteta i potreba, može tokom perioda implementacije povećavati, umanjivati i preusmjeravati sredstva raspoređena prema namjenama.

Član 4.

Realizaciju Odluke obezbijediće Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, Komisija za izbjeglice i raseljena lica Bosne i Hercegovine i Fond za povratak Bosne i Hercegovine.

Član 5.

Implementatori odabranih projekata obavezuju se da u roku od 30 dana od potpisivanja sporazuma o saradnji sa Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice pokrenu

иницијативу за имплементацију пројекта, а да се пројекат имплементира у року до годину дана од потписивања уговора са извођачима радова.

Члан 6.

Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-41-1-2367-6/26

10. септембра 2026. године

Сарајево

Предсједник Комисије

Давор Чордаш, с. р.

На основу члана 23. Закона о избјеглицама из БиХ и раселјеним особама у БиХ ("Службени гласник БиХ", број 23/99, 21/03 и 33/03), Revidirane strategije Bosne i Hercegovine за provedbu Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma ("Службени гласник БиХ", бр. 78/10), члана 25. Закона о Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i међународних обавеза Bosne i Hercegovine за 2026. годину ("Службени гласник БиХ", број 53/26), чланова 2. и 4. Споразума о удруживању и начину реализације средстава за остваривање права из Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma у 2026. години, број 01-41-6-1573-7/26 од 30.07.2026. године, Комисија за избјеглице и раселјене особе Bosne i Hercegovine, на својој 10. редовној сједници, одржаној 10.09.2026. године, donosi

ODLUKU

O RASPOREĐIVANJU SREDSTAVA PO NAMJENAMA I IZNOSU SREDSTAVA ZA 2026. GODINU

Члан 1.

Овом одлуком распоређују се средства у Фонду за повратак Bosne i Hercegovine, осигурана кроз Споразум о удруживању и начину реализације средстава за остваривање права из Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma у 2026. години у износу од 4.125.000,00 KM и neutrošena sredstva Fonda за повратак по prethodno одобреним пројектима у износу од 30.002,09 KM. Укупна средства која се распоређују овом одлуком износе 4.155.002,09 KM.

Члан 2.

Укупна средства из члана 1. ове одлуке распоређују се за финансирање пројеката за обнову и изградњу комуналне, социјалне инфраструктуре, реконструкције стамбених зграда/ZEV (krovovi i fasade) i електрификације стамбених јединица на просторима на којима живе раселјене особе и повратници.

Члан 3.

Комисија за избјеглице и раселјене особе Bosne i Hercegovine, у зависности од идентификованих приоритета и потреба, може током периода имплементације повећавати, уманјивати и преусмјеравати средства распоређена према намјенама.

Члан 4.

Realizaciju Odluke osigurat će Ministarstvo за ljudska prava i избјеглице Bosne i Hercegovine, Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, Комисија за избјеглице и раселјене особе Bosne i Hercegovine i Фонд за повратак Bosne i Hercegovine.

Члан 5.

Implementatori odabranih projekata obavezuju се да, у року од 30 дана од потписивања споразума о сарадњи са Министарством за ljudska prava i избјеглице покрену иницијативу за имплементацију пројекта, а да се пројекат имплементира у року до годину дана од потписивања уговора са извођачима радова.

Члан 6.

Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-41-1-2367-6/26

10. септембра 2026. године

Сарајево

Предсједник Комисије

Давор Чордаш, с. р.

1449

Темелјем члана 23. Закона о избјеглицама из БиХ и раселјеним особама у БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 23/99, 21/03 и 33/03), Оdlуке о преусмјеравању и распоређивању средстава по намјенама и износу средстава за 2025. годину ("Службени гласник БиХ", број 7/26) и Оdlуке о начину и процедурама одобравања средстава удружених у Фонд за повратак БиХ намјенијених за реализирање права из Aneksa VII. Daytonskog mirovnog sporazuma ("Службени гласник БиХ", број 81/23 и 15/24), Повјеренство за избјеглице и раселјене особе Bosne i Hercegovine, на својој 10. редовитој сједници одржаној 10.09.2026. године, donosi

ODLUKU

O IZMJENI I DOPUNI ODLUKE O IZBORU PROJEKATA OBNOVE I IZGRADNJE KOMUNALNE I SOCIJALNE INFRASTRUKTURE I ELEKTRIFICIRANJA NA PROSTORIMA GDJE ŽIVE RASELJENE OSOBE I POVRATNICI ZA 2025. GODINU

Чланак 1.

У Listi prioritetnih projekata по Javnom pozivu из средстава за 2025. годину, за обнову и изградњу комуналне, социјалне инфраструктуре и електрификација, која је саставни дио Оdlуке о избору пројеката обнове и изградње комуналне и социјалне инфраструктуре и електрификација на просторима гдје живе раселјене особе и повратници за 2025. годину, бр. 01-41-1-830-6/26 од 28.04.2026. године, са пројеката **под р. бр. 2. Опћина Banovići "Изградња платоа код мјесног меzarја у насељу Mrdići, MZ Grivice"**, средства у износу од 20.000,00 KM, са пројекта **под р. бр. 3. Опћина Banovići "Реконструкција и асфалтирање пута у насељу Mrdići, MZ Grivice"** средства у износу од 30.000,00 KM, и са пројекта **под р. бр. 115. MIZ Teslić "Renoviranje enterijera džamije Gusti Teslić"** средства у износу од 15.000,00 KM, прерасподеђују се на пројекте који се додају у listu prioritetnih projekata **под р. бр. 230. Grad Zvornik "Sanacija klizišta na putu Snagovo-Crni Vrh"** средства у износу од 40.000,00 KM, и на пројекат **под р. бр. 231. MIZ Visoko-Gračanica "Sanacija munare Podvinci"** средства у износу од 25.000,00 KM.

Чланак 2.

Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-41-1- 2367-7/26

10. rujna 2026. године

Сарајево

Предсједник Повјеренства

Давор Чордаш, в. р.

На основу члана 23. Закона о избјеглицама из БиХ и раселјеним особама у БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 23/99, 21/03 и 33/03), Оdlуке о преусмјеравању и распоређивању средстава по намјенама и износу средстава за 2025. годину ("Службени гласник БиХ", број 7/26) и Оdlуке о начину и процедурама одобравања средстава удружених у Фонд за повратак БиХ намијењених за реализацију права из Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma ("Службени гласник БиХ", број 81/23 и 15/24), Комисија за избјеглице и

расељене особе Босне и Херцеговине, на својој 10. редовној сједници одржаној 10.09.2026. године, доноси

**ОДЛУКУ
О ИЗМЈЕНИ И ДОПУНИ ОДЛУКЕ О ИЗБОРУ
ПРОЈЕКТА ОБНОВЕ И ИЗГРАДЊЕ КОМУНАЛНЕ И
СОЦИЈАЛНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ И
ЕЛЕКТРИФИКАЦИЈЕ НА ПРОСТОРИМА ГДЈЕ ЖИВЕ
РАСЕЉЕНЕ ОСОБЕ И ПОВРАТНИЦИ ЗА 2025.
ГОДИНУ**

Члан 1.

У Листи приоритетних пројеката по Јавном позиву из средстава за 2025. годину, за обнову и изградњу комуналне, социјалне инфраструктуре и електрификације, која је саставни дио Одлуке о избору пројеката обнове и изградње комуналне и социјалне инфраструктуре и електрификације на просторима гдје живе расељене особе и повратници за 2025. годину, бр. 01-41-1-830-6/26 од 28.04.2026. године, са пројеката под р. бр. 2. Опћина Бановићи "Изградња платоа код мјесног мезарја у насељу Мрдићи, МЗ Гривице", средства у износу од 20.000,00 КМ, са пројекта под р. бр. 3. Опћина Бановићи "Реконструкција и асфалтирање пута у насељу Мрдићи, МЗ Гривице" средства у износу од 30.000,00 КМ, и са пројекта под р. бр. 115. МИЗ Теслић "Реновирање ентеријера џамије Густа Теслић" средства у износу од 15.000,00 КМ, прераспоређују се на пројекте који се додају у листу приоритетних пројеката под р. бр. 230. Град Зворник "Санација клизишта на путу Снагово-Црни Врх" средства у износу од 40.000,00 КМ, и на пројекат под р. бр. 231. МИЗ Високо-Грачаница "Санација мунаре Подвинци" средства у износу од 25.000,00 КМ.

Члан 2.

Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-41-1-2367-7/26
10. септембра 2026. године
Сарајево

Предсједник Комисије
Давор Чордаш, с. р.

На основу члана 23. Закона о избјеглицама из БиХ и расељеним особама у БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 23/99, 21/03 и 33/03), Одлуке о преузмјеравању и распоређивању средстава по намјенама и износу средстава за 2025. годину ("Службени гласник БиХ", број 7/26) и Одлуке о начину и процедурама одобравања средстава удружених у Фонд за повратак БиХ намјениjenih за реализацију права из Анекса VII Дејтонског мировног споразума ("Службени гласник БиХ", број 81/23 и 15/24), Комисија за избјеглице и расељене особе Босне и Херцеговине, на својој 10. редовној сједници одржаној 10.09.2026. године, доноси

**ОДЛУКУ
О ИЗМЈЕНИ И ДОПУНИ ОДЛУКЕ О ИЗБОРУ ПРОЈЕКТА
ОБНОВЕ И ИЗГРАДЊЕ КОМУНАЛНЕ И СОЦИЈАЛНЕ
ИНФРАСТРУКТУРЕ И ЕЛЕКТРИФИКАЦИЈЕ НА
ПРОСТОРИМА ГДЈЕ ЖИВЕ РАСЕЉЕНЕ ОСОБЕ И
ПОВРАТНИЦИ ЗА 2025. ГОДИНУ**

Члан 1.

У Листи приоритетних пројеката по Јавном позиву из средстава за 2025. годину, за обнову и изградњу комуналне, социјалне инфраструктуре и електрификације, која је саставни дио Одлуке о избору пројеката обнове и изградње комуналне и социјалне инфраструктуре и електрификације на просторима гдје живе расељене особе и повратници за 2025. годину, бр. 01-41-1-830-6/26 од 28.04.2026. године, са пројеката под р. бр. 2. Опћина Бановићи "Изградња платоа код мјесног мезарја у насељу Мрдићи, МЗ Гривице", средства у

износу од 20.000,00 КМ, са пројекта под р. бр. 3. Опћина Бановићи "Реконструкција и асфалтирање пута у насељу Мрдићи, МЗ Гривице" средства у износу од 30.000,00 КМ, и са пројекта под р. бр. 115. МИЗ Теслић "Реновирање ентеријера џамије Густа Теслић" средства у износу од 15.000,00 КМ, прераспоређују се на пројекте који се додају у листу приоритетних пројеката под р. бр. 230. Град Зворник "Санација клизишта на путу Снагово-Црни Врх" средства у износу од 40.000,00 КМ, и на пројекат под р. бр. 231. МИЗ Високо-Грачаница "Санација мунаре Подвинци" средства у износу од 25.000,00 КМ.

Члан 2.

Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-41-1-2367-7/26
10. септембра 2026. године
Сарајево

Предсједник Комисије
Давор Чордаш, с. р.

**AGENCIJA ZA STATISTIKU
BOSNE I HERCEGOVINE**

1450

На основу члана 8. став 2. тачка h) Закона о статистици Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 26/04 и 42/04), Агенција за статистику Босне и Херцеговине објављује

**PRIOPĆENJE
О ПРОСЈЕЧНОЈ МЈЕСЕЧНОЈ БРУТО ПЛАЋИ
ЗАПОСЛЕНИХ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ
ЗА СРПАНЈ 2026. ГОДИНЕ**

1. Просјечна мјесечна бруто плаћа по запосленом остварена у Босни и Херцеговини за срданј 2026. године износи 2 694 КМ.

Број 10-43-7-1-47-10-2/26
18. рјуна 2026. године
Сарајево

Равнатељница
Весна Ћуџић

На основу члана 8 став 2 тачка х) Закона о статистици Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 26/04 и 42/04), Агенција за статистику Босне и Херцеговине објављује

**САОПШТЕЊЕ
О ПРОСЈЕЧНОЈ МЈЕСЕЧНОЈ БРУТО ПЛАТИ
ЗАПОСЛЕНИХ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ
ЗА ЈУЛ 2026. ГОДИНЕ**

1. Просјечна мјесечна бруто плата по запосленом остварена у Босни и Херцеговини за јул 2026. године износи 2 694 КМ.

Број 10-43-7-1-47-10-2/26
18. септембра 2026. године
Сарајево

Директор
Весна Ћуџић

На основу члана 8. став 2. тачка h) Закона о статистици Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 26/04 и 42/04), Агенција за статистику Босне и Херцеговине објављује

SAOPĆENJE O PROSJEČNOJ MJESEČNOJ BRUTO PLAĆI ZAPOSLENIH U BOSNI I HERCEGOVINI ZA JULI 2026. GODINE

1. Prosječna mjesečna bruto plaća po zaposlenom ostvarena u Bosni i Hercegovini za juli 2026. godine iznosi 2 694 KM.

Broj 10-43-7-1-47-10-2/26
18. septembra 2026. godine
Saraјеvo

Direktorica
Vesna Čužić

■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■

1451

Na temelju članka 7. stavak 2. Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 50/08) i članka 8. stavak 2. točka h) Zakona o statistici Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 26/04 i 42/04), Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine objavljuje

PRIOPĆENJE
O PROSJEČNOJ ISPLAĆENOJ MJESEČNOJ NETO
PLAĆI ZAPOSLENIH U BOSNI I HERCEGOVINI ZA
SRPANJ 2026. GODINE

1. Prosječna isplaćena mjesečna neto plaća po zaposlenom ostvarena u Bosni i Hercegovini za srpanj 2026. godine iznosi 1 732 KM.

Broj 10-43-7-1-47-10-2/26
18. rujna 2026. godine
Saraјеvo

Ravnateljica
Vesna Čužić

На основу члана 7 став 2 Закона о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 50/08) и члана 8 став 2 тачка х) Закона о

статистици Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 26/04 и 42/04), Агенција за статистику Босне и Херцеговине објављује

САОПШТЕЊЕ
О ПРОСЈЕЧНОЈ ИСПЛАЋЕНОЈ МЈЕСЕЧНОЈ НЕТО
ПЛАТИ ЗАПОСЛЕНИХ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ
ЗА ЈУЛ 2026. ГОДИНЕ

1. Просječna isplaćena mjesečna neto plata po zaposlenom ostvarena u Bosni i Hercegovini za jul 2026. godine iznosi 1 732 KM.

Број 10-43-7-1-47-10-2/26
18. септембра 2026. године
Сарајево

Директор
Весна Ћужић

Na osnovu člana 7. stav 2. Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 50/08) i člana 8. stav 2. tačka h) Zakona o statistici Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 26/04 i 42/04), Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine objavljuje

**SAOPĆENJE
O PROSJEČNOJ ISPLAĆENOJ MJESEČNOJ NETO
PLAĆI ZAPOSLENIH U BOSNI I HERCEGOVINI ZA
JULI 2026. GODINE**

1. Prosječna isplaćena mjesečna neto plaća po zaposlenom ostvarena u Bosni i Hercegovini za juli 2026. godine iznosi 1 732 KM.

Broj 10-43-7-1-47-10-2/26
18. septembra 2026. godine
Sarajevo

Direktorica
Vesna Čužić

K A Z A L O

**ZASTUPNIČKI DOM
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 1441 Odluka o dodjeli sredstava interventne tekuće pričuve (bosanski jezik) 1
Odluka o dodjeli sredstava interventne tekuće rezerve (srpski jezik) 1
Odluka o dodjeli sredstava interventne tekuće rezerve (bosanski jezik) 2
1442 Odluka o dodjeli sredstava interventne tekuće pričuve (hrvatski jezik) 2
Odluka o dodjeli sredstava interventne tekuće rezerve (srpski jezik) 2
Odluka o dodjeli sredstava interventne tekuće rezerve (bosanski jezik) 3

**VIJEĆE MINISTARA
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 1443 Odluka o utvrđivanju potrebnih finansijskih sredstava namijenjenih za financiranje međunarodnog odvjetničkog ureda za predmet Trgovske gore (hrvatski jezik) 3
Odluka o utvrđivanju potrebnih finansijskih sredstava namijenjenih za financiranje međunarodne advokatske kancelarije za predmet Trgovske gore (srpski jezik) 3
Odluka o utvrđivanju potrebnih finansijskih sredstava namijenjenih za finansiranje međunarodnog advokatskog ureda za predmet Trgovske gore (bosanski jezik) 4

**MINISTARSTVO FINACIJA I TREZORA
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 1444 Odluka o dodjeli sredstava interventne tekuće pričuve (hrvatski jezik) 4
Odluka o dodjeli sredstava interventne tekuće rezerve (srpski jezik) 4
Odluka o dodjeli sredstava interventne tekuće rezerve (bosanski jezik) 5

**MINISTARSTVO VANJSKE TRGOVINE
I EKONOMSKIH ODNOSA
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 1445 Uputa za markiranje tekućih naftnih goriva u Bosni i Hercegovini (hrvatski jezik) 5
Uputstvo za markiranje течних нафтних горива у Босни и Херцеговини (српски језик) 16
Uputstvo za markiranje течних нафтних горива у Босни и Херцеговини (bosanski jezik) 27
1446 Uputu za korištenje, podešavanje i održavanje opreme za određivanje koncentracije markera u tekućim naftnim gorivima (hrvatski jezik) 38
Uputstvo za коришћење, подешавање и одржавање опреме за одређивање концентрације маркера у течним нафтним горивима (српски језик) 40
Uputstvo za korištenje, podešavanje i održavanje opreme za određivanje koncentracije markera u tečnim naftnim gorivima (bosanski jezik) 43

**DRŽAVNA REGULATORNA KOMISIJA ZA
ELEKTRIČNU ENERGIJU - DERK**

- 1447 Odluka o odobravanju zaključenja Operativnog sporazuma SHB regulacijskog bloka frekvencije i snage razmjene (hrvatski jezik) 46
Odluka o odobravanju zaključenja Operativnog sporazuma СХБ регулационог блока фреквенције и снаге размјене (српски језик) 46
Odluka o odobravanju zaključenja Operativnog sporazuma SHB regulacijskog bloka frekvencije i snage razmjene (bosanski jezik) 46

**POVJERENSTVO ZA IZBJEGLICE I RASELJENE
OSOBE BOSNE I HERCEGOVINE**

- 1448 Odluka o raspoređivanju sredstava po namjenama i iznosu sredstava za 2026. godinu (hrvatski jezik) 47
Odluka o raspoređivanju sredstava po namjenama i iznosu sredstava za 2026. godinu (srpski jezik) 47
Odluka o raspoređivanju sredstava po namjenama i iznosu sredstava za 2026. godinu (bosanski jezik) 48
1449 Odluka o izmjeni i dopuni Odluke o izboru projekata obnove i izgradnje komunalne i socijalne infrastrukture i elektrificiranja na prostorima gdje žive raseljene osobe i povratnici za 2025. godinu (hrvatski jezik) 48
Odluka o izmjeni i dopuni Odluke o izboru projekata obnove i izgradnje komunalne i socijalne infrastrukture i elektrifikacije na prostorima gdje žive raseljene osobe i povratnici za 2025. godinu (srpski jezik) 48
Odluka o izmjeni i dopuni Odluke o izboru projekata obnove i izgradnje komunalne i socijalne infrastrukture i elektrifikacije na prostorima gdje žive raseljene osobe i povratnici za 2025. godinu (bosanski jezik) 49

**AGENCIJA ZA STATISTIKU
BOSNE I HERCEGOVINE**

- 1450 Priopćenje o prosječnoj mjesečnoj bruto plaći zaposlenih u Bosni i Hercegovini za srpanj 2026. godine (hrvatski jezik) 49
Саопштење о просјечној мјесечној бруто плати запослених у Босни и Херцеговини за јул 2026. године (српски језик) 49
Саопćenje o prosječnoj mjesečnoj bruto plaći zaposlenih u Bosni i Hercegovini za juli 2026. godine (bosanski jezik) 49
1451 Priopćenje o prosječnoj isplaćenoj mjesečnoj neto plaći zaposlenih u Bosni i Hercegovini za srpanj 2026. godine (hrvatski jezik) 50
Саопштење о просјечној исплаћеној мјесечној нето плати запослених у Босни и Херцеговини за јул 2026. године (српски језик) 50
Саопćenje o prosječnoj isplaćenoj mjesečnoj neto plaći zaposlenih u Bosni i Hercegovini za juli 2026. godine (bosanski jezik) 50

SLUŽBENI GLASNIK BOSNE I HERCEGOVINE
Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Издање на босанском, хрватском и српском језику

SLUŽBENI GLASNIK

BOSNE I HERCEGOVINE

Nakladnik: JP NIO Službeni list BiH
Dž. Bijedića 39/III, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Ravnatelj i odgovorni urednik: Dragan Prusina
Tehnička priprema: Uredništvo JP NIO Službeni list BiH
Tisak: UNIONINVESTPLASTIKA d. d. Sarajevo
Za tiskaru: Muhamed Mirvić

Telefoni:
Centrala: 033 72 20 30
Direktor: 033 72 20 61
Uredništvo: 033 72 20 38
Računovodstvo: 033 72 20 48
Služba za pravne i opće poslove: 033 72 20 51
Pretpłata: 033 72 20 54
Oglasni odjel: 033 72 20 49 i 72 20 50
Komercijala sa
poslovnicom i prodajom: 033 72 20 43

Pretpłata se utvrđuje polugodišnje, a upłata se vrši UNAPRIJED u korist računa:

UNICREDIT BANK DD 338-320-22000052-11
ASA BANKA DD Sarajevo 134-470-10067655-09
ADDIKO BANK AD
Banja Luka, filijala Brčko 552-000-00000017-12
RAIFFEISEN BANK DD BiH Sarajevo 161-000-00071700-57
Reklamacije za neprimljene brojeve primaju se 20 dana od izlaska lista.

Identifikacijski broj 4200226120002
Porezni broj 01071019
PDV broj 200226120002
Pretpłata za II polugodište 2026. godine na
"Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", 120,00 KM.

Web izdanje: <http://www.sluzbenilist.ba>
Godišnja pretpłata 240,00 KM po korisniku
e-mail: redakcija@slist.ba - oglasi@slist.ba - pretpłata@slist.ba
- racunovodstvo@slist.ba - jnb.komercijala@slist.ba